

สมรรถนะการศึกษาไทย ในเวทีสากล ปี 2561 (IMD 2018)

IMD WORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK

สมรรถนะการศึกษาไทย
ในเวทีสากล ปี 2561
(IMD 2018)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รัฐบาลได้ประกาศให้การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ต้องตื่นตัว และให้ความร่วมมือดำเนินการเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จะทำให้สามารถเข้าใจจุดเด่นและจุดด้อยของประเทศในเชิงเปรียบเทียบกับนานาชาติและสามารถพัฒนาประเทศให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการการศึกษา นับเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำรายงานสมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากล ปี 2561 ขึ้น โดยศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบสมรรถนะในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติจากทั่วโลก 63 ประเทศ เพื่อสะท้อนให้เห็นสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก จำนวน 18 ตัวชี้วัด ของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute For Management Development : IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เพื่อติดตามและรายงานผลการดำเนินงานด้านการการศึกษาของประเทศตามตัวชี้วัดที่กำหนด และเรียนรู้ความสำเร็จของนานาชาติ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศ รวมทั้งเพื่อใช้เป็นข้อมูล

พื้นฐานประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบายและการวางแผนการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีสมรรถนะเทียบเท่าระดับสากล

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาหรือสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลให้สูงขึ้นต่อไป

(นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

สถาบัน IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2561 ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2018 ซึ่งในปีนี้ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวม 63 ประเทศ 340 ตัวชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ 1) ข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard data /Secondary data) เป็นการรวบรวมจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO/UIS, IMF เป็นต้น 2) ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง โดยข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าระหว่าง 1 - 10

ทั้งนี้ IMD พิจารณาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามปัจจัยหลักที่สำคัญ 4 ด้าน คือ (1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) (2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) (3) ประสิทธิภาพของ

ภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ (4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประเมินครอบคลุมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา ซึ่งในแต่ละปัจจัยหลักประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-Factor)

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย

ในภาพรวมประเทศไทยมีอันดับลดลง 3 อันดับ อยู่ในอันดับ 30 (อันดับที่ 27 ในปี 2560) โดยมีผลคะแนนรวมที่ลดลงเป็น 79.450 คะแนน จาก 80.095 คะแนน ในปี 2560 เมื่อพิจารณาคะแนนที่ประเทศไทยได้รับระยะตั้งแต่ ปี 2557 - 2561 พบว่าประเทศไทยมีคะแนนที่สูงขึ้นมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี 2557 ถึงปี 2560 และมีคะแนนลดลงในปี 2561 หากพิจารณาผลการจัดอันดับของประเทศไทยที่ได้รับการจัดอันดับในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยส่วนใหญ่มีอันดับลดลงโดยเฉพาะฟิลิปปินส์ที่มีอันดับลดลง 9 อันดับ และอินโดนีเซียลดลง 1 อันดับ ขณะที่ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่มีอันดับเพิ่มขึ้น 2 อันดับสำหรับในภาพรวมผลการจัดอันดับในปี 2561 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกาครองอันดับที่ 1 ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 3 อันดับ (อันดับที่ 4 ในปี 2560) แชนงน่าฮองกงที่ได้อันดับที่ 2 และมีอันดับลดลง 1 อันดับ (อันดับที่ 1 ในปี 2560) ขณะที่สิงคโปร์ยังคงอันดับ 3 เท่าเดิม

เปรียบเทียบสมรรถนะของแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับของประเทศไทยตามปัจจัยที่ใช้ในการจัดอันดับ 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอันดับดีที่สุดคือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในอันดับ 10 มีอันดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ปัจจัย

ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐอยู่ในอันดับ 22 ลดลงมา 2 อันดับ
ปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐอยู่ในอันดับ 25 ซึ่งมีอันดับเท่าเดิม
โดยปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในอันดับ 48 มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ

จากการที่ผลการจัดอันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจอันดับ
ดีที่สุด (อันดับ 10) สะท้อนให้เห็นถึงสถานะเศรษฐกิจระดับมหภาค
ดีขึ้น โดยมี**จุดแข็ง**อยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มการค้า
ระหว่างประเทศ (อันดับ 6) ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ
อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจ้างงานอยู่ในระดับสูง และอัตราการว่างงาน
อยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นจุดเด่น
ของไทย รองลงมาได้แก่ประสิทธิภาพภาครัฐ (อันดับ 22) โดยมี
อันดับลดลง 2 อันดับ จุดอ่อนที่ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐลดลง 2 อันดับ คือ ปัจจัยย่อย
ด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ โดยมีจุดอ่อน
อยู่ที่ค่าใช้จ่ายเข้าซื้อซึ่งมีอันดับต่ำระดับท้าย (อันดับ 61) รองลงมา
คืออุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (อันดับ 58) และการลงทุนจาก
ต่างชาติในระดับต่ำ (อันดับ 47) ส่วนด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ
(อันดับ 25) มีอันดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง และด้านโครงสร้าง
พื้นฐาน (อันดับ 48) มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัย
เกื้อหนุน คือ ด้านสาธารณสุขปลอดภัยพื้นฐาน และโครงสร้างพื้นฐาน
ด้านเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 10 มีอันดับ
คงที่ เมื่อเปรียบเทียบกับระดับเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทย
มีอันดับดีกว่าเกือบทุกประเทศ ยกเว้นจีน สิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกง
ที่มีอันดับดีกว่าไทย สมรรถนะทางเศรษฐกิจพิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย
คือ 1) เศรษฐกิจในประเทศ 2) การค้าในประเทศ 3) การลงทุนระหว่าง

ประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ระดับราคา/ค่าครองชีพ พบว่าประเทศไทย มีปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น 1 ด้าน ได้แก่ ระดับราคาและค่าครองชีพ ที่อันดับดีขึ้นมาจากอันดับที่ 28 เป็นอันดับที่ 23 โดยมีการลงทุน ระหว่างประเทศ (อันดับ 37) อยู่ในอันดับเท่าเดิม ในขณะที่ด้านการจ้างงาน เศรษฐกิจภายในประเทศ และการค้าระหว่างประเทศ มีอันดับลดลง 1 ถึง 3 อันดับ

ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 มีสมรรถนะลดลงถึง 2 อันดับจากปีก่อน โดยมีอันดับดีกว่าหลาย ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย เกาหลี อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ จีน อินเดีย และมองโกเลีย ประสิทธิภาพของภาครัฐพิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ฐานการคลัง 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบ การบริหารด้านสถาบัน 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมาย ด้านธุรกิจ และ 5) กรอบการบริหารด้านสังคม ซึ่งด้านประสิทธิภาพ ของภาครัฐ มีอันดับที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องใน 3 ปีล่าสุด ปัจจัยย่อย ที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ ที่ดีขึ้น 2 อันดับจากปี 2560 โดยขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 36 จากอันดับ ที่ 38 ในปีก่อน สำหรับปัจจัยด้านฐานการคลัง นโยบายการคลัง กรอบการบริหารด้านสถาบัน และกรอบการบริหารด้านสังคม มีอันดับ ลดลง

ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 25 มีอันดับคงเดิม ซึ่งมีสมรรถนะดีกว่าหลายประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เกาหลี และมองโกเลีย พิจารณา จาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ คือ 1) ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ 2) ตลาด แรงงาน 3) การเงิน 4) การบริหารจัดการและ 5) ทัศนคติและค่านิยม โดยในปี 2561 ปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ ด้านผลผลิตภาพและ

ประสิทธิภาพ และด้านทัศนคติและค่านิยม ในขณะที่ด้านตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการ มีอันดับลดลง ส่วนด้านการเงิน มีอันดับคงเดิม

โครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น อยู่อันดับที่ 48 ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 8) รองลงมาคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลี จีน ไต้หวัน ฮองกง นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย แต่ไทยมีอันดับดีกว่าอินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 56, 59, 60 และ 62 ตามลำดับ โครงสร้างพื้นฐานพิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) สาธารณูปโภคพื้นฐาน 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ 5) **การศึกษา** ซึ่งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยย่อย 2 ด้านที่อันดับดีขึ้น ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ปรับตัวดีขึ้น 6 อันดับ และโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ สำหรับด้านโครงสร้างพื้นฐาน **ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม** ยังเป็นเรื่องที่ต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนามากที่สุด โดยยังอยู่ในอันดับต่ำ (อันดับ 56 และ 58 ตามลำดับ) จะเห็นว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในภาพรวมมีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ ได้แก่ ปัจจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้นถึง 6 อันดับ และด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานดีขึ้น 1 อันดับ ในขณะที่ด้านการศึกษา มีอันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ในปี 2561 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 56 ลดลง 2 อันดับเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2560

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามกรอบการประเมินของ IMD จำนวน 18 ตัวชี้วัดของประเทศไทย ในปี 2561 เปรียบเทียบกับปี 2560 พบว่า **ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น มี 4 ตัวชี้วัด** จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 2 ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (2) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม มี 8 ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษา รายหัวต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (3) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน (4) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (5) ผลการทดสอบ PISA กลุ่มที่ 2 ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทาง

เศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (3) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง มี 6 ตัวชี้วัด เป็นกลุ่มตัวชี้วัดที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา (3) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (4) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (6) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาอันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์ โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 7 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มี**อันดับดีขึ้นมีเพียง 2 ตัวชี้วัด** ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 28.5 : 1 (อันดับ 62) และ 2) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ได้คะแนน 4.6 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 45) สำหรับตัวชี้วัดที่มี**อันดับลดลง 4 ตัวชี้วัด** ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 16.88 : 1 (อันดับ 62) 3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พบว่ามีผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 33.2 (อันดับ 41) 2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี (ผลการทดสอบ PISA) (อันดับ 49) 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (อันดับ 59) และ 4) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี (อันดับ 59)

จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดในด้านคุณภาพการศึกษายังไม่ดีมากนัก ทั้งผลการสอบด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีอันดับดีขึ้นจากปีก่อน แต่ก็ยังมีอันดับที่ 62 ที่อยู่รองอันดับสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการประเมินในปีนี นอกจากนั้นตัวชี้วัดส่วนมากมีอันดับลดลง และไม่มีตัวชี้วัดใดที่มีอันดับถึงครึ่งหนึ่ง (หรือระดับกลาง คือ 31.5) ของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับในปีนี (63 ประเทศ) รวมทั้งตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้นในปีนี้ก็ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ยังมีอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน อีกด้วย

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 2 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดมีอันดับลดลงทั้ง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยมีอันดับลดลง จากอันดับ 53 (ร้อยละ 83.6) ในปี 2560 มาเป็นอันดับ 55 (ร้อยละ 77.3) ในปี 2561 ซึ่งต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 90 ขึ้นไป และ 2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่าประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลงถึง 21 อันดับ จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็น อันดับ 44 (ร้อยละ 22.8) ในปี 2561

ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 3 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดมีอันดับดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ

ของผู้ประกอบการ ได้ 4.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 49) และตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ได้คะแนน 5.41 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 43) และ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนผลการประเมินเท่ากับ 4.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 46) จะเห็นได้ว่า ตัวชี้วัดด้านการสร้างสมรรถนะเพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีค่าคะแนนและอันดับไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยมีเพียงตัวชี้วัดเดียวที่มีอันดับและคะแนนดีขึ้น แต่ก็ยังมีอันดับที่ไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด

ด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ของ IMD จำนวน 6 ตัวชี้วัดพบว่า **ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม 4 ตัวชี้วัด** ได้แก่ 1) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18 (อันดับ 41) 2) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในไทยต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) 3) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.45 (อันดับ 53) และ 5) ด้านระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ มีคะแนนการประเมิน 4.51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 46)) สำหรับตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2561 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.8 ของ GDP (อันดับ 45) โดยมีตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด

ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร จำนวน 236 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 54) จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดในด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษามีอันดับไม่ดีขึ้น และตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีอันดับที่ต่ำ และมีอันดับที่ต่ำอยู่ในระดับ 41-53 จากประเทศที่เข้าร่วม 63 ประเทศ

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งตัวชี้วัดด้านการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีแนวโน้มของอันดับและคะแนนที่ลดลง ทั้งด้านการยกระดับด้านคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงถูกจัดอันดับอยู่ในกลุ่มระดับล่างที่มีอันดับไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

1. ควรจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcom-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้อาทิ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่างๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปได้ รวมทั้งครุมนำสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2. ควรพัฒนาและจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด มีความรู้ความสามารถรู้ในเรื่องดิจิทัล Digital Literacy เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่างๆในการแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ที่จะสร้างนวัตกรรมได้ในอนาคต

4. ควรพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-based Budgeting) และกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Pool Resources) สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดและพื้นที่ๆ แตกต่างกัน ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน ภาษา ทักษะการคิด และความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองในระดับสากล

5. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่แท้จริง และครูมีสมรรถนะสูงที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง รวมถึงมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

รู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะเจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่างๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

6. ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big data) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ สะท้อนข้อมูลการเข้าถึง โอกาสทางการศึกษา ทั้งในด้านอัตราการเข้าเรียนในระดับต่างๆ ตามบริบทพื้นที่ของประเทศไทย รวมถึงการแก้ไขปัญหาอัตราส่วน ครูต่อนักเรียนที่เหมาะสมในเชิงพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในการจัดการศึกษาสำหรับปัญหาการขาดแคลนครู และครูต้องรับ ภาระสูงขึ้นในสถานศึกษาขนาดเล็กและอยู่พื้นที่ห่างไกล รวมถึง สามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามความต้องการ สะท้อนปัญหา ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนตามบริบทพื้นที่ของประเทศไทย

7. ควรศึกษาความเหมาะสมของงบประมาณที่รัฐจัดสรร สำหรับการศึกษาดำเนินนโยบายเรียนฟรีสำหรับสถานศึกษาที่มี ขนาดและพื้นที่ๆแตกต่างกัน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการ ปรับปรุงนโยบายการจัดสรรงบประมาณที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มคุณภาพการศึกษาด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ

8. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนด หลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้น หลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศและเศรษฐกิจ

ของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาการเรียนการสอนใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคต รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

9. ควรพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฐานสมรรถนะ (Competency-based) และการฝึกปฏิบัติในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่เชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะทางภาษา ทักษะด้านดิจิทัล และทักษะการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรืออุตสาหกรรม ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้คนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

10. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

11. ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ในชุมชนทุกช่วงวัย ทั้งวัยเรียน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง และดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา

12. ควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารสถานศึกษา และรัฐควรปรับลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรการลงทุนทางการศึกษา โดยมีการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส ทำให้งบประมาณส่งถึงตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน

แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษา

1. ควรสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่ใช้ในการจัดอันดับประเทศต่างๆ ทั่วโลกของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาเร่งพัฒนางานจัดการศึกษา โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีอันดับค่อนข้างต่ำไปทางท้ายแถว คือ เกินอันดับที่ 50 เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และผลการทดสอบ PISA เป็นต้น เพื่อเพิ่มอันดับของตัวชี้วัดย่อย ซึ่งจะส่งผลให้อันดับสมรรถนะด้านการศึกษาโดยรวมของประเทศไทยดีขึ้น

2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการจัดการศึกษา และ สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานที่ใช้กำลัง แรงงาน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นของสถาบันนานาชาติ เพื่อพัฒนาการจัดการ (IMD) ในตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ระบบการศึกษา การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน การตอบสนอง ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานมีความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม มากขึ้น

3. ควรวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบ ที่ส่งผลต่อการเพิ่มหรือลดลง ของอันดับขีดความสามารถในการ แข่งขันด้านการศึกษาจำแนกตามตัวชี้วัด และถอดบทเรียน การจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ ที่มีอันดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทย เพื่อนำข้อมูล ไปใช้ในการทบทวนและปรับนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาในระดับต่างๆ ของประเทศ อีกทั้งทบทวนการกำหนด ตัวชี้วัดที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการกำกับติดตามสมภาวะการณ์การศึกษา ของประเทศอย่างต่อเนื่อง

สารบัญ

คำนำ	ก-ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค-ด
สารบัญ	ต-ธ
สารบัญตาราง	น
สารบัญแผนภาพ	บ-ฟ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ขอบเขตการศึกษา	2
1.3 การนำเสนอข้อมูล	3
1.4 ข้อมูลเบื้องต้น	3
1.5 การจัดอันดับ ของ IMD	4

บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติ 7

2.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวม ปี 2561	7
2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก และปัจจัยย่อย	11

บทที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2561 29

3.1 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย	29
3.2 การจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษา	32
3.2.1 อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำแนกตามการกำหนด วัตถุประสงค์โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1) ยกกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education)	35
(1) อัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอน ระดับประถมศึกษา	36
(2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอน ระดับมัธยมศึกษา	38
(3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา	40
(4) ผลการทดสอบ PISA	42
(5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)	46
(6) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน	48
(7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป	50
2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education)	52
(1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา	53
(2) อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	55
3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ (Leverage Excellence and Competitiveness)	56
(1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา	57
(2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนอง ต่อความต้องการของภาคธุรกิจ	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
(3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้ประกอบการ	61
4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับ ความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริม ธรรมาภิบาล (Improve Efficiency, Agility and Good Governance)	63
(1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP)	64
(2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร	66
(3) งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษา ต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	68
(4) นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับ อุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน	70
(5) นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน	72
(6) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถ ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ	74
3.3 ตัวชี้วัดด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	77
3.3.1 ด้านวิทยาศาสตร์	77
3.3.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	91
สรุป	91
อภิปราย	96
ข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	131

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1	4
ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2561	
ตาราง 2	13
อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยหลัก	
ตาราง 3	16
ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย	
ตาราง 4	19
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย	
ตาราง 5	22
ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย	
ตาราง 6	26
ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย	
ตาราง 7	43
ผลการทดสอบ PISA 2009 ถึง 2015	

สารบัญญภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1	5
วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของ IMD ปี 2561	
แผนภาพ 2	9
ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของนานาประเทศ ปี 2561	
แผนภาพ 3	10
แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 4	11
แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 5	12
สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2561	
แผนภาพ 6	13
สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 7	14
สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	
แผนภาพ 8	15
สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2561 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	
แผนภาพ 9	17
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	
แผนภาพ 10	18
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทย ปี 2561 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	
แผนภาพ 11	20
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	
แผนภาพ 12	21
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทย ปี 2561 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 13 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ	23
แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2561 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	25
แผนภาพ 15 สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2561 จำแนกตามปัจจัยหลักและกลุ่มปัจจัยย่อย	27
แผนภาพ 16 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 เปรียบเทียบประเทศ ในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย	27
แผนภาพ 17 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยกับนานาชาติ ปี 2561	30
แผนภาพ 18 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2557 - 2561 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	31
แผนภาพ 19 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2551 - 2561	32
แผนภาพ 20 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2560 - 2561	34
แผนภาพ 21 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557 - 2561 : ด้านคุณภาพการศึกษา	36
แผนภาพ 22 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2561	37
แผนภาพ 23 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2557 - 2561	38
แผนภาพ 24 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561	39

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557 - 2561	40
แผนภาพ 26 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2561	41
แผนภาพ 27 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2557 - 2561	42
แผนภาพ 28 แนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2015	44
แผนภาพ 29 แนวโน้มผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2015	45
แผนภาพ 30 แนวโน้มผลการประเมินด้านการอ่านจาก PISA ถึง PISA 2015	46
แผนภาพ 31 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ปี 2561	47
แผนภาพ 32 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่าง ปี 2557 - 2561	48
แผนภาพ 33 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ปี 2561	49
แผนภาพ 34 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ระหว่าง ปี 2557 - 2561	50
แผนภาพ 35 อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2561	51
แผนภาพ 36 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ระหว่างปี 2557 - 2561	52
แผนภาพ 37 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557 - 2561 : ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	53
แผนภาพ 38 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561	54
แผนภาพ 39 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557 - 2561	55
แผนภาพ 40 อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2558 - 2561	56

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 41	57
ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557 - 2561 : มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ	
แผนภาพ 42	58
การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของการอุดมศึกษา ปี 2561	
แผนภาพ 43	59
การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของการอุดมศึกษา ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 44	60
การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของภาคธุรกิจ ปี 2561	
แผนภาพ 45	61
การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 46	62
ทักษะทางด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้ประกอบการ ปี 2561	
แผนภาพ 47	63
ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 48	64
ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557 - 2561 : ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	
แผนภาพ 49	65
งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2561	
แผนภาพ 50	66
งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2557 - 2561	
แผนภาพ 51	67
งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2561	

สารบัญญภาพ (ต่อ)

หน้า

แผนภาพ 52	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2557 - 2561	68
แผนภาพ 53	งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ปี 2561	69
แผนภาพ 54	งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ปี 2557-2561	70
แผนภาพ 55	นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561	71
แผนภาพ 56	นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557 - 2561	72
แผนภาพ 57	นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561	73
แผนภาพ 58	นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับ อุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557 - 2561	74
แผนภาพ 59	ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจ ปี 2561	75
แผนภาพ 60	ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจ ปี 2557 - 2561	76
แผนภาพ 61	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2561	77
แผนภาพ 62	งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อ GDP ปี 2561	78

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 63 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อประชากร ปี 2561	79
แผนภาพ 64 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2561	80
แผนภาพ 65 บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561	81
แผนภาพ 66 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2561	82
แผนภาพ 67 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ปี 2561	83
แผนภาพ 68 ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ปี 2561	85
แผนภาพ 69 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561	86
แผนภาพ 70 จำนวนใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561	87
แผนภาพ 71 ความเร็วของอินเทอร์เน็ต ปี 2561	88
แผนภาพ 72 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2561	89
แผนภาพ 73 การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ปี 2561	90

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาประเทศไทยในสภาวะการณ์โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง หรือโลกศตวรรษที่ ๒๑ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าและการพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางและไร้ขีดจำกัด ทำให้ทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญและเร่งการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ก้าวทันกับสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ประเทศไทยโดยรัฐบาลได้กำหนดให้การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นวาระแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว รวมทั้งมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในเวทีสากล

ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและทำห้ท้ายต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากคุณภาพของคนเป็นฐานรากที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อการเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสรรพสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ จะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะเข้มแข็งขึ้น รวมทั้งการแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพ และสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ ทำให้รูปแบบและแนวทางในการพัฒนาประเทศต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันตามสภาวะการณ์ของโลก

ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยที่สำคัญ ทำให้เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมทั้งเพื่อการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างยั่งยืนในเวทีโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคนไทยจึงได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อสะท้อนศักยภาพของประเทศไทยในเวทีสากลมาตั้งแต่ปี 2540 โดยเน้นการวิเคราะห์สมรรถนะด้านการศึกษาของไทย และใช้ปัจจัย (Factors) ที่ปรากฏอยู่ในรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook (WCY) 2018 ของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากมีการดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติทุกปี ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

1.2 ขอบเขตการศึกษา

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2561 เป็นการวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยในปี 2561 กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) ตั้งแต่ปี 2557 - 2561 โดยใช้ดัชนีที่นำเสนอในรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook (WCY) 2018 ของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักและใช้ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำเสนอการเปรียบเทียบกับประเทศที่อยู่ในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกัน

1.3 การนำเสนอข้อมูล

เนื้อหาในรายงานนี้ แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ **บทที่ 1** บทนำ **บทที่ 2** ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เป็นการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบขององค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก และแสดงจุดเด่น จุดด้อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของปัจจัยย่อยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม **บทที่ 3** ความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการศึกษา เป็นการนำเสนอรายละเอียดของปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านการศึกษา ตัวชี้วัดด้านวิทยาศาสตร์ และตัวชี้วัดด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ส่วน**บทที่ 4** เป็นบทสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วิธีการนำเสนอใช้แผนภาพและตารางสถิติ ในภาพรวมจะนำเสนอเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ในปี 2561 จำนวน 63 ประเทศ เพื่อให้เห็นขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งหมด ส่วนแผนภาพอื่นจะ**คัดสรรประเทศเพียง 14 ประเทศ (รวมประเทศไทย) จากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก** เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ฮองกง ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย และมองโกเลีย

1.4 ข้อมูลเบื้องต้น

IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2561 รวม 63 ประเทศ โดยพิจารณาอันดับตัวชี้วัดที่สำคัญ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม และในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวนเกณฑ์ชี้วัด (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยในปี 2561 มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 340 ตัวชี้วัด (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ปัจจัยด้านการศึกษาเป็นปัจจัยย่อยอยู่ในปัจจัยหลักโครงสร้างพื้นฐานและมีตัวชี้วัด 18 ตัวชี้วัด

ตาราง 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2561

	ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (82 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ (74 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ ภาครัฐกิจ (73 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (111 ตัวชี้วัด)
ปัจจัยย่อย (Sub-Factors)	เศรษฐกิจภายในประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (12 ตัวชี้วัด)	ความสามารถ ในการผลิต (10 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและ สาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน (24 ตัวชี้วัด)
	การค้าระหว่างประเทศ (26 ตัวชี้วัด)	นโยบายคลัง (13 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (24 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (19 ตัวชี้วัด)
	การลงทุนระหว่างประเทศ (17 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (15 ตัวชี้วัด)	การเงิน (20 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (25 ตัวชี้วัด)
	การทำงาน (8 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการทำ ธุรกิจ (20 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (11 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (25 ตัวชี้วัด)
	ระดับราคา/ค่าครองชีพ (6 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบายทางสังคม (14 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (8 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (18 ตัวชี้วัด)

1.5 การจัดอันดับของ IMD

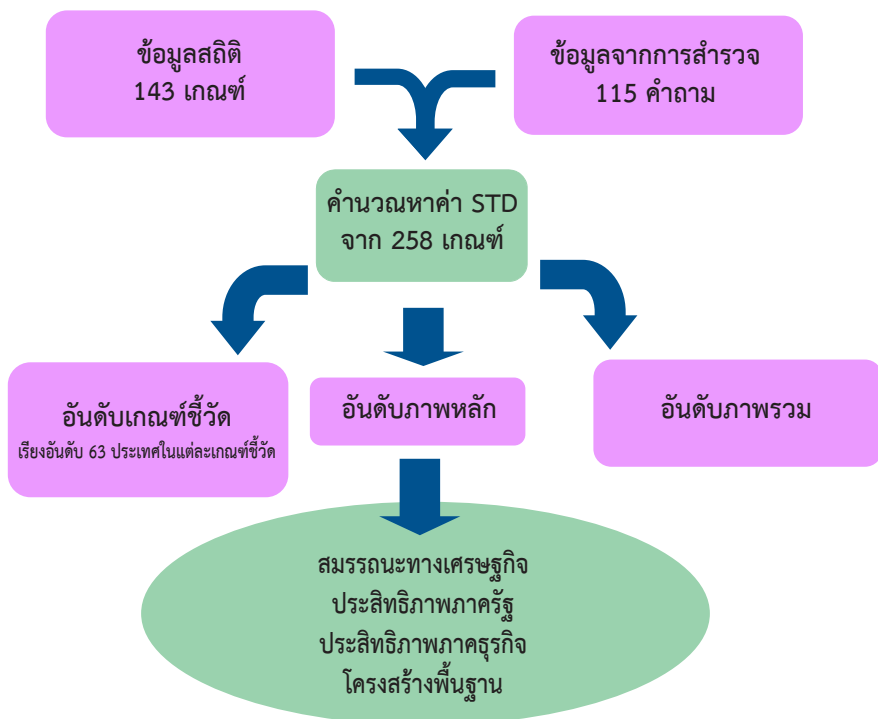
ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี 2561 (IMD 2018) มีทั้งสิ้น 340 ตัวชี้วัด (20 ปัจจัยย่อย) แต่ในการจัดอันดับภาพรวม (Overall) ใช้เพียง 258 ตัวชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ

1) ข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard data /Secondary data) จำนวน 143 เกณฑ์ชี้วัด เป็นการรวบรวมจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค ทั้ง 63 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO/UIS, IMF เป็นต้น

2) ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) จำนวน 115 เกณฑ์ชีวิต ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ทั้ง 63 ประเทศ โดยเป็นการสอบถามข้อมูลที่สะท้อนถึงการรับรู้ความสามารถในการแข่งขันทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้บริหารธุรกิจ ซึ่งทำงานอยู่ในสถานการณืทางธุรกิจระดับนานาชาติ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 118 ตัวชี้วัด โดยข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าระหว่าง 1 - 10

อย่างไรก็ตาม เกณฑ์ชีวิตที่เป็นข้อมูลภูมิหลังอีก 82 เกณฑ์ชีวิตไม่ได้นำมาคิดคำนวณในการจัดอันดับภาพรวม ทั้งนี้ ขั้นตอนในการจัดอันดับแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2561

บทที่ 2

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

2.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
ในภาพรวม ปี 2561

ในปี 2561 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเขตเศรษฐกิจทั่วโลก จำนวน 63 ประเทศ โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันรวมทั้งสิ้น 340 ตัวชี้วัด ใน 4 กลุ่มปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) เป็นการประเมินเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ ประกอบด้วยดัชนีย่อย 82 ตัวชี้วัด 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) เป็นการประเมินข้อมูลด้านนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อการแข่งขัน ประกอบด้วย ดัชนีย่อย 74 ตัวชี้วัด 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) เป็นการประเมินข้อมูลสภาพแวดล้อมระดับชาติที่ส่งเสริมสถานประกอบการให้สามารถดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรม มีผลกำไรและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ดัชนีย่อย 73 ตัวชี้วัด และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เป็นการประเมินข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการศึกษา ประกอบด้วยดัชนีย่อย 111 ตัวชี้วัด

การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2561 จำนวน 63 ประเทศ แบ่งเป็นประเทศในกลุ่มทวีปยุโรป ตะวันออกกลางและแอฟริกา รวม 40 ประเทศ **ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ** และประเทศในกลุ่มทวีปอเมริกา 9 ประเทศ ซึ่งผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี 2561 มีดังนี้

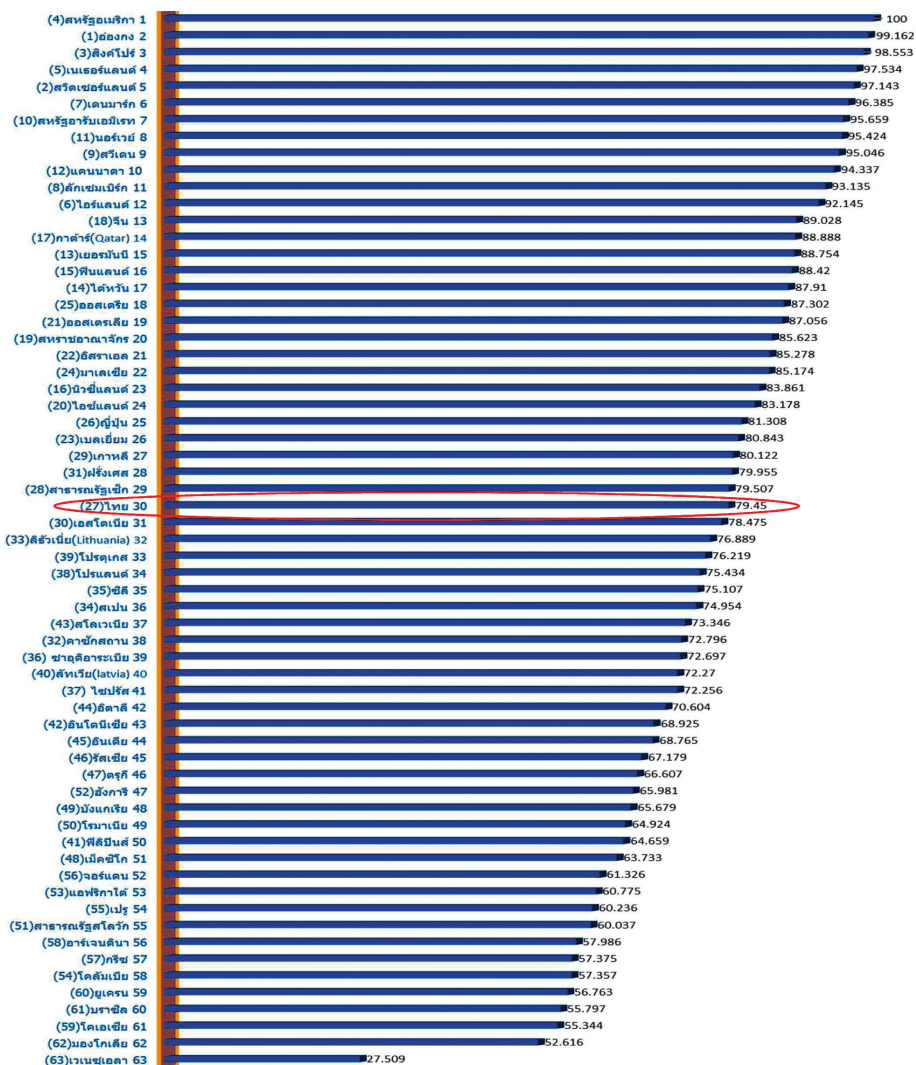
ในภาพรวมผลการจัดอันดับในปี 2561 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกาครองอันดับที่ 1 ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 3 อันดับ (อันดับที่ 4 ในปี 2560) แชนหน่าฮ่องกงที่ได้อันดับที่ 2 และมีอันดับลดลง 1 อันดับ (อันดับที่ 1 ในปี 2560) ขณะที่สิงคโปร์ยังคงอันดับที่ 3

เท่าเดิม สำหรับเนเธอร์แลนด์มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับมาอยู่ที่อันดับ 4 (อันดับที่ 5 ในปี 2560) และสวีตเซอร์แลนด์มีอันดับลดลงมาอยู่อันดับ 5 (อันดับที่ 2 ในปี 2560) โดยในปีนี้เป็นประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงชันมากที่สุด ได้แก่ ประเทศออสเตรเลียที่มีอันดับสูงชันถึง 7 อันดับจากอันดับ 25 ในปีที่แล้ว เลื่อนขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 18 ในปีนี้ รองลงมาคือ ประเทศจีน ที่เลื่อนขึ้นมา 5 อันดับจากอันดับ 18 ในปี 2560 เลื่อนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 13 ในปีนี้ และประเทศฮังการี เลื่อนขึ้นมา 5 อันดับจากอันดับ 52 ในปี 2560 เลื่อนขึ้นมาเป็นอันดับ 47 ในปีนี้

สำหรับประเทศไทยมีอันดับลดลง 3 อันดับ อยู่ในอันดับ 30 (อันดับที่ 27 ในปี 2560) โดยมีผลคะแนนรวมที่ลดลงเป็น 79.450 คะแนน จาก 80.095 คะแนน ในปี 2560 และยังเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย ผลการจัดอันดับสิงคโปร์มีอันดับเท่าเดิมอยู่ในอันดับที่ 3 (อันดับ 3 ในปี 2560) มาเลเซียมีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ ขึ้นมาอยู่อันดับที่ 22 (อันดับ 24 ในปี 2560) สำหรับอินโดนีเซียมีอันดับลดลง 1 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 43 (อันดับ 42 ในปี 2560) และฟิลิปปินส์มีอันดับลดลง 9 อันดับ มาอยู่อันดับที่ 50 (อันดับ 41 ในปี 2560)

อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับในภาพรวม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีสมรรถนะดีขึ้น จำนวน 31 ประเทศ ประเทศที่มีสมรรถนะลดลง จำนวน 24 ประเทศ และมีประเทศที่สมรรถนะไม่เปลี่ยนแปลงยังคงรักษาสมรรถนะเหมือนเดิม จำนวน 8 ประเทศ (แผนภาพ 2)

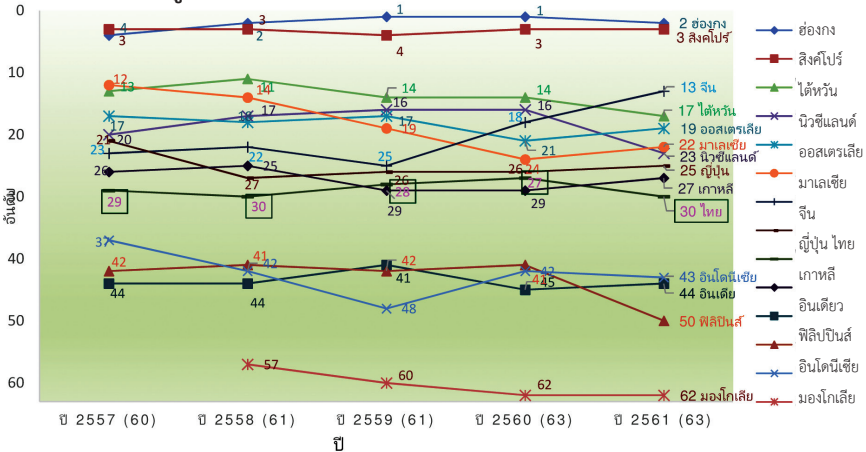
แผนภาพ 2 ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของนานาชาติ ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

เมื่อพิจารณาประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 30 เป็นอันดับ 10 ในภูมิภาคนี้ ซึ่งสูงกว่าประเทศ อินโดนีเซีย (อันดับ 43) อินเดีย (อันดับ 44) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 50) และมองโกเลีย (อันดับ 62) สำหรับประเทศจีนมีความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นมาก จากอันดับที่ 25 ในปี 2559 เป็นอันดับที่ 13 ในปี 2561 ขึ้นมาเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคนี้ รองมาจาก ฮองกง อันดับ ที่ 2 และสิงคโปร์ อันดับ ที่ 3 (แผนภาพ 3)

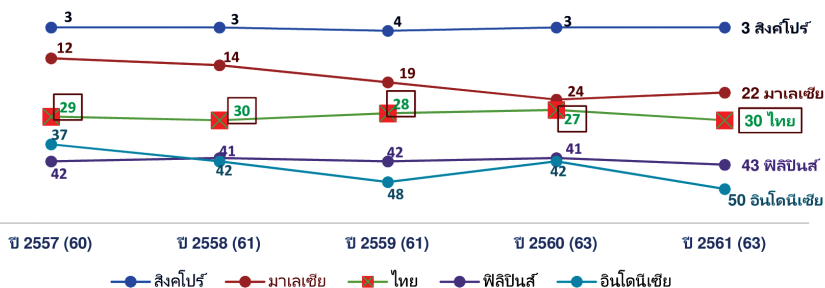
แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2557 - 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนประเทศที่เข้าร่วมกันจัดอันดับ)

หากเปรียบเทียบแนวโน้มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอาเซียน 5 ประเทศที่ร่วมในการจัดอันดับของ IMD ช่วงปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีสมรรถนะในการแข่งขันเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะที่ลดลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จากอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ 29 เมื่อปี 2557 เป็นอันดับ 30 ในปี 2561 โดยมีอันดับลดลง 1 อันดับ และมีอันดับลดลงจากปีก่อนถึง 3 อันดับ (อันดับ 27 ในปี 2560) (แผนภาพ 4)

แผนภาพ 4 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย
เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2557 - 2561

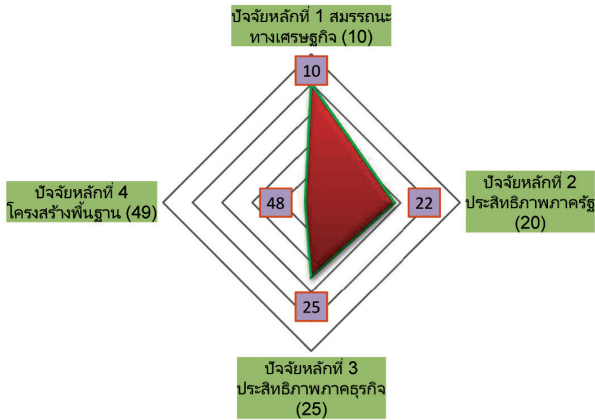

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนประเทศที่เข้าร่วมกันจัดอันดับ)

2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก และปัจจัยย่อย

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 ด้าน พบว่า **ประเทศไทยมีอันดับที่ดีที่สุดคือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ** ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 10 จาก 63 ประเทศ โดยมีอันดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่**ประสิทธิภาพของภาครัฐ มีอันดับลดลง 2 อันดับ** อยู่ในอันดับที่ 22 ในปีนี้ ส่วนประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ มีอันดับคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง อันดับที่ 25 ส่วน**โครงสร้างพื้นฐาน** มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ อยู่ในอันดับที่ 48 ทั้งนี้ การที่ผลการจัดอันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ในอันดับที่ 10 สะท้อนให้เห็นถึงสถานะเศรษฐกิจระดับมหภาคอยู่ในระดับคงที่ ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานปรับตัวดีขึ้น (แผนภาพ 5)

แผนภาพ 5 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

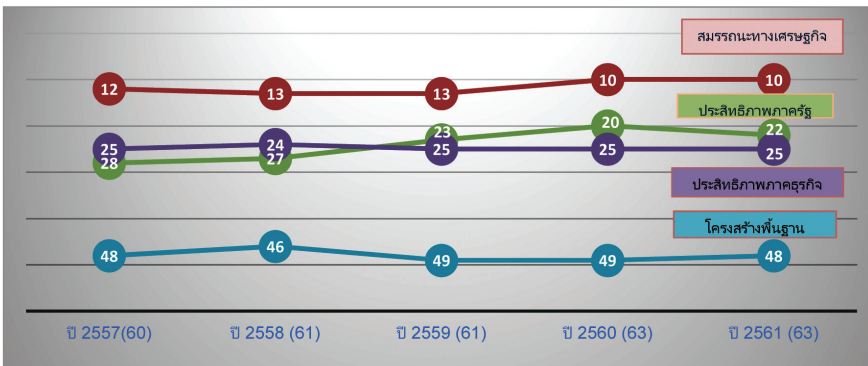
เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในรอบ 5 ปี (ปี 2557 - 2561) จำแนกตามปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี 2560 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ดีที่สุดโดยมีสมรรถนะในแต่ละปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจและด้านประสิทธิภาพภาครัฐที่ดีที่สุด สำหรับปี 2561 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจมีอันดับเท่าเดิม แต่ยังคงมีสมรรถนะค่อนข้างดี ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐปรับตัวลดลง 2 อันดับจากปีที่ผ่านมา แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นจากปี 2557 โดยมีอันดับดีขึ้นถึง 6 อันดับ ภายในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา คงมีเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีสมรรถนะดีขึ้นเพียงปัจจัยเดียวจากปีก่อน แต่ยังคงอันดับท้ายๆ ส่งผลให้สมรรถนะในภาพรวมมีอันดับลดลง (ตาราง 2 และแผนภาพ 6)

ตาราง 2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2557-2561
จำแนกตามปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	ปี				
	2557 (60 ประเทศ)	2558 (60 ประเทศ)	2559 (61 ประเทศ)	2560 (63 ประเทศ)	2561 (63 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	29	30	28	27	30
ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	12	13	13	10	10
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ	28	27	23	20	22
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	25	24	25	25	25
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	48	46	49	49	48

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

แผนภาพ 6 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2557 - 2561

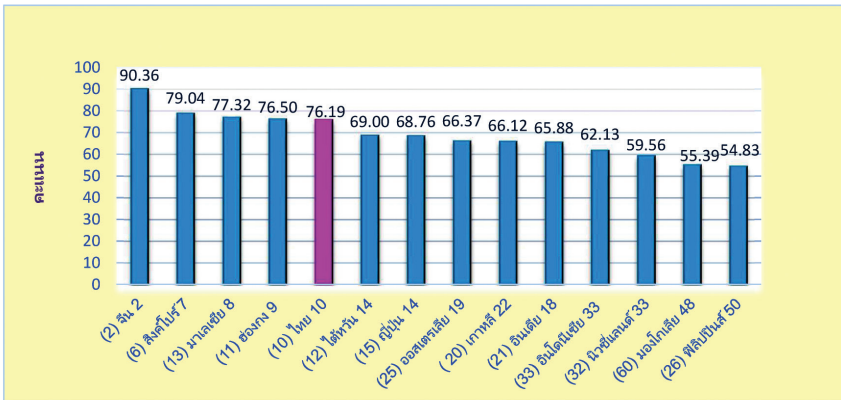

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ในแต่ละปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย ปรากฏผล ดังนี้

1) **สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)** หรือปัจจัยด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยด้านผลการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็น การประเมินในเชิงเศรษฐศาสตร์มหภาคของเศรษฐกิจภายในประเทศ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ เศรษฐกิจภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่าง ประเทศ การจ้างงาน และระดับราคาและค่าครองชีพ ในปี 2561 ประเทศไทยอยู่ใน ลำดับที่ 10 มีอันดับคงที่ โดยมีอันดับดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นจีน สิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกงที่มีอันดับดีกว่าไทย (แผนภาพ 7)

แผนภาพ 7 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

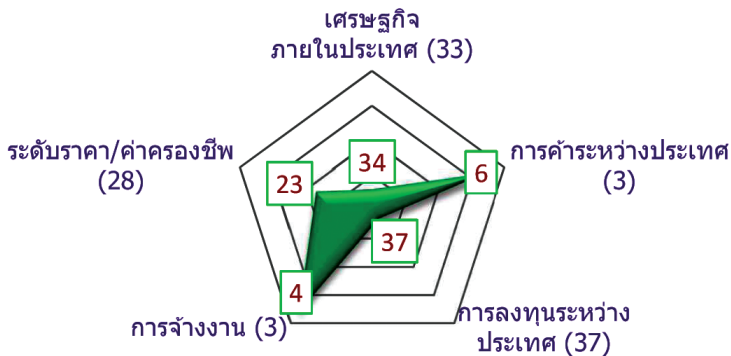
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจใน 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) เศรษฐกิจในประเทศ (Domestic Economy) 2) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) 3) การลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) 4) การจ้างงาน (Employment) และ 5) ระดับราคา/ค่าครองชีพ (Price) พบว่า **ประเทศไทยมีปัจจัยย่อย ดีขึ้นเพียงปัจจัยเดียว** ได้แก่ ระดับราคาและค่าครองชีพ (Prices) ที่ขึ้นมาเป็นอันดับ 23

จากอันดับที่ 28 ในปี 2560 ในขณะที่การลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) มีอันดับ 37 เช่นเดียวกับปีก่อน สำหรับปัจจัยที่มีอันดับลดลง ได้แก่ เศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) ลดลงเป็นอันดับที่ 34 จากอันดับที่ 33 ในปี 2560 การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) อยู่ในอันดับที่ 6 จากอันดับที่ 3 ในปี 2560 และ ด้านการจ้างงาน (Employment) อยู่อันดับที่ 4 จากอันดับ 3 ในปีก่อน

จุดเด่นของประเทศไทยในด้านนี้ยังคงเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน และการค้าระหว่างประเทศ ส่วนประเด็นที่ยังต้องพัฒนาต่อไป คือ การลงทุนระหว่างประเทศ เศรษฐกิจภายในประเทศ และด้านราคาและค่าครองชีพ (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2561
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

ตาราง 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลงอันดับ (2560-2561)
	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	ปี 2560 (63 ประเทศ)	ปี 2561 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 1 ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ	12	13	13	10	10	0
1.1 เศรษฐกิจในประเทศ	33	46	37	33	34	-1
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	5	8	6	3	6	-3
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	29	34	28	37	37	0
1.4 การจ้างงาน	4	3	3	3	4	-1
1.5 ระดับราคา/ค่าครองชีพ	37	19	45	28	23	+5

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

ประเทศไทยได้อันดับด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจดีตลอด 5 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับจากปี 2557 โดยในปี 2561 อยู่ในอันดับ 10 ดีขึ้น 2 อันดับ (ตาราง 3)

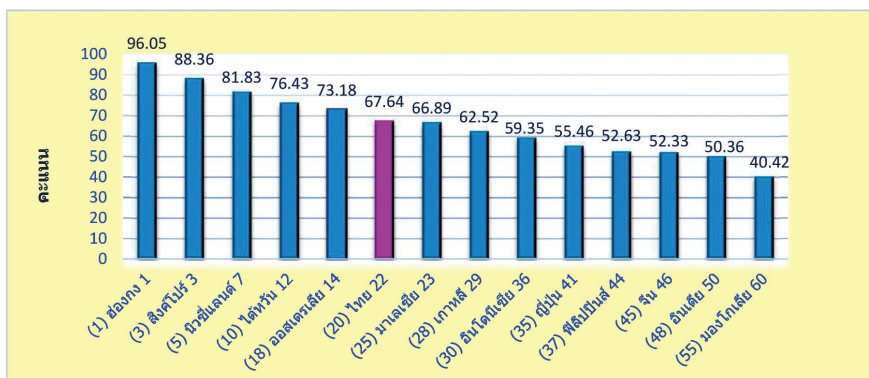
สำหรับปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นจุดแข็งยังคงเป็นด้านการจ้างงาน โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องอัตราการว่างงานต่ำ (Unemployment rate) (อันดับ 2) รวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องรายได้จากการท่องเที่ยว (Tourism Receipts) พบว่า ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงอยู่ในอันดับ 4 อย่างไรก็ตาม ในปี 2561 ประเทศไทยมีจุดอ่อนที่เป็นตัวฉุดรั้งสมรรถนะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ (อันดับ 33) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประชากร (GDP per capita) (อันดับ 53) และปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 37) โดยมีเกณฑ์ชี้วัด

ในเรื่องภัยคุกคามจากการย้ายฐานการผลิต (Relocation threats of production) (อันดับ 53) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวจัดเรียงอันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) หมายถึง ชีตความสามารถของนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ฐานะการคลัง นโยบายการคลัง กรอบการบริหารด้านสถาบัน กฎหมายด้านธุรกิจ และกรอบการบริหารด้านสังคม ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐเป็นการประเมินนโยบายรัฐบาลที่มีส่วนผลักดันให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยในปี 2561 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 มีสมรรถนะลดลง 2 อันดับจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีอันดับดีกว่าหลายประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย เกาหลี อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ จีน อินเดีย และมองโกเลีย (แผนภาพ 9)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจีนจะมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจดีกว่าไทย แต่ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐยังด้อยกว่าไทยถึง 24 อันดับ เนื่องจากจีนมีจุดอ่อนด้านนโยบายการคลัง (อันดับ 54) และกฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ (อันดับ 50)

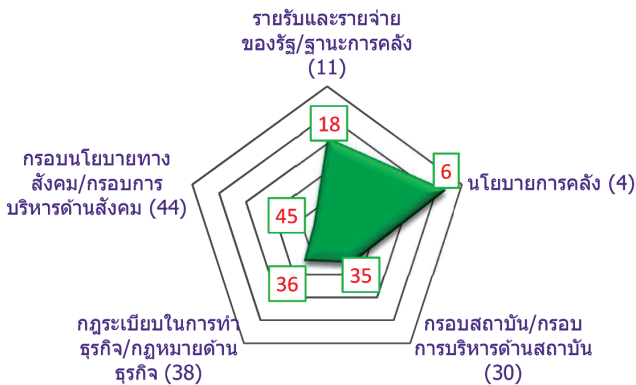
แผนภาพ 9 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

IMD ประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยพิจารณาจากขอบเขตนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน มีองค์ประกอบจำแนกเป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) ฐานะการคลัง (Public Finance) 2) นโยบายการคลัง (Tax Policy) 3) กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) และ 5) กรอบการบริหารด้านสังคม (Societal Framework) ซึ่งด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ มีอันดับที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องใน 3 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าในปี 2561 จะมีอันดับลดลง 2 อันดับก็ตาม โดยปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้นนั้น มีเพียงปัจจัยเดียว ได้แก่ **กฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) ที่ดีขึ้นถึง 2 อันดับ** มาอยู่ในอันดับที่ 36 จากอันดับที่ 38 ในปี 2560 สำหรับปัจจัยที่มีอันดับลดลง ได้แก่ ฐานะการคลัง (Public Finance) ลดลง 7 อันดับ นโยบายการคลัง (Tax Policy) ลดลง 2 อันดับ กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) ลดลง 5 อันดับ และ กรอบการบริหารด้านสังคม (Societal Framework) ลดลง 1 อันดับจากปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 10 และตาราง 4)

แผนภาพ 10 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2561 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 (ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

ตาราง 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2557 - 2561 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลงอันดับ (2560-2561)
	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	ปี 2560 (63 ประเทศ)	ปี 2561 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของภาครัฐ	28	27	23	20	22	-2
2.1 ฐานการคลัง	19	14	10	11	18	-7
2.2 นโยบายการคลัง	6	6	5	4	6	-2
2.3 การอบการบริหรด้านสถาบัน	39	34	33	30	35	-5
2.4 กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ	51	51	44	38	36	+2
2.5 การอบการบริหรด้านสังคม	55	45	44	44	45	-1

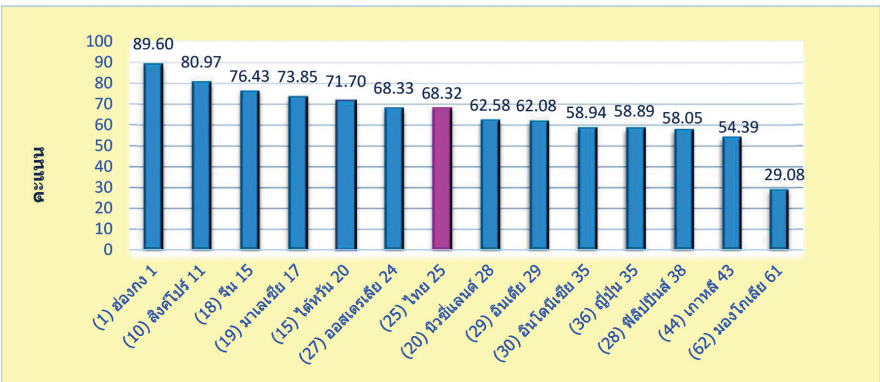
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่า กลุ่มนโยบายการคลังที่ดีที่สุด (อันดับ 6) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Effective Personal Income Tax Rate) (อันดับ 5) การเก็บภาษีการบริโภค (Consumption tax rate) (อันดับ 8) และด้านการกระตุ้นการลงทุน (Investment incentives) (อันดับ 10)

ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่ปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในด้านค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อน (Redundancy Costs) ซึ่งรั้งท้ายอยู่ในอันดับ 61 ด้านอุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (Tariff Barriers) (อันดับ 58) และการลงทุนจากต่างชาติ (Foreign investors) (อันดับ 47)

3) **ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ** (Business Efficiency) หมายถึง สภาวะแวดล้อมของประเทศที่เอื้ออำนวยให้องค์กรต่างๆ สามารถดำเนินงานได้อย่างสร้างสรรค์ คิดค้นนวัตกรรม มีผลกำไรอย่างมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ ตลาดแรงงาน การเงิน วิธีการบริหารจัดการ และทัศนคติและค่านิยม ซึ่งในการประเมินประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเป็นการประเมินสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ คิดค้นนวัตกรรม มีผลกำไรและรับผิดชอบต่อสังคม โดยในปี 2561 ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 25 มีอันดับคงเดิม ซึ่งมีสมรรถนะดีกว่าหลายประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เกาหลี และมองโกเลีย (แผนภาพ 11) และเป็นที่น่าสังเกตว่า IMD ประเมินสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจให้ประเทศไทยดีกว่าเกาหลีและญี่ปุ่นมากถึง 18 และ 7 อันดับ ตามลำดับ เนื่องจากจุดด้อยในปัจจุบันของเกาหลี คือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านตลาดแรงงาน ส่วนญี่ปุ่นมีจุดด้อยในปัจจุบันด้านการบริหารจัดการ (แผนภาพ 11)

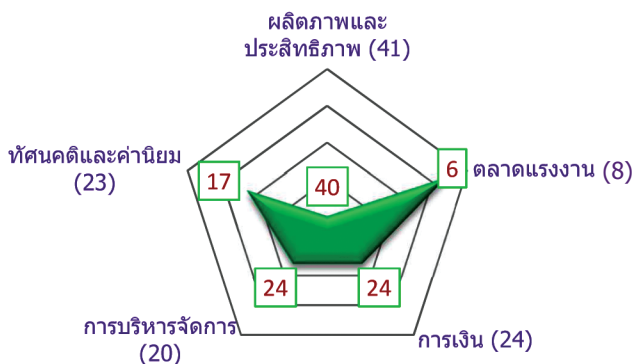
แผนภาพ 11 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

IMD พิจารณาเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพของภาคธุรกิจจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสถานประกอบการที่จะทำงานในลักษณะนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อ โดยจำแนกองค์ประกอบของเกณฑ์ชี้วัด เป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ ด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับ ด้านทัศนคติและค่านิยม (Attitudes and Values) ปรับตัวดีขึ้น 6 อันดับขึ้นมาจากอยู่ที่ 17 ในปี 2561 สำหรับด้านการบริหารจัดการ (Management Practices) มีอันดับลดลง 4 อันดับ ด้านตลาดแรงงาน (Labor Market) มีอันดับลดลง 2 อันดับ ในขณะที่ด้านการเงิน (Finance) มีอันดับคงเดิม (แผนภาพ 12 และตาราง 5)

แผนภาพ 12 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของประเทศไทย ปี 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

ตาราง 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทยปี 2557 - 2561
จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2559-2560)
	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	ปี 2560 (63 ประเทศ)	ปี 2561 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 3 ด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	25	24	25	25	25	0
3.1 ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ	49	47	43	41	40	+1
3.2 ตลาดแรงงาน	5	8	5	8	6	-2
3.3 การเงิน	21	21	23	24	24	0
3.4 การบริหารจัดการ	26	25	26	20	24	-4
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	20	24	23	23	17	+6

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

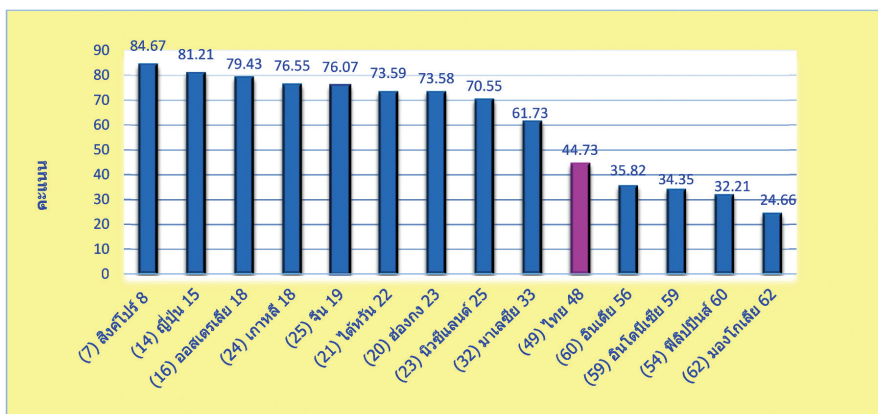
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจในตาราง 5 พบว่า **จุดแข็ง**อยู่ที่กลุ่มตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ 6) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในด้านสัดส่วนของชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ (Working Hours) (อันดับ 3) ระดับค่าตอบแทนของผู้ใช้แรงงาน (Compensation Levels) (อันดับ 8) และร้อยละของกำลังแรงงาน (Labor force) (อันดับ 8)

ส่วนกลุ่มที่เป็น**จุดอ่อน**จุดรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้คือ กลุ่มผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 40) ซึ่งมีเกณฑ์ชี้วัดในด้านผลผลิตภาพด้านแรงงาน (Labor Productivity (PPP)) (อันดับ 58) และผลผลิตภาพในภาพรวม (Overall Productivity (PPP)) (อันดับ 53) ความเสี่ยงในการลงทุน (Investment risk) (อันดับ 49) รวมถึงประสิทธิภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้มาตรฐานระดับสากล (Small and medium-size enterprises) (อันดับ 47)

4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง การที่โครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจได้ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ (1) โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป (2) โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

(3) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ (5) การศึกษา โดยในปี 2561 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานมีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ มาอยู่อันดับที่ 48 ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 8) รองลงมาคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลี จีน ไต้หวัน ฮองกง นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย แต่ไทยมีอันดับดีกว่า อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมองโกเลีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 56, 59, 60 และ 62 ตามลำดับ (แผนภาพ 13) และที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีสมรรถนะในปัจจุบันหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ และประสิทธิภาพของภาครัฐเกินกว่าเกาหลีทั้ง 3 ด้าน แต่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยกลับมีสมรรถนะเป็นรองเกาหลีมากถึง 20 อันดับ เนื่องจากเกาหลีมีจุดแข็งที่ปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และด้านการศึกษา จึงส่งผลให้อันดับสมรรถนะในภาพรวมของเกาหลีเหนือกว่าประเทศไทยเพียง 3 อันดับ (ประเทศไทยอันดับที่ 30 เกาหลีอยู่ในอันดับ 27)

แผนภาพ 13 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

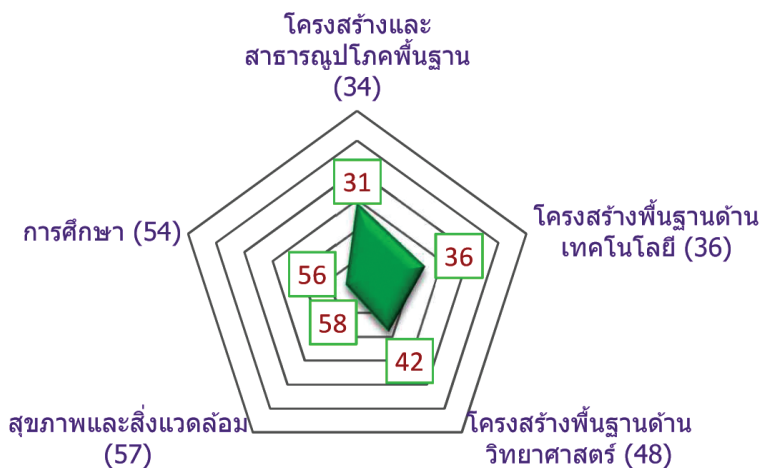

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานจากปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยย่อย 2 ด้านที่อันดับดีขึ้น ได้แก่ **โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ปรับตัวดีขึ้นถึง 6 อันดับ** และโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปปรับตัวขึ้น 3 อันดับ โดยตัวชี้วัดที่ส่งผลกระทบต่อปรับตัวดีขึ้นของปัจจัยย่อยด้านวิทยาศาสตร์ ได้แก่ จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (อันดับ 29) สำหรับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีมีอันดับคงที่ ส่วนด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการศึกษามีอันดับลดลง (แผนภาพ 14)

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน**ด้านการศึกษา** และ**ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม** ยังเป็นเรื่องที่ต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนามากที่สุด โดยยังอยู่ในอันดับต่ำ (อันดับ 56 และ 58 ตามลำดับ) ประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงในด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การช่วยเหลือทางการแพทย์ (Medical assistance) (อันดับ 60) งบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดสำหรับด้านสุขภาพ (Total health expenditure) (อันดับ 59) ในขณะที่ด้านการศึกษา ต้องเร่งการปรับปรุงอัตราส่วนของครูต่อนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 62) และอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา (อันดับ 55) เป็นต้น

แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2561
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2560)

หากพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ทั้ง 5 กลุ่ม จะเห็นว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในภาพรวม ไม่ตกต่ำลงไปมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้นถึง 6 อันดับ และด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานดีขึ้น 3 อันดับ ในขณะที่ด้านการศึกษา และด้านคุณภาพและสิ่งแวดล้อม มีอันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (ตาราง 6)

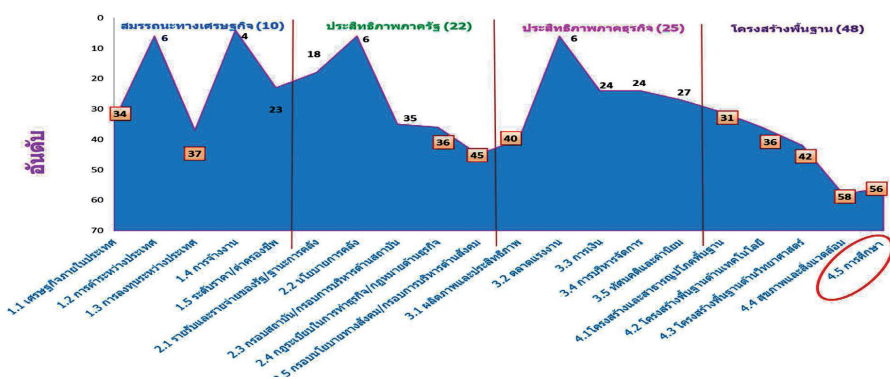
ตาราง 6 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2557 - 2561
จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2560-2561)
	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	ปี 2560 (63 ประเทศ)	ปี 2560 (63 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	48	46	49	49	48	+1
4.1 สาธารณูปโภคพื้นฐาน	28	30	35	34	31	+3
4.2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี	41	44	42	36	36	0
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์	46	47	47	48	42	+6
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	53	54	52	57	58	-1
4.5 การศึกษา	54	48	52	54	56	-2

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่ม พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่น
ในปัจจัยกลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) รองลงมาคือ การค้าระหว่างประเทศ นโยบาย
การคลัง และตลาดแรงงาน (อันดับ 6 เท่ากัน) ส่วนกลุ่มที่จัดเรียงอันดับให้สมรรถนะ
ในภาพรวมของไทยตกต่ำคือ **กลุ่มการศึกษา** กลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
อันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 56 และ 58 ตามลำดับ (แผนภาพ 15)

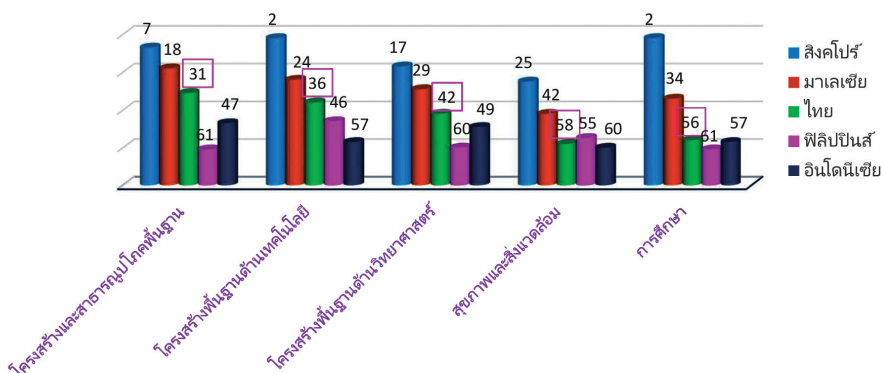
แผนภาพ 15 สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2561 จำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยกับเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน ในขณะที่ อินโดนีเซียมีอันดับต่อยกว่าไทยทุกด้าน ส่วนฟิลิปปินส์มีอันดับดีกว่าไทยเพียงด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (แผนภาพ 16)

แผนภาพ 16 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2561 เปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

บทที่ 3

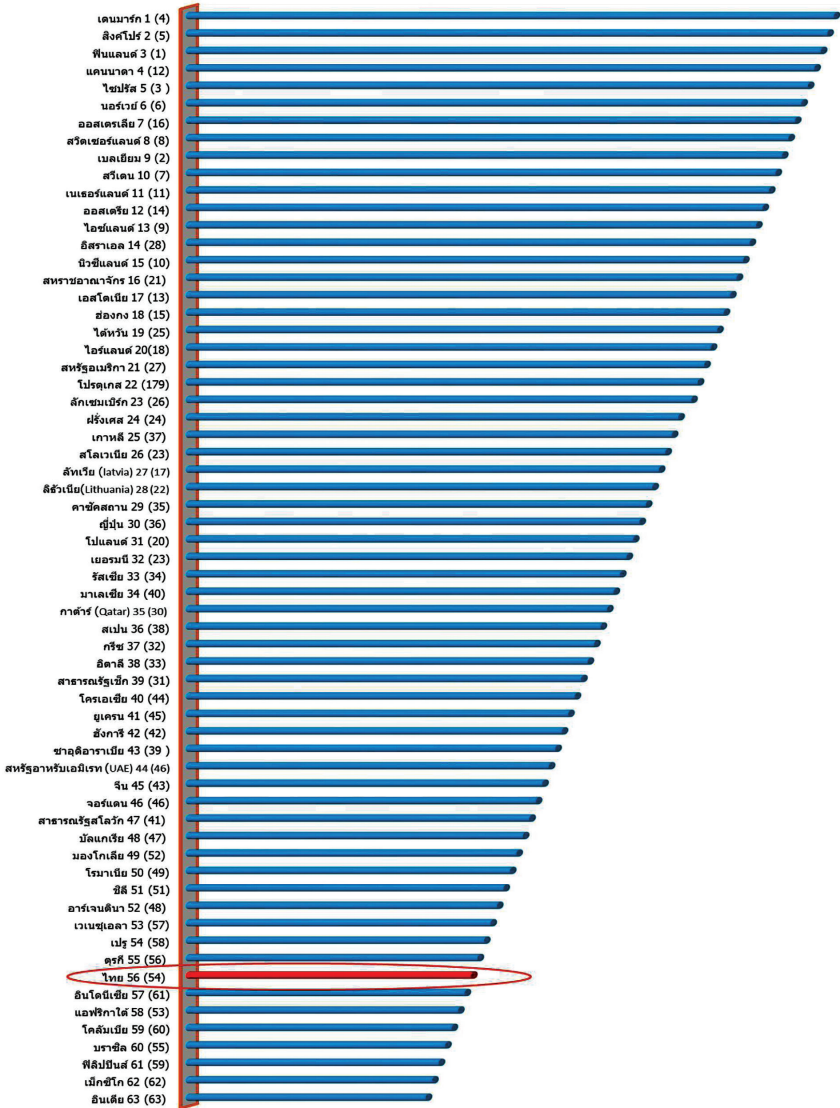
ความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2561

3.1 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ในปี 2561 IMD ได้จัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศทั่วโลกจำนวน 63 ประเทศ โดยปัจจัยย่อยด้านการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด ในภาพรวมผลการจัดอันดับด้านการศึกษาในปี 2561 ปรากฏว่าเดนมาร์กได้อันดับ 1 (อันดับ 4 ในปี 2560) สิงคโปร์ได้อันดับที่ 2 (อันดับ 5 ในปี 2560) แชนงหน่าฟินแลนด์ที่ได้อันดับ 3 (อันดับ 1 ในปี 2560) สำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับ 56 มีอันดับลดลง 2 อันดับ (อันดับ 54 ในปี 2560) และยังเป็นอันดับ 3 ในอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย ผลการจัดอันดับด้านการศึกษาของสิงคโปร์ พบว่า มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ ขึ้นมาอยู่เป็นอันดับที่ 2 (อันดับ 5 ในปี 2560) มาเลเซียมีอันดับด้านการศึกษาดีขึ้นถึง 6 อันดับ ขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 34 (อันดับ 40 ในปี 2560) อินโดนีเซีย ขึ้นมาอยู่อันดับที่ 57 (อันดับ 61 ในปี 2560) สำหรับฟิลิปปินส์มีความสามารถด้านการศึกษาตกลงมาอยู่ในอันดับที่ 61 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายในอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับด้านการศึกษาในภาพรวม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีอันดับด้านการศึกษาตกลง 28 ประเทศ ประเทศที่มีอันดับด้านการศึกษาดีขึ้น 26 ประเทศ และมีประเทศที่มีอันดับด้านการศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงยังคงรักษาระดับเดิมจำนวน 9 ประเทศ (แผนภาพ 17)

แผนภาพ 17 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย
กับนานาชาติ ปี 2561

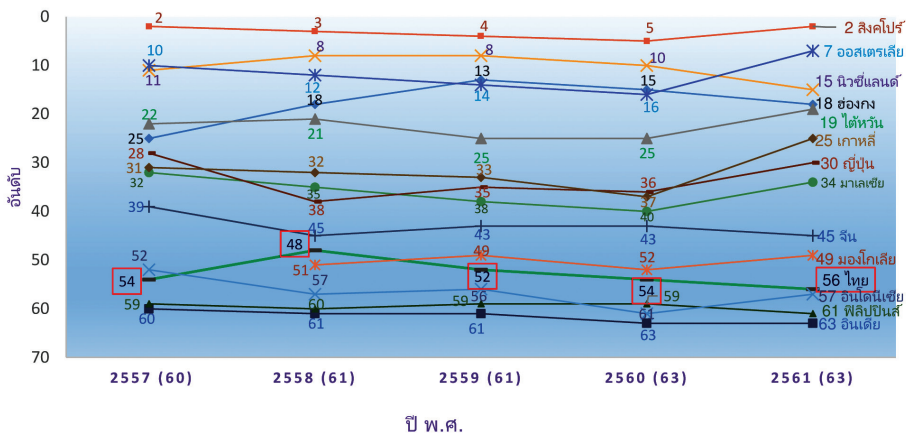

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยและประเทศในเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่มีอันดับด้านการศึกษาลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 ยกเว้นออสเตรเลีย และฮ่องกง ที่มีอันดับด้านการศึกษาดีขึ้นจากปี 2557 สำหรับประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาเป็นอันดับ 11 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งในปี 2561 ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 56 โดยมีสมรรถนะดีกว่าเพียง 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย อันดับที่ 57 ฟิลิปปินส์อันดับที่ 61 และอินเดียอันดับที่ 63 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ 10 ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาลดลง จากอันดับที่ 43 ในปี 2551 ลดลงเป็นอันดับที่ 56 ในปี 61 ลดลงถึง 13 อันดับ (แผนภาพ 18 และ แผนภาพ 19)

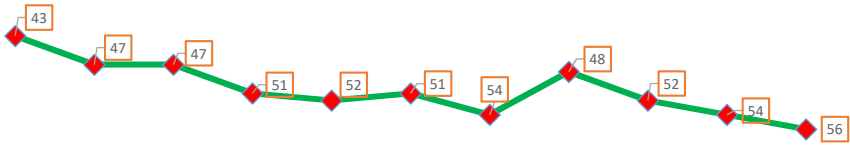
แผนภาพ 18 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2557 - 2561 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

แผนภาพ 19 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2551 - 2561

ปี 2551(55) ปี 2552 (57) ปี 2553 (58) ปี 2554 (59) ปี 2555 (59) ปี 2556 (60) ปี 2557 (60) ปี 2558 (61) ปี 2559 (61) ปี 2560 (63) ปี 2561 (63)

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2008-2018
(ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนประเทศทั้งหมดที่เข้าร่วมการจัดอันดับ)

3.2 การจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษา

การจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยย่อยหนึ่งในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยปัจจัยย่อยด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด จำแนกตามแหล่งที่มา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics - UIS) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) หน่วยงานด้านสถิติระดับชาติ รายงานงบประมาณภาครัฐประจำปี Global Education Digest ผลการสอบ PISA โดย OECD ผลคะแนนสอบ TOEFL และการประมาณการจากการคำนวณโดยองค์การ UNESCO เป็นต้น

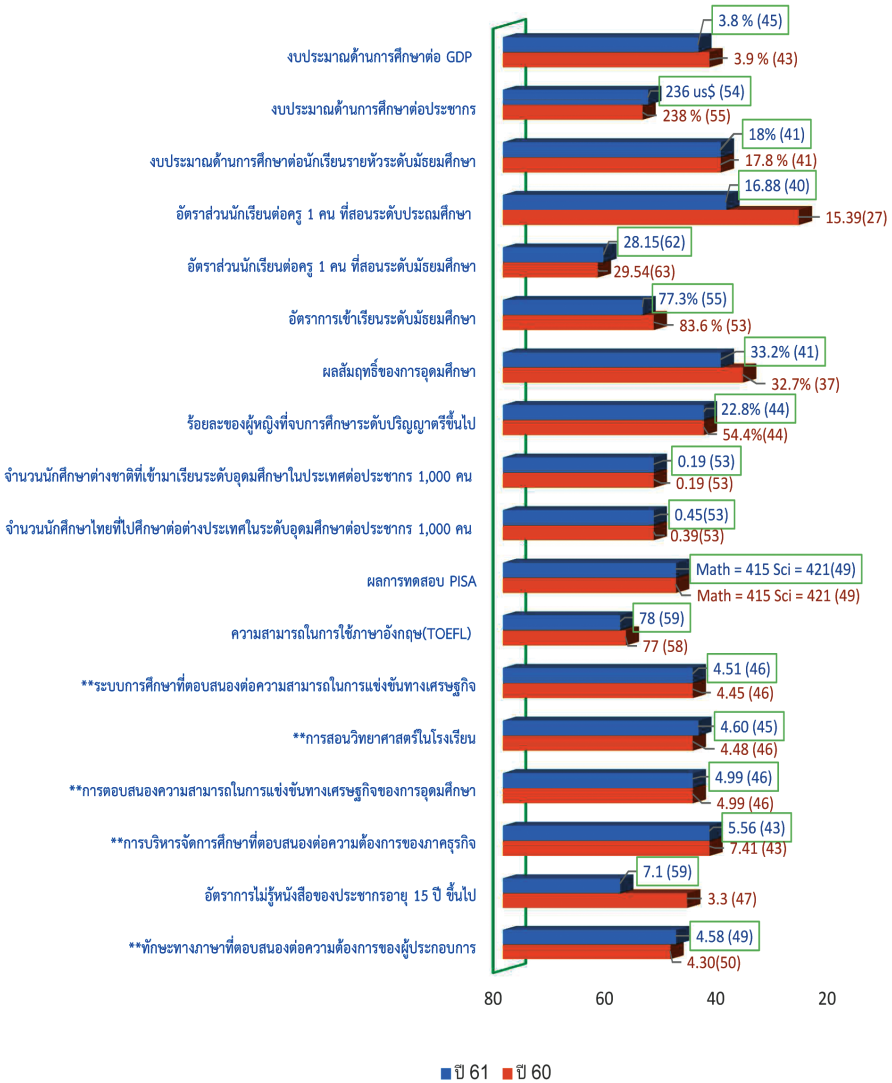
2) ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีสำรวจความคิดเห็น โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi เป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการตอบแบบสอบถามคำตอบที่ได้จึงมีความถูกต้องและมีความเที่ยงตรงสูง แล้วนำมาคำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน เศรษฐกิจและการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งชี้คุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศได้

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดปัจจัยย่อยด้านการศึกษา 18 ตัวชี้วัดของประเทศไทย ในปี 2561 เปรียบเทียบกับปี 2560 พบว่าตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีอันดับลดลง จำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษา ต่อ GDP (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (3) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (4) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และ (6) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (3) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน (4) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (5) ผลการทดสอบ PISA (6) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (7) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา และ (8) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

และตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา (3) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน และ (4) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (แผนภาพ 20)

แผนภาพ 20 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของ IMD ปี 2560 - 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2017-2018

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับของตัวชี้วัด)

3.2.1 อันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษำำแนกตามการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

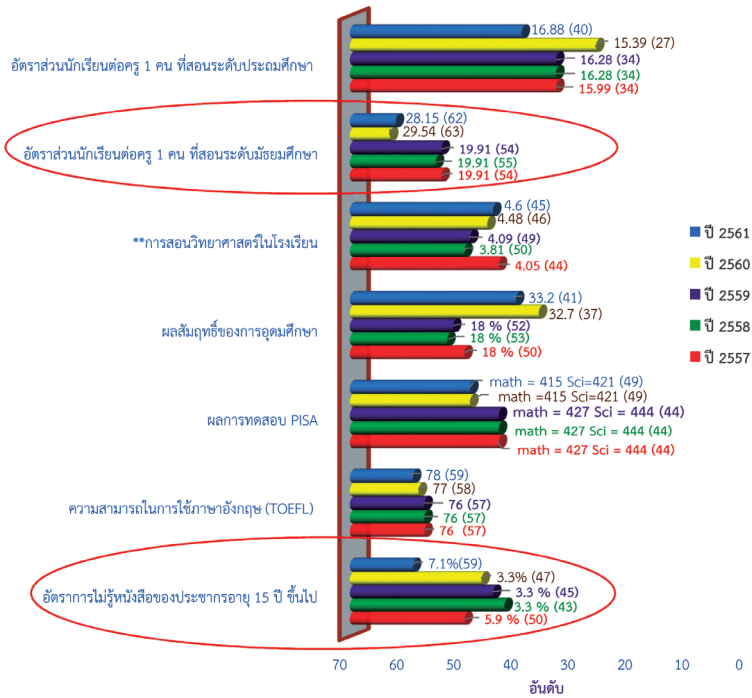
อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำแนกตามวัตถุประสงค์โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประกอบด้วย 4 เป้าประสงค์หลัก คือ 1) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education) 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education) 3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Leverage Excellence and Competitiveness) และ 4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, Agility and Good governance)¹ มีรายละเอียดดังนี้

1) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการจัดการศึกษา 7 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษาของไทยในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง โดยมีตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มลดลง 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ผลการสอบ PISA และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) โดยมีตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลงมาก ได้แก่ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีตัวชี้วัดที่ไทยต้องมีอันดับรั้งท้ายใน 2 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา (แผนภาพ 21)

¹ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.(ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา กันยายน 2560.หน้า 31-32.

แผนภาพ 21 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557-2561 : ด้านคุณภาพการศึกษา

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด)

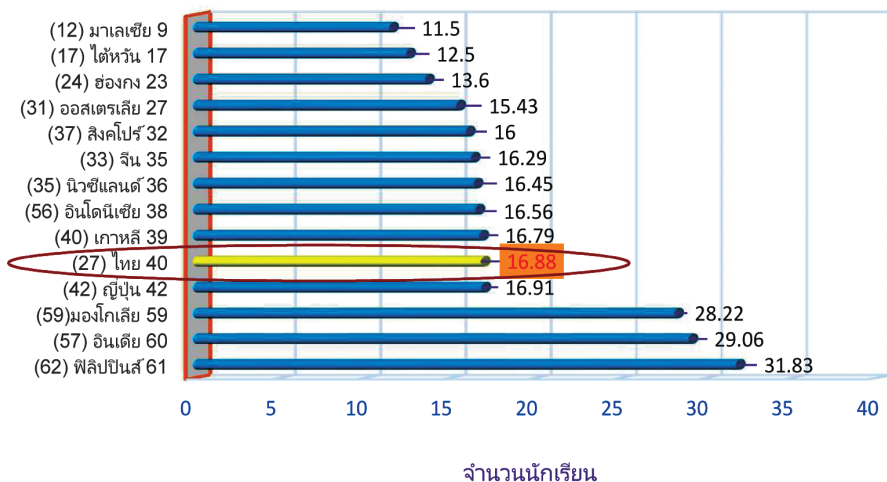
รายละเอียดตัวชี้วัดด้านคุณภาพการศึกษา 7 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

(1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา

ในปี 2561 ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 16.88 คน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกพบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีกว่า 4 ประเทศที่เป็น 4 อันดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้ ได้แก่ ญีุ่ปุ่น (อันดับ 42) มองโกเลีย (อันดับ 59) อินเดีย (อันดับ 60) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 61) ซึ่งครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 16.91 คน, 28.22 คน, 29.06 คน และ 31.83 คน ตามลำดับ

ขณะที่ประเทศมาเลเซียมีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ ซึ่งครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 11.5 คน (อันดับ 9) รองลงมาได้แก่ ไต้หวัน (อันดับ 17) และฮ่องกง (อันดับ 23) ซึ่งครู 1 คน ับภาระนักเรียน 12.5 คน และ 13.6 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 22)

แผนภาพ 22 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2561

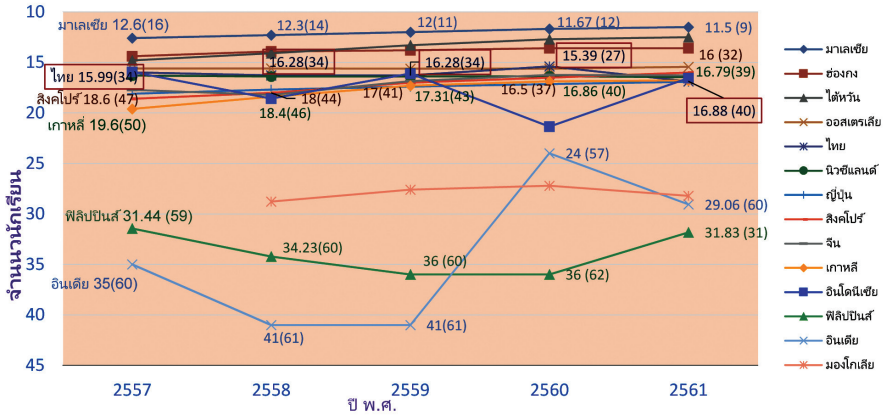
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2017 (ปี 2560)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO/UIS 2.OECD 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2557 โดยครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่ลดลงต่ำกว่า 18 คน อาทิ มาเลเซีย 12 คน สิงคโปร์ 16 คน เกาหลีและไทย 17 คน ขณะที่ครู 1 คนสอนระดับประถมศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์ยังคงรับผิดชอบนักเรียนถึง 32 คน ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 23)

แผนภาพ 23 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2557 - 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2013- 2017 (ปี 2556-2560)

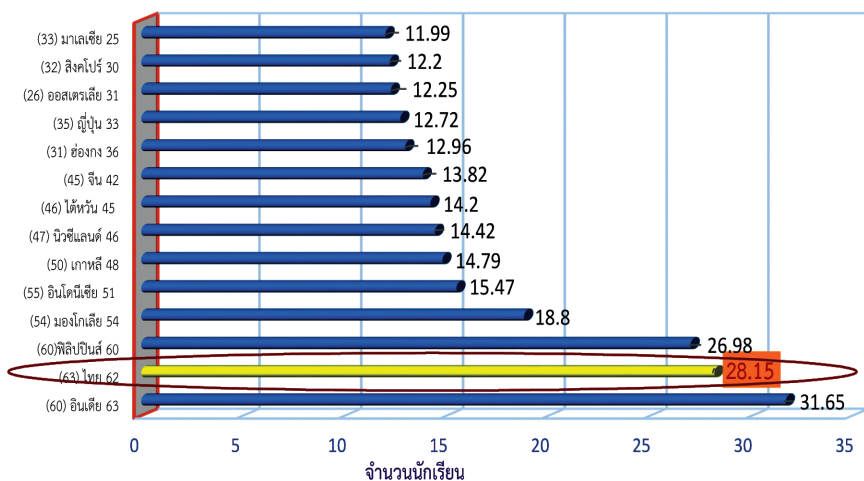
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO/UIS 2.OECD 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา

ในปี 2561 ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 28 คน (อันดับ 62) เป็นรองอันดับสุดท้ายในประเทศ กลุ่มเอเชียแปซิฟิก ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ครูผู้สอน 1 คนระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่ไม่เกิน 15 คน ขณะที่ ครู 1 คนที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ของประเทศมาเลเซียรับภาระนักเรียนน้อยที่สุดประมาณ 12 คน (แผนภาพ 24)

แผนภาพ 24 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561

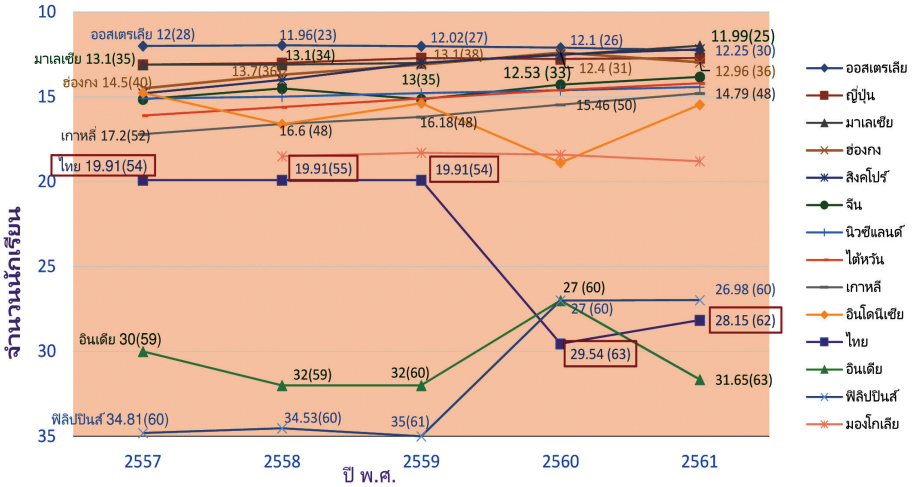

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1. UNESCO/UIS 2.OECD 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2557 โดยครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่ลดลง ต่ำกว่า 15 คน ยกเว้น ฟิลิปปินส์ ไทย และอินเดีย ที่ครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียน ถึง 27 คน 28 คน และ 32 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 25)

แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557-2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2013 - 2017 (ปี 2556 - 2560)

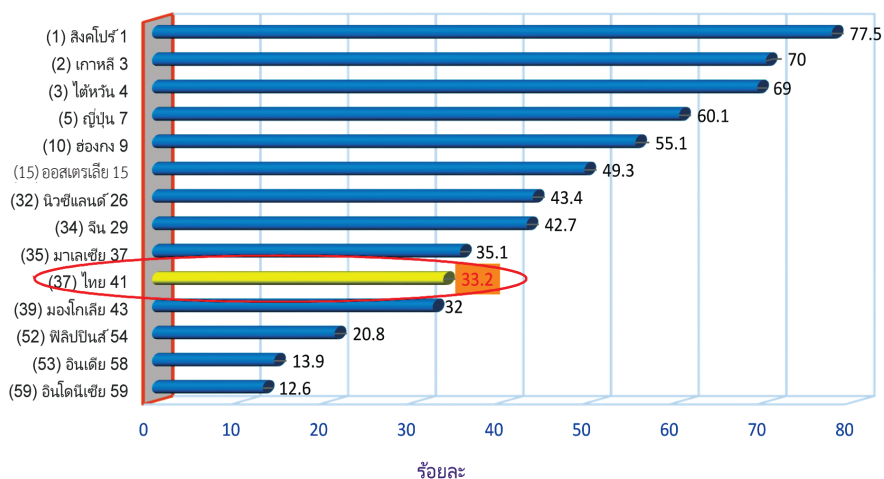
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO/UIS 2.OECD 3. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้น

(3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป โดยในปี 2561 ประเทศไทย มีประชากรช่วงวัยดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 33.2 (อันดับ 41) ดีกว่าประเทศมองโกเลีย ร้อยละ 32.0 (อันดับ 43) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 20.8 (อันดับ 54) อินเดีย ร้อยละ 13.9 (อันดับ 58) และอินโดนีเซีย ร้อยละ 12.6 (อันดับ 59) แต่ต่ำกว่ามาเลเซีย ร้อยละ 35.1 (อันดับ 37) จีน ร้อยละ 42.7 (อันดับ 29) ฮ่องกง ร้อยละ 55.1 (อันดับ 9) ญี่ปุ่น ร้อยละ 60.1 (อันดับ 4) เกาหลี ร้อยละ 70 (อันดับ 3) และสิงคโปร์ ร้อยละ 77.5 (อันดับ 1) (แผนภาพ 26)

แผนภาพ 26 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2561

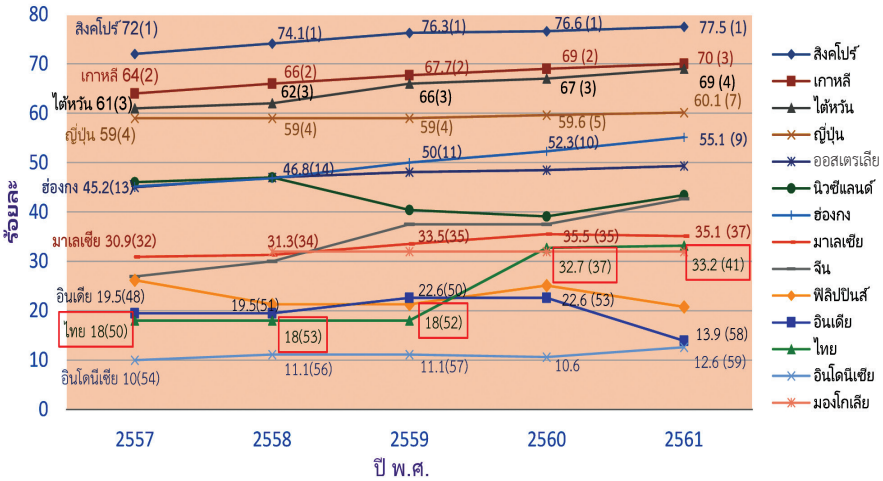
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2017 (ปี 2560)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.Education at a Glance 2016, OECD 2. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 33.2 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกปี ตั้งแต่ปี 2557 ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาดีขึ้น (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 27 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2557 - 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2013- 2017 (ปี 2556 - 2560)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.Education at a Glance 2012 - 2016, OECD 2. National sources
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(4) ผลการทดสอบ PISA

OECD ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนอายุ 15 ปี โดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป IMD ได้จัดอันดับผลการทดสอบ PISA ประจำปี 2560 โดยใช้ผลประเมินของโครงการ PISA 2015 (ปี 2558) พบว่า ทั้งอันดับและคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยได้อันดับ 49 ที่มีอันดับดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย (อันดับ 53) เพียงประเทศเดียว ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ได้อันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ ไต้หวัน อันดับ 2 และฮ่องกง อันดับ 3 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จาก PISA 2009 (ปี 2552) กับ PISA 2015 (ปี 2558) พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ยกเว้นไทยที่ลดลง (ตาราง 7)

ตาราง 7 ผลการทดสอบ PISA 2009 ถึง PISA 2015

อันดับ	ประเทศ	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา					
		ปี 2015		ปี 2012		ปี 2009	
		Mathematics	Sciences	Mathematics	Sciences	Mathematics	Sciences
1	สิงคโปร์	564	556	578	551	562	542
2	ไต้หวัน	542	532	560	523	543	520
3	ฮ่องกง	548	523	561	555	555	549
4	ญี่ปุ่น	532	538	536	547	529	539
6	จีน	531	518	613	580	600	575
9	เกาหลี	524	516	554	538	546	538
19	นิวซีแลนด์	495	513	500	516	519	532
19	ออสเตรเลีย	494	510	504	521	514	527
41	มาเลเซีย	446	443	421	420	-	-
49	ไทย	415	421	427	444	419	425
53	อินโดนีเซีย	386	403	375	382	371	383

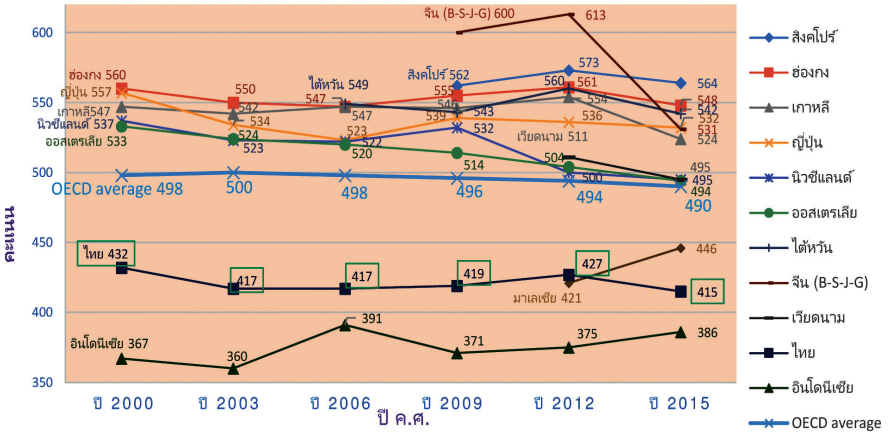
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : PISA 2009, PISA 2012, PISA 2015, OECD

หมายเหตุ : ประเทศเวียดนามไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับของ IMD

เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ จากผลการประเมิน PISA 2015 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2009 และ 2015 (จัดสอบทุก 3 ปี) และมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD ของกลุ่มประเทศพัฒนา อุตสาหกรรม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2015 ด้านคณิตศาสตร์ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลง สำหรับประเทศสิงคโปร์ได้คะแนนด้านคณิตศาสตร์ อันดับ 1 (564 คะแนน) อย่างไรก็ตามประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก มีคะแนน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ยกเว้นประเทศไทย มาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย (แผนภาพ 28)

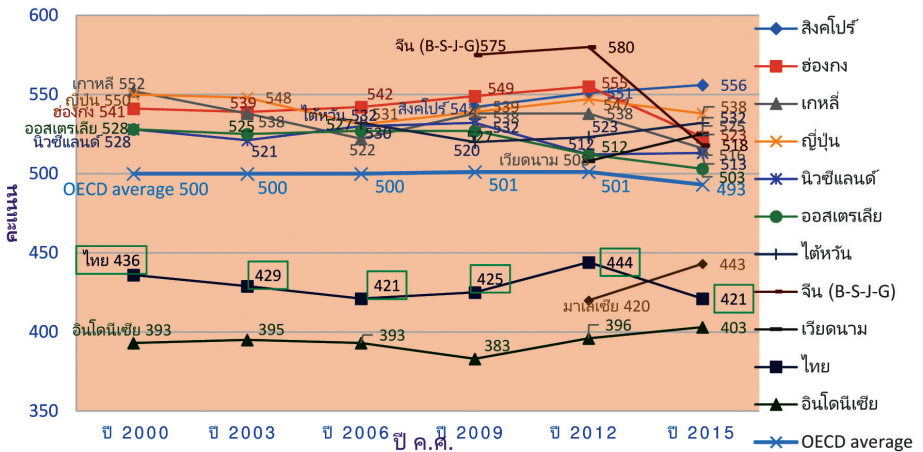
แผนภาพ 28 แนวโน้มผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2015

ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I): EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION, OECD, 2016

ผลการประเมิน PISA 2015 ด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับ การสอบตั้งแต่ปี 2000 และมีคะแนนต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยของ OECD ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2015 ด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลงจากการประเมินในปีที่ผ่านมา ยกเว้น สิงคโปร์ ไต้หวัน และเวียดนาม ที่มีคะแนนสูงขึ้น แต่เป็นที่สังเกตว่า ประเทศเวียดนาม ซึ่งเข้าร่วม การประเมิน PISA 2012 เป็นปีแรกนั้น มีผลการประเมิน PISA 2015 ด้านวิทยาศาสตร์ (525 คะแนน) ซึ่งมีคะแนนสูงกว่า PISA 2012 (508 คะแนน) และสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ของ OECD ขณะที่สิงคโปร์ ซึ่งมีคะแนนด้านวิทยาศาสตร์มาเป็นอันดับ 1 (556 คะแนน) รองลงมาได้แก่ ฮ่องกง (523 คะแนน) อย่างไรก็ตามประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ยกเว้นประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (แผนภาพ 29)

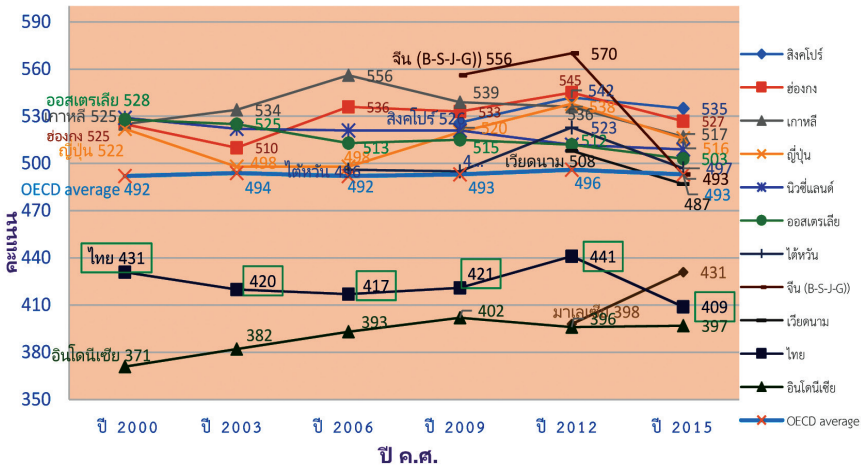
แผนภาพ 29 แนวโน้มผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์จาก PISA 2000 ถึง PISA 2015

ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I):EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION ,OECD,2016

สำหรับผลการประเมิน PISA 2015 ด้านการอ่าน พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ การสอบปี 2012 และมีคะแนนต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ย OECD เช่นเดียวกับผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มผลคะแนน PISA 2015 ด้านการอ่าน พบว่า ประเทศไทยส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลงจากผลการประเมินที่ผ่านมา โดยสิงคโปร์ได้คะแนนด้านการอ่านเป็นอันดับ 1 (535 คะแนน) สำหรับเวียดนาม ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD เพียงเล็กน้อย (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 แนวโน้มผลการประเมินด้านการอ่านจาก PISA 2000 ถึง PISA 2015

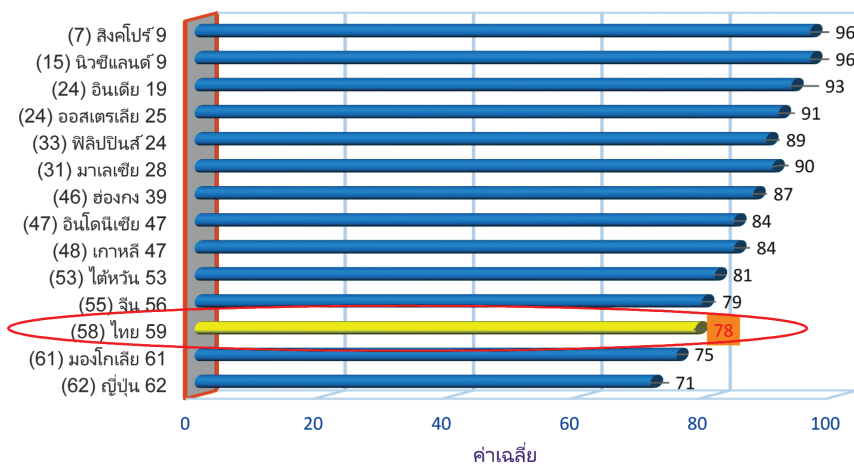

ที่มา : PISA 2015 RESULTS (VOLUME I):EXCELLENCE AND EQUITY IN EDUCATION ,OECD,2016

(5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)

MD ได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2016 ซึ่งเป็นการจัดอันดับจากการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดอันดับ ปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับที่ 59 ซึ่งเป็นอันดับที่ดีกว่าเพียงประเทศมองโกเลีย อันดับ 61 และญี่ปุ่น อันดับ 62 ซึ่งเป็น 2 อันดับสุดท้าย สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีผลการจัดอันดับด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสูงที่สุดคือ สิงคโปร์ (อันดับ 9) รองลงมา คือ นิวซีแลนด์ (อันดับ 9) และอินเดีย (อันดับ 19) (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ปี 2561

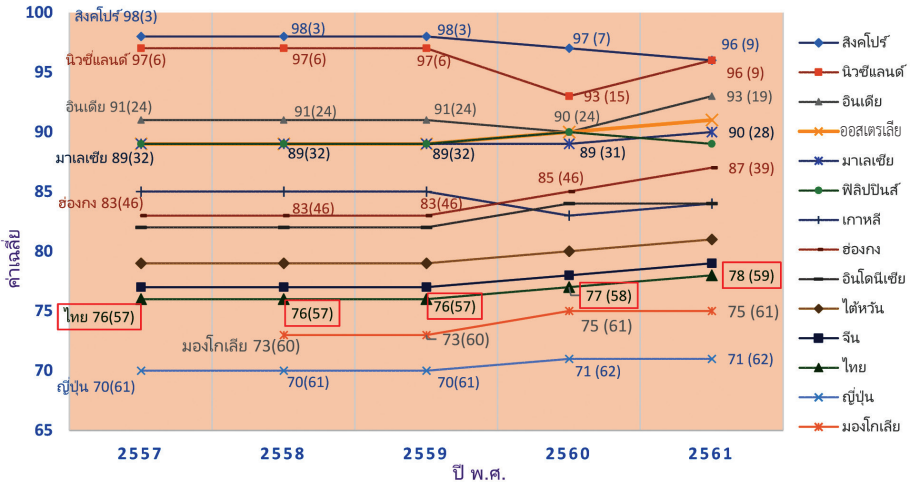
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูล TOEFL ปี 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : <http://www.ets.org/toefl/ibt/scores>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษระหว่างปี 2557 - 2561 ของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า **ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคนี้** โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้ายตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ โดยมีนิวซีแลนด์ รองอันดับหนึ่งเช่นเดียวกัน รองลงมา ได้แก่อินเดีย อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2557 - 2559 มีอันดับคงที่เนื่องจาก IMD ใช้ฐานข้อมูลคะแนนทดสอบ TOEFL 2013 ทำให้อันดับของทุกประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง (แผนภาพ 32)

แผนภาพ 32 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2557 - 2561

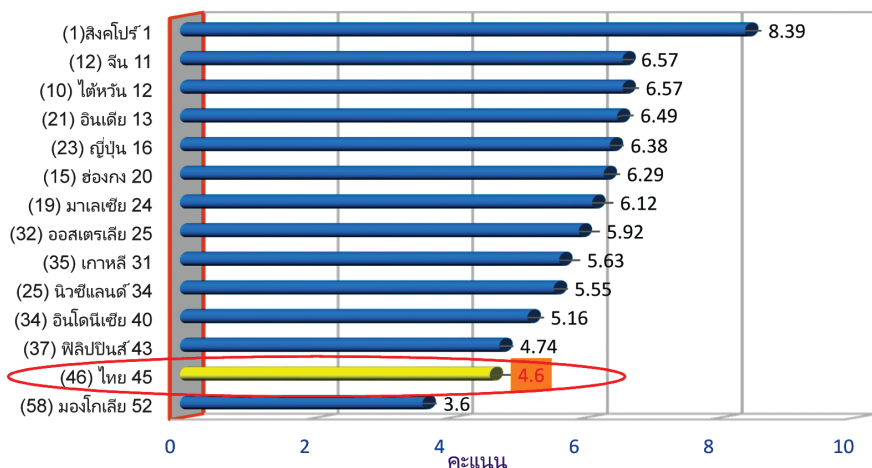

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ให้ข้อมูลปี 2012 - 2016 (ปี 2555 - 2559)
 อ้างอิงจาก : <http://www.ets.org/toef/ibt/scores>
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(6) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

IMD สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจเพื่อทราบถึงประสิทธิภาพการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พบว่า ปี 2561 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยมีคะแนนการประเมิน 4.6 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ถึงแม้ว่าในปี 2561 จะมีคะแนนและอันดับที่ดีขึ้นจากปี 2560 คือ จากคะแนน 4.48 มาเป็น 4.60 และอันดับ 46 มาเป็นอันดับ 45 ก็ตาม แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีสมรรถนะในการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนต่ำกว่าทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นมองโกเลีย สำหรับประเทศสิงคโปร์ได้อันดับ 1 (คะแนน 8.39) รองลงมาได้แก่ จีน (6.57) ประเทศไต้หวัน (คะแนน 6.57) และอินเดีย (6.49) อันดับ 11, 12, และ 13 ตามลำดับ (แผนภาพ 33)

แผนภาพ 33 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ปี 2561

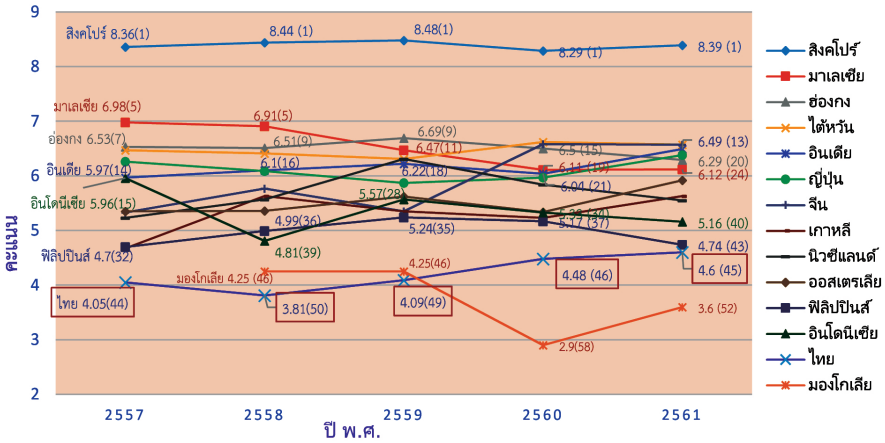

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 สํารวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2557 - 2561 ของประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับรองสุดท้ายในภูมิภาคนี้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ยังคงรักษาอันดับ 1 มาโดยตลอดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มของคะแนนด้านการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่สูงขึ้น จากคะแนน 4.05 คะแนน ในปี 2557 เป็นคะแนน 4.6 คะแนน ในปี 2561 (แผนภาพ 34)

แผนภาพ 34 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ระหว่าง ปี 2557 - 2561

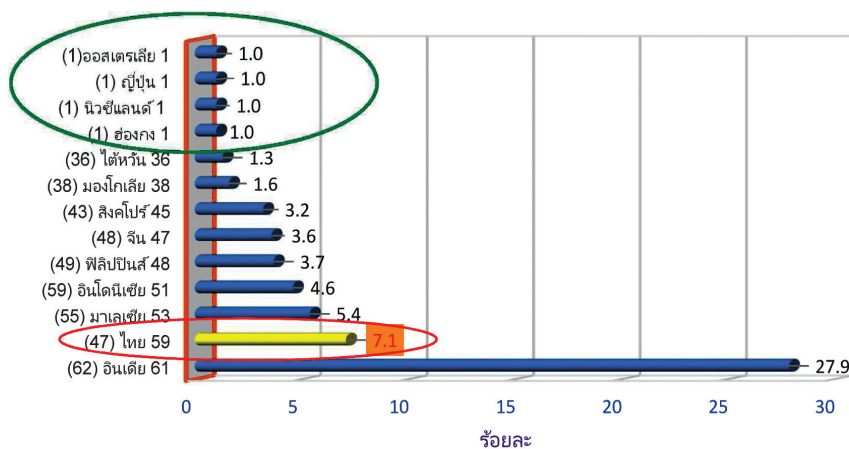
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 สํารวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 37.1 (อันดับ 59) ซึ่งมีอันดับที่ลดต่ำลงมากจากอันดับที่ 47 (ร้อยละ 3.3) ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 59 (ร้อยละ 7.1) ในปี 2561 โดยมีอันดับดีกว่าเพียง 1 ประเทศ ได้แก่ อินเดียอันดับที่ 61 (ร้อยละ 27.9) ขณะที่ประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และฮ่องกง มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2561

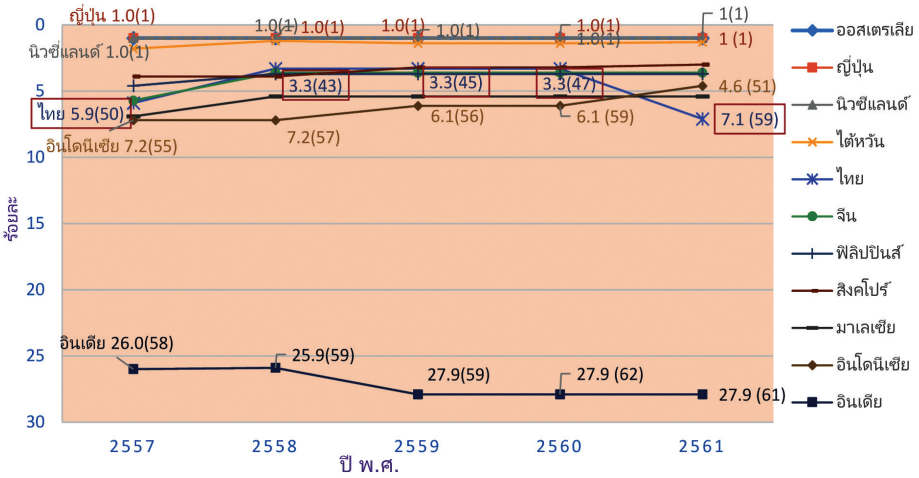
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2016 (ปี 2559)

อ้างอิงจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 5.9 (อันดับ 50) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 7.1 (อันดับ 59) ในปี 2561 สำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือคงที่ เพียงร้อยละ 1 และยังคงเป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด (แผนภาพ 36)

แผนภาพ 36 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ระหว่างปี 2557 - 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2009 - 2016 (ปี 2552 - 2559)

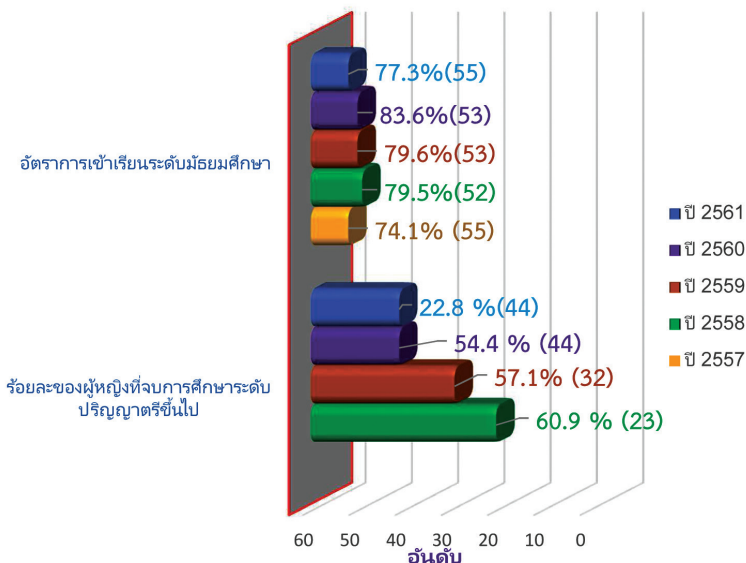
อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education)

การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่ง IMD มีการประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทยมีอันดับและคะแนนที่ลดลง และตัวชี้วัดร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นมาในปี 2558) ซึ่งของไทยมีคะแนนลดลงมาตามลำดับและลดลงมากเมื่อเทียบกับปีก่อน แต่อันดับยังคงเดิม (แผนภาพ 37)

แผนภาพ 37 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557 - 2561 : ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

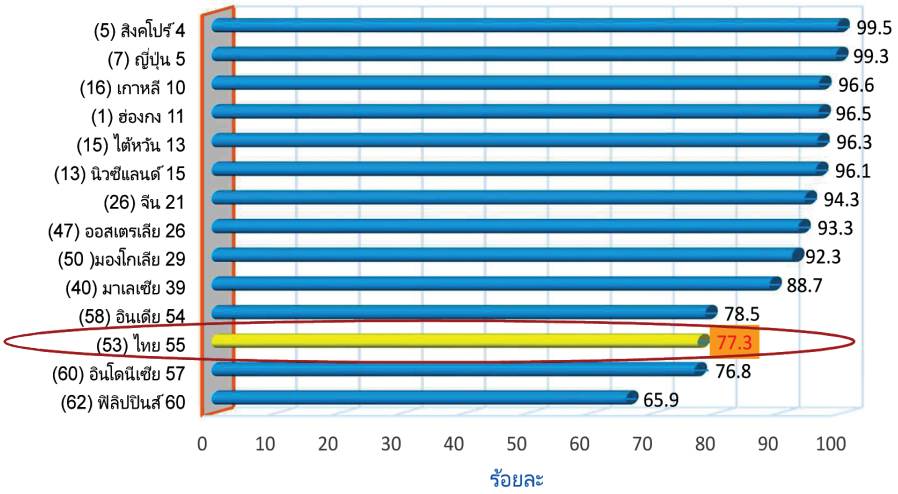
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับของตัวชี้วัด

รายละเอียดตัวชี้วัดด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้

(1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน จากแผนภาพ 38 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561 ร้อยละ 77.3 (อันดับ 55) ลดลง 2 อันดับจากปี 2560 ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 83.6 (อันดับ 53) โดยมีอันดับสูงกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 57) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 60) แต่มีอันดับต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าว ร้อยละ 90 ขึ้นไป (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561

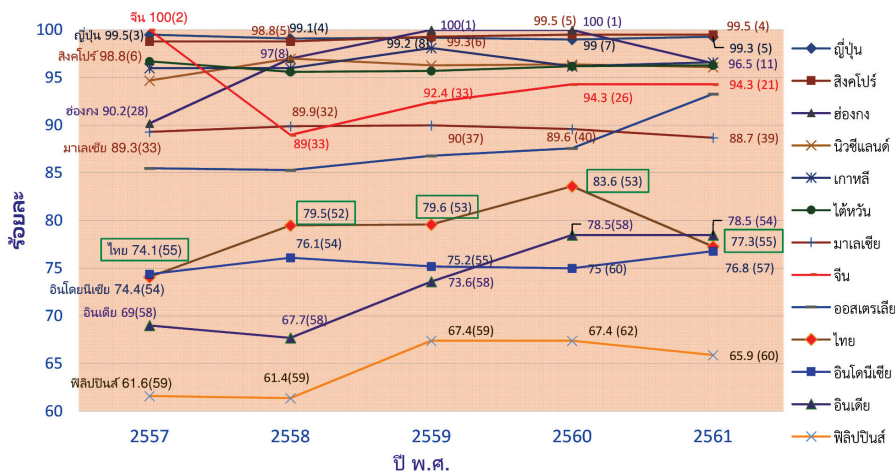
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2016 (ปี 2559)

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO/UIS 2. National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2560

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มอัตราการเข้าเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2557 ถึงปี 2560 แต่มีอันดับลดลงในปี 2561 ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ดีขึ้น โดย สิงคโปร์ (ร้อยละ 99.5 อันดับ 4) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 99.3 อันดับ 5) ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีที่สุดในภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ ฮ่องกง มีแนวโน้มอัตราการเข้าเรียนที่ดีขึ้นอย่างก้าวกระโดดซึ่งมีอันดับดีขึ้นจากอันดับ 28 ใน ปี 2556 เป็นอันดับ 1 ในปี 2559 และปี 2560 อย่างไรก็ตาม ปี 2561 กลับมีอันดับลดลงเป็นอันดับ 11 (แผนภาพ 39)

แผนภาพ 39 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557 - 2561

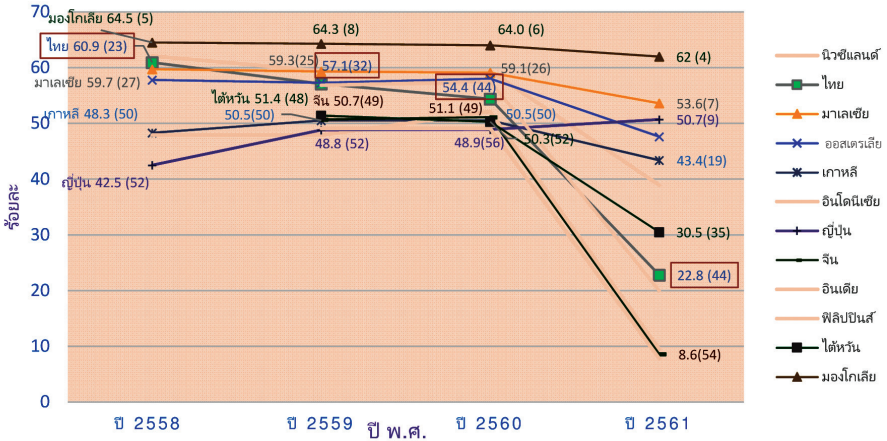

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2012 - 2016 (ปี 2555-2559)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO/UIS 2. National sources
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลง 21 อันดับจากเมื่อ 4 ปีก่อน จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็น อันดับ 44 (ร้อยละ 22.8) ในปี 2561 และเมื่อเปรียบเทียบกับอันดับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลง ยกเว้น ญี่ปุ่นที่มีอันดับเพิ่มมากขึ้น จากอันดับที่ 52 (ร้อยละ 42.5) ในปี 2558 เป็นอันดับ 9 (ร้อยละ 50.7) ในปี 2561 สำหรับประเทศมอโกเลียมีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ อันดับ 4 (ร้อยละ 62.0) อย่างไรก็ตาม ฮ่องกง และสิงคโปร์ ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในชั่วชีวิตนี้ (แผนภาพ 40)

แผนภาพ 40 อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2558 - 2561

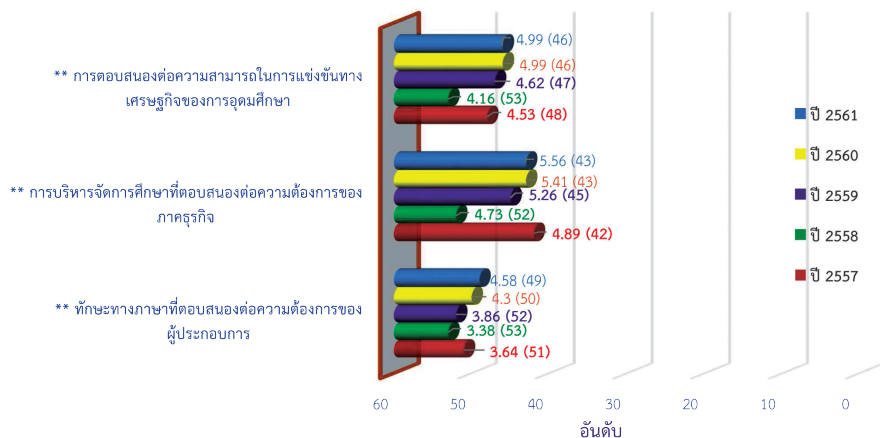

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2013- 2016 (ปี 2556 - 2559)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Leverage Excellence and Competitiveness)

การมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง และสอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3 ตัวชี้วัด พบว่า มีอันดับเท่าเดิม 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา และ (2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และมีตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ (3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (แผนภาพ 41)

แผนภาพ 41 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557-2561 : มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

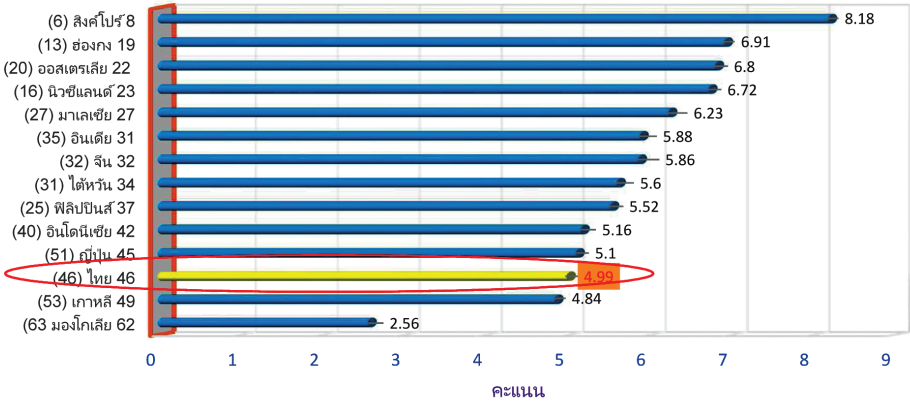
หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับของตัวชี้วัด)

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

(1) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2561 พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ อยู่ในอันดับ 46 มีคะแนนผลการประเมิน 4.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ทั้งนี้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ เกาหลี อันดับ 49 (4.84 คะแนน) และมองโกเลีย อันดับ 62 (2.56 คะแนน) ขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 8 (คะแนน 8.18) มาเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ รองลงมา ได้แก่ ฮองกง อันดับ 19 (คะแนน 6.91) ออสเตรเลีย อันดับ 22 (คะแนน 6.80) ตามลำดับ (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
ของการอุดมศึกษา ปี 2561

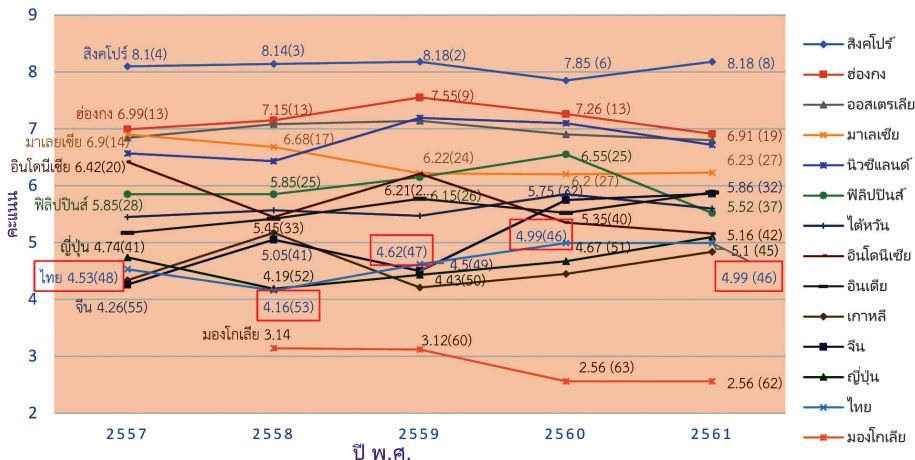

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทย มีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2557 ที่ได้คะแนน 4.53 คะแนน เพิ่มเป็น คะแนน 4.99 ในปี 2561 และเป็นคะแนนที่มากที่สุดเช่นเดียวกับปี 2560 ขณะที่ประเทศ สิงคโปร์มีสมรรถนะด้านนี้ดีมาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามประเทศไทยส่วนใหญ่ ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีคะแนนไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมากนัก (แผนภาพ 43)

แผนภาพ 43 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2557 - 2561

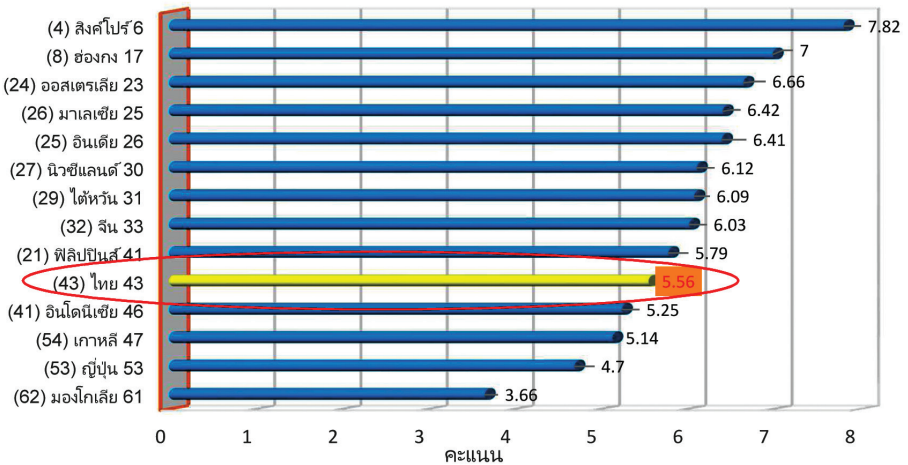
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

ผลการประเมินในปี 2561 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจของไทยอยู่ในอันดับ 43 มีคะแนนการประเมิน 5.56 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า การบริหารจัดการศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจของประเทศได้ดีกว่า อินโดนีเซีย อันดับ 46 (5.25 คะแนน) เกาหลี อันดับ 47 (5.14 คะแนน) ญี่ปุ่น อันดับ 53 (4.7 คะแนน) และมองโกเลีย อันดับ 61 (3.66 คะแนน) ขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจดีที่สุดในภูมิภาคนี้ อยู่ในอันดับที่ 6 (คะแนน 7.82) รองลงมา ได้แก่ ฮ่องกง อันดับ 17 (คะแนน 7) และออสเตรเลีย อันดับ 23 (คะแนน 6.66) (แผนภาพ 44)

แผนภาพ 44 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2561

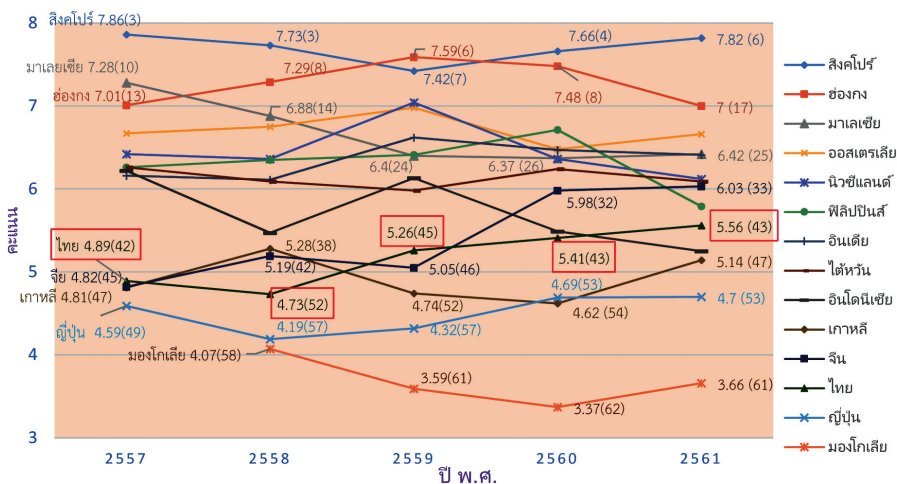

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 4.89 คะแนน ในปี 2557 เป็น 5.56 คะแนน ในปี 2561 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า สิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ แต่ขณะที่ฮ่องกงมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นตั้งแต่ปี 2557 จนถึง ปี 2559 และมีคะแนนลดลงเล็กน้อยในปี 2560 และลดลงอีกในปี 2561 (แผนภาพ 45)

แผนภาพ 45 การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2557-2561

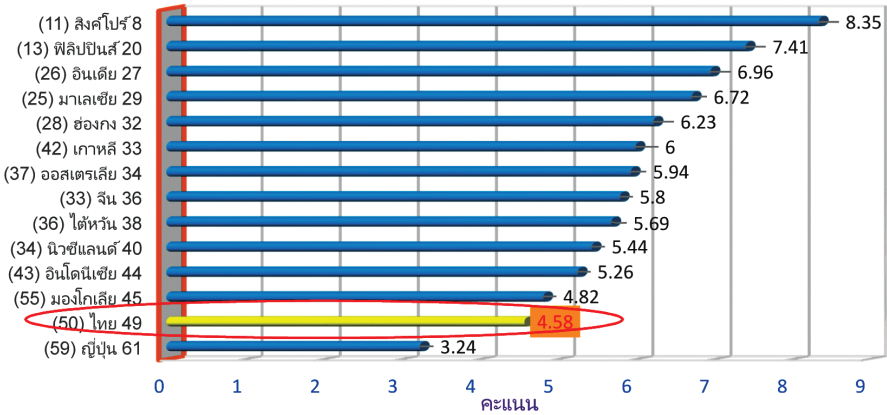

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 จากการสำรวจโดย IMD
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ผลการประเมินในปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ในอันดับ 49 (4.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10) คะแนนเกือบต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้น ญี่ปุ่นที่อยู่ในอันดับ 61 (3.24 คะแนน) ขณะที่สิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ อันดับ 8 (8.35 คะแนน) รองลงมา ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อันดับ 20 (7.41 คะแนน) และอินเดีย อันดับ 27 (6.96 คะแนน) ตามลำดับ (แผนภาพ 46)

แผนภาพ 46 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2561

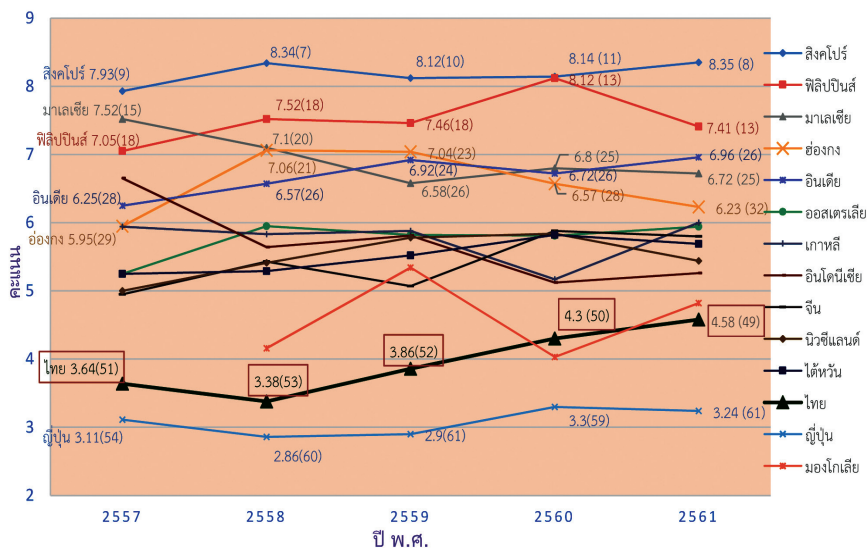

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทย มีสมรรถนะในด้านนี้เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2557 ที่ได้ 3.64 คะแนน โดยในปี 2561 ได้คะแนน 4.58 ซึ่งมีคะแนนสูงที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ขณะที่สิงคโปร์สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ได้ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ ฮ่องกง อินเดีย และมาเลเซีย ขณะที่ญี่ปุ่นมีคะแนนในด้านนี้ต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 47)

แผนภาพ 47 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการปี 2557-2561

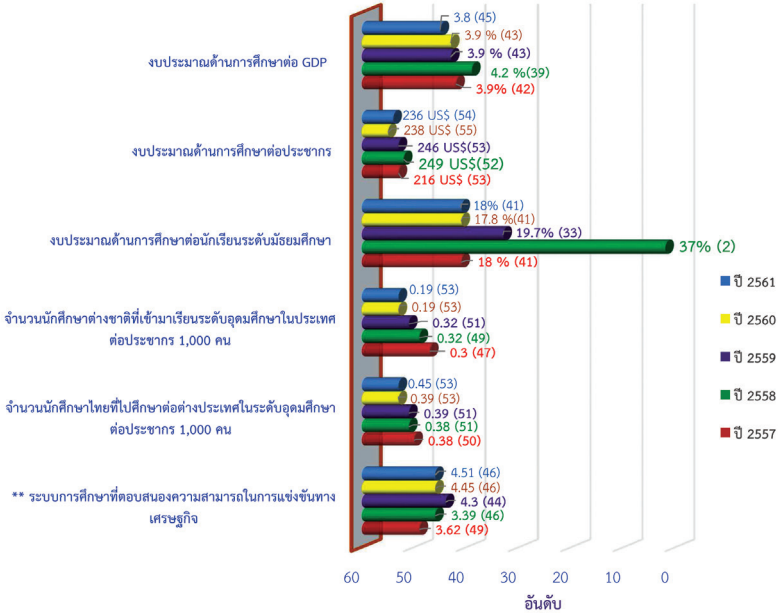
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (Improve Efficiency, Agility and Good Governance)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาจำนวน 6 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของไทยมีแนวโน้มลดลง โดยมีตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน และระบบการศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และงบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (แผนภาพ 48)

แผนภาพ 48 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2557-2561 : ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ (ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด)

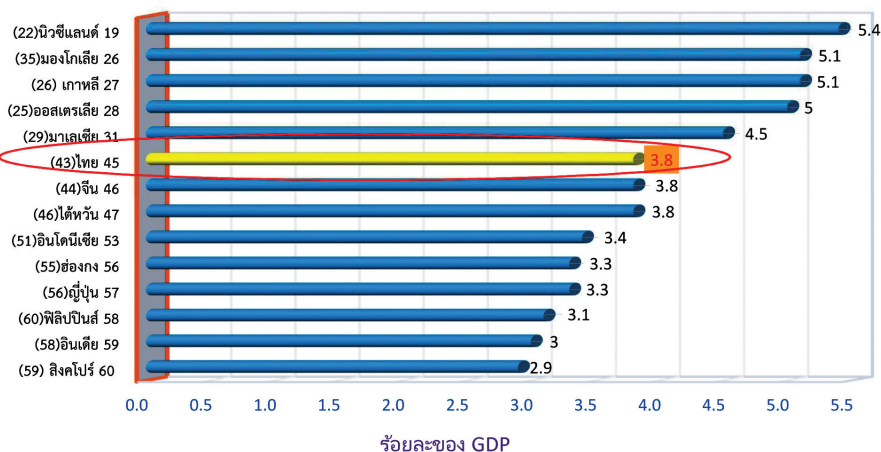
รายละเอียดตัวชี้วัดด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 6 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

(1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2561 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.8 ของ GDP (อันดับ 45) น้อยกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 4.5 อันดับ 31) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 5 อันดับ 25) เกาหลี (ร้อยละ 5.1 อันดับ 27) มองโกเลีย (ร้อยละ 5.1 อันดับ 26) และนิวซีแลนด์ (ร้อยละ 5.4 อันดับ 19) แต่ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาเทียบกับ GDP สูงกว่าประเทศจีน ไต้หวัน อินโดนีเซีย

ฮ่องกง ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินเดีย และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาเทียบกับ GDP น้อยที่สุด (ร้อยละ 2.9 อันดับ 60) (แผนภาพ 49)

แผนภาพ 49 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2561

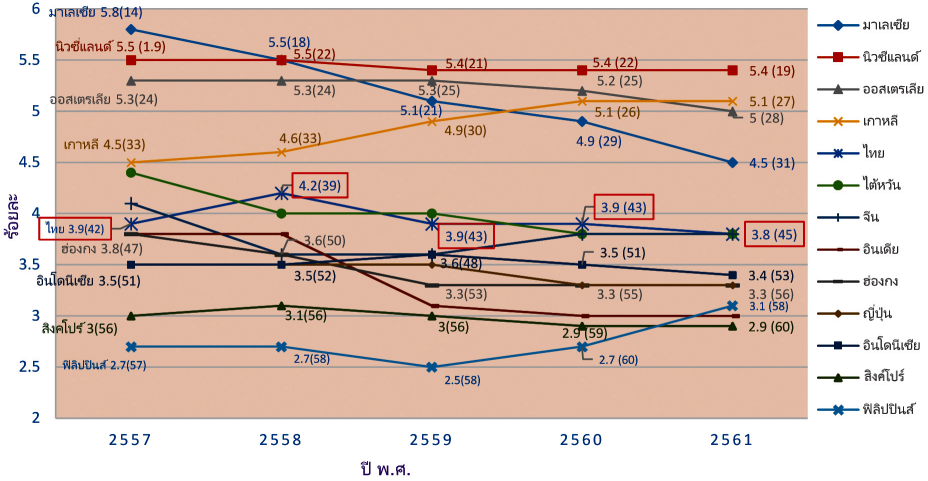
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.Eurostat April 2017 UIS 3.National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (ร้อยละ 3.8 - 4.2) ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมาก ส่วนประเทศที่มีแนวโน้มการลงทุนทางการศึกษาลดลง ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย จากปี 2557 ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 5.8 (อันดับ 14) ลดลงเหลือ ร้อยละ 4.5 (อันดับ 31) ในปี 2561 สำหรับประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ประเทศเกาหลี จากปี 2557 ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 4.5 (อันดับ 33) เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 5.1 (อันดับ 27) ทั้งนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ ยกเว้นในปี 2557 ที่มีการลงทุนทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นเป็น ร้อยละ 3.1 (อันดับ 58) จากปี 2557 ร้อยละ 2.7 (อันดับ 57) เหนือสิงคโปร์ ที่มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ ร้อยละ 2.9 (อันดับ 60) (แผนภาพ 50)

แผนภาพ 50 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2557-2561

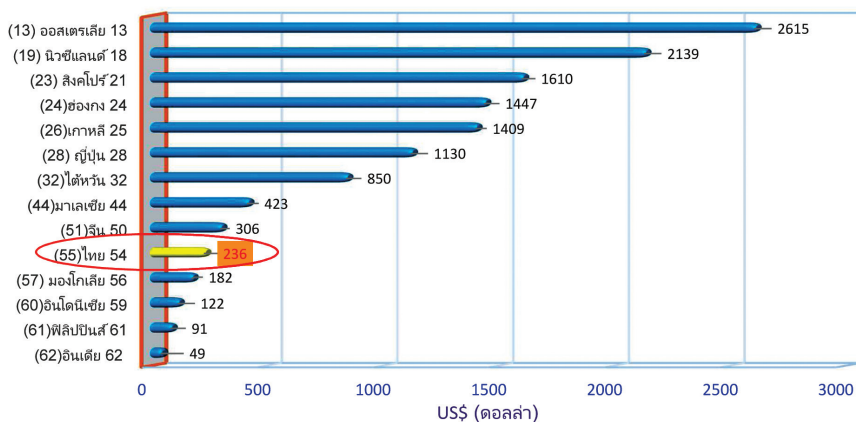

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2012- 2016 (ปี 2555 - 2559)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.Eurostat April 2017 UIS 3.National sources
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พบว่า ประเทศไทย มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเท่ากับ 236 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 8,330 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 35.298 : US\$ จาก ปี 2016) **อยู่อันดับ 54** ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก แต่ยังมีมากกว่าประเทศมองโกเลีย (182 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 56) อินโดนีเซีย (122 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 59) ฟิลิปปินส์ (91 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 61) และอินเดีย (49 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 62) (แผนภาพ 51)

แผนภาพ 51 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2561

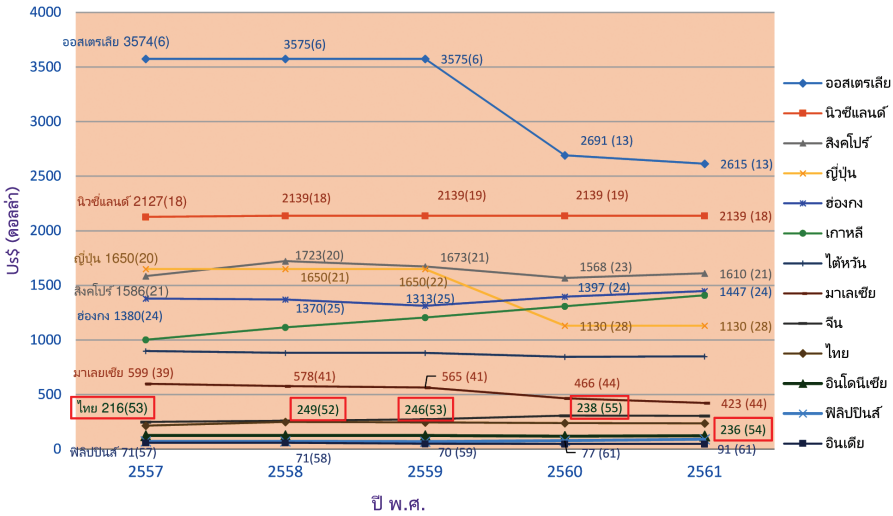
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.Eurostat April 2017 UIS 3.National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อ ประชากรมีแนวโน้มที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก สำหรับประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่าย ด้านการศึกษาต่อประชากรเพิ่มจาก 216 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 53) ในปี 2557 เป็น 236 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 54) ในปี 2561 ทั้งนี้ ประเทศออสเตรเลียยังคงมีงบประมาณ รายจ่ายต่อประชากรมากที่สุดในภูมิภาคนี้ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา แต่มีงบประมาณ รายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรลดลงจาก 3574 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 6) ใน ปี 2557 เป็น 2615 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 13) ในปี 2561 ส่วนฟิลิปปินส์ก็เป็น ประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรน้อยที่สุดตลอดมา (แผนภาพ 52)

แผนภาพ 52 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2557 - 2561

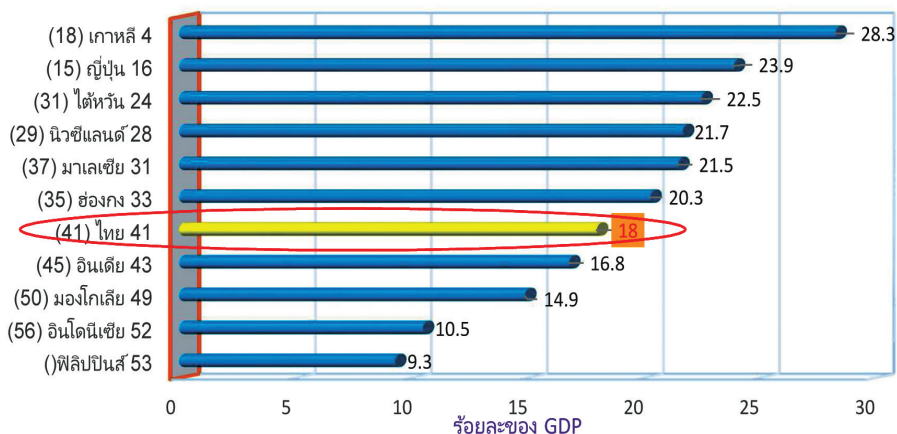

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2013 - 2017 ใช้ข้อมูลปี 2012- 2016 (ปี 2555 - 2559) อ้างอิงข้อมูลจาก 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.Eurostat April 2017 UIS 3.National sources
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แสดงโดยใช้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อประชากร โดยปี 2561 (ใช้ข้อมูลจาก UNESCO/UIS 2015) ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.0 (อันดับ 41) เป็นรองฮ่องกง ร้อยละ 20.3 (อันดับ 33) มาเลเซีย ร้อยละ 21.5 (อันดับ 31) นิวซีแลนด์ ร้อยละ 21.7 (อันดับ 28) ไต้หวัน ร้อยละ 22.5 (อันดับ 24) ญี่ปุ่น ร้อยละ 23.9 (อันดับ 16) และเกาหลี ร้อยละ 28.3 (อันดับ 4) ส่วนประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 9.3 (อันดับ 53) (แผนภาพ 53)

แผนภาพ 53 งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาค่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปี 2561

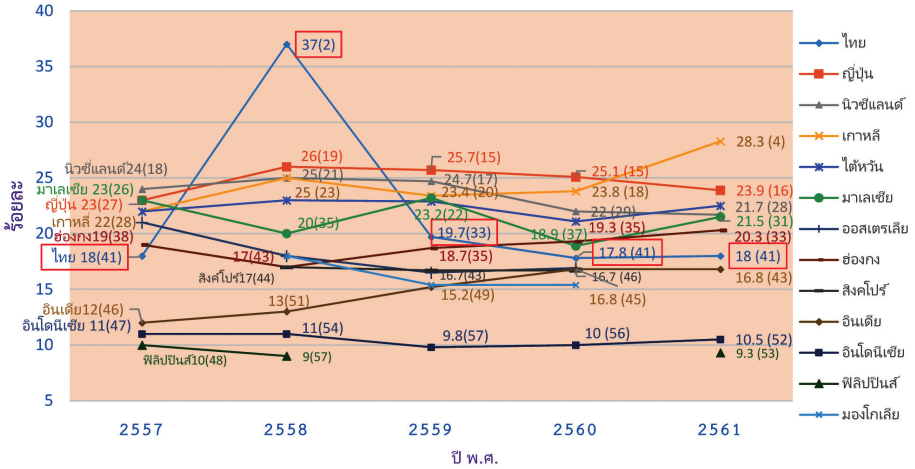
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2015 (ปี 2558)

อ้างอิงข้อมูลจาก: 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.National sources

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อพิจารณางบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่าง ปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงมากในปี 2558 ร้อยละ 37 (อันดับ 2) ซึ่งแตกต่างจากปี 2557 ร้อยละ 18 (อันดับ 41) ปี 2559 ร้อยละ 19.7 (อันดับ 33) ปี 2560 ร้อยละ 17.8 (ร้อยละ 41) และปี 2561 ร้อยละ 18 (อันดับ 41) ขณะที่ในภาพรวมประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เพิ่มขึ้น มีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่ลดลง (แผนภาพ 54)

แผนภาพ 54 งบประมาณรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ปี 2557-2561

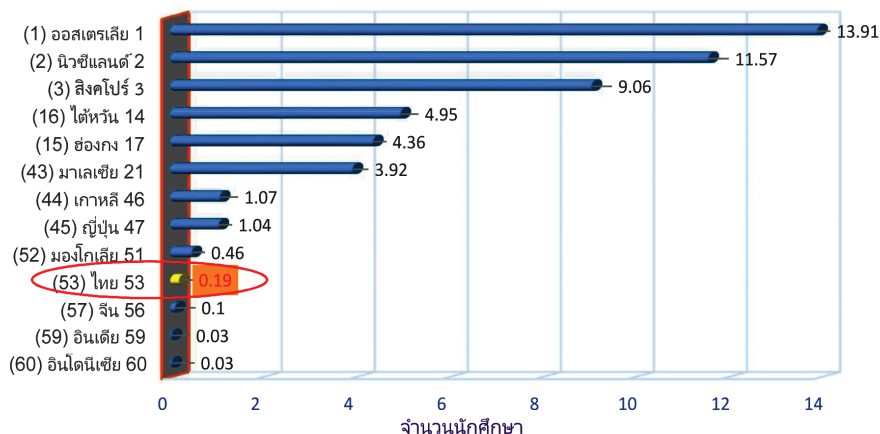

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2011- 2015 (ปี 2554 - 2558)
อ้างอิงข้อมูลจาก : 1.UNESCO <http://stats.uis.unesco.org> 2.National sources
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้น

(4) นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน

จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนต่อในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนต่อในประเทศไทยเพียงร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) มากกว่าประเทศจีน (ร้อยละ 0.1 อันดับ 53) อินเดีย (ร้อยละ 0.03 อันดับ 59) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 0.03 อันดับ 60) สำหรับประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนต่อในประเทศมากที่สุดประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ออสเตรเลีย (ร้อยละ 13.91 อันดับ 1) รองลงมา คือ นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 11.57 อันดับ 2) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 9.06 อันดับ 3) (แผนภาพ 55)

แผนภาพ 55 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561

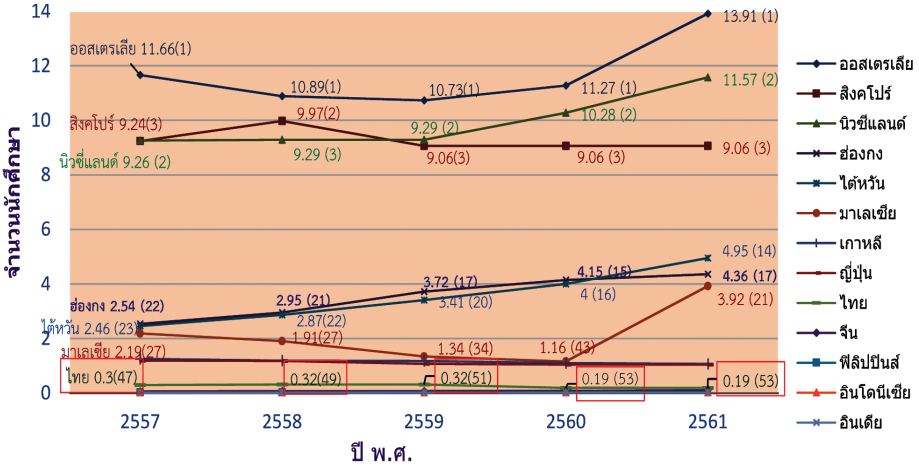
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2016 (ปี 2559)

อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติมาเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาลดลง โดยมีประเทศที่มีแนวโน้มนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น ได้แก่ ไต้หวัน จากอันดับ 23 ร้อยละ 2.46 ในปี 2557 มาเป็น อันดับ 14 ร้อยละ 4.95 ในปี 2561 และฮ่องกง จากอันดับ 22 ร้อยละ 2.54 ในปี 2557 มาเป็น อันดับ 17 ร้อยละ 4.36 ในปี 2561 สำหรับประเทศออสเตรเลีย มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศต่อประชากร 1,000 คน เป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด โดยมี สิงคโปร์ และ นิวซีแลนด์ อยู่ในอันดับ 2 และอันดับ 3 สลับกัน (แผนภาพ 56)

แผนภาพ 56 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557 - 2561

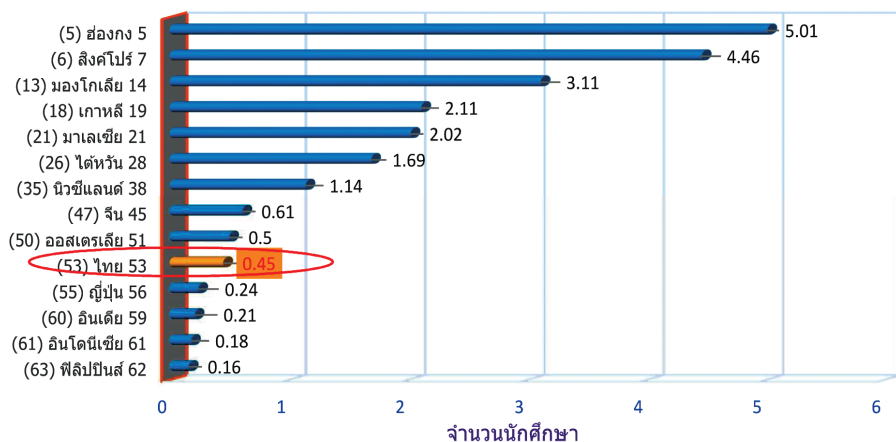

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2012- 2016 (ปี 2555 - 2559)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest, UNESCO/UIS
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(5) นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน

นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2561 พบว่า ประเทศไทย มีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.45 อยู่ในอันดับ 53 มีอันดับดีกว่า ญี่ปุ่น อินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ สำหรับประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุดได้แก่ ฮ่องกง อันดับ 5 ร้อยละ 5.01 รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ อันดับ 7 (ร้อยละ 4.46) (แผนภาพ 57)

แผนภาพ 57 นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561

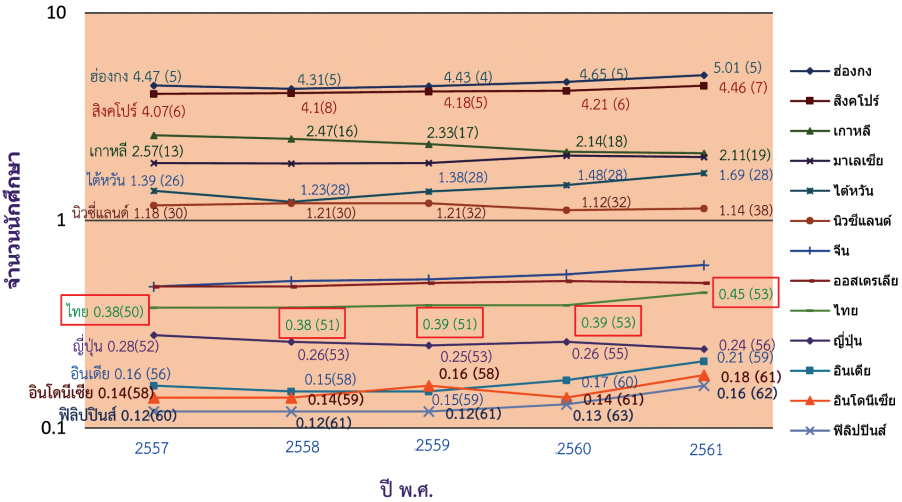
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018 ใช้ข้อมูลปี 2017 (ปี 2560)

อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มคงที่ สำหรับประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 0.38 ในปี 2557 มาเป็น ร้อยละ 0.45 ในปี 2561 โดยฮ่องกงมีจำนวนนักศึกษาในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มากที่สุดมาโดยตลอด รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ และเกาหลี (แผนภาพ 58)

แผนภาพ 58 นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2557 - 2561

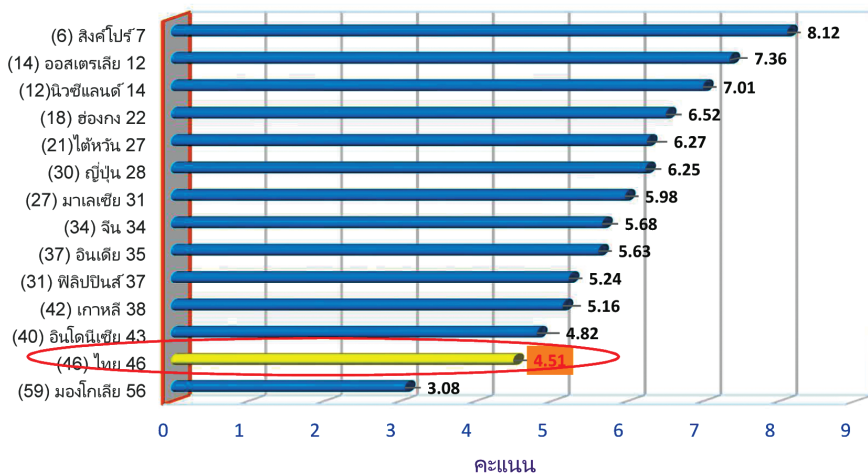
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 ใช้ข้อมูลปี 2013- 2017 (ปี 2556-2560)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(6) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ คือการใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่าระบบการศึกษาทั้งระบบสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด ผลการประเมินของ IMD ในปี 2561 พบว่า ระบบการศึกษาของไทยตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศได้ในอันดับที่ 46 มีคะแนนการประเมิน 4.51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งมีอันดับเท่าเดิมแต่มีคะแนนเพิ่มมากขึ้นเล็กน้อย อันดับ 46 (คะแนน 4.45) และมีอันดับดีกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกเพียง 1 ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย อันดับ 59 (3.08 คะแนน) มีประเทศสิงคโปร์ อยู่อันดับ 7 (8.12 คะแนน) มีอันดับดีที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก รองลงมา ได้แก่ ออสเตรเลีย

อันดับ 12 (7.36 คะแนน) นิวซีแลนด์ อันดับ 14 (7.01 คะแนน) และฮ่องกง อันดับ 22 (6.52 คะแนน) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของประเทศดังกล่าวตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าของประเทศไทย (แผนภาพ 59)

แผนภาพ 59 ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2561

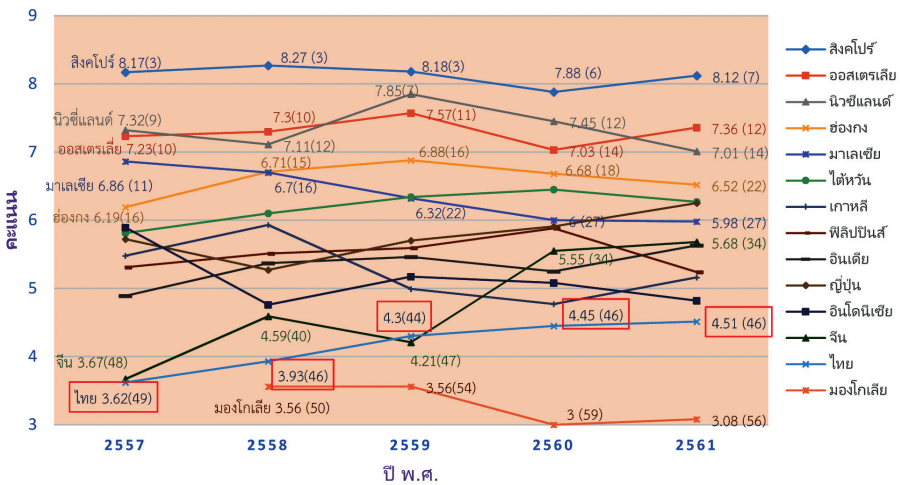

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 201 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2560

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2557 - 2561 ของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกพบว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2557 ที่ได้คะแนน 3.62 (อันดับ 49) เป็น คะแนน 4.51 (อันดับที่ 46) ในปี 2561 ขณะที่ระบบการศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคนี้ ประเทศส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 โดยประเทศสิงคโปร์ มีคะแนนสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 60)

แผนภาพ 60 ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปี 2557 - 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2018 จากการสำรวจของ IMD
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

3.3 ตัวชี้วัดด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

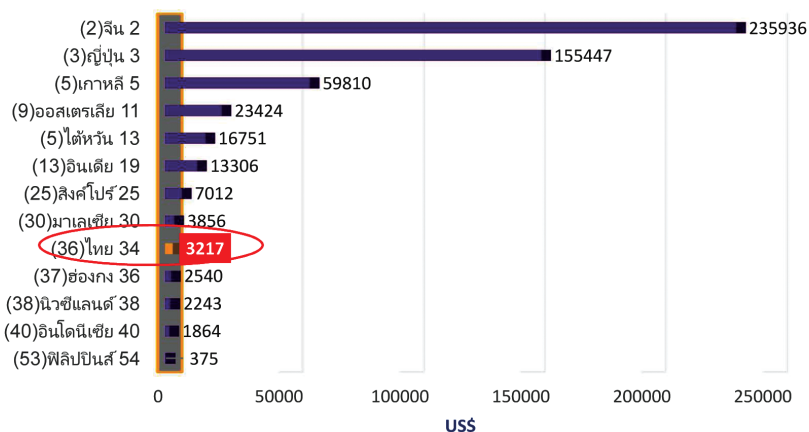
3.3.1 ด้านวิทยาศาสตร์

IMD ประเมินโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี 2) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP 3) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 4) จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา 5) จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา (FTE) ต่อประชากร 6) จำนวนบทความทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 7) การถ่ายโอนความรู้ โดยมีผลการประเมินดังนี้

1) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี

ในปี 2561 ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี (คิดเป็นเหรียญสหรัฐ) คิดเป็นมูลค่า 3,217 ล้านดอลลาร์ฯ (อันดับ 34) ต่ำกว่าสิงคโปร์เกือบ 3 เท่า หากเปรียบเทียบกับประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับสูงที่สุด คือ อันดับ 2 ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 235,936 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็น 73 เท่าของไทย (แผนภาพ 61)

แผนภาพ 61 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

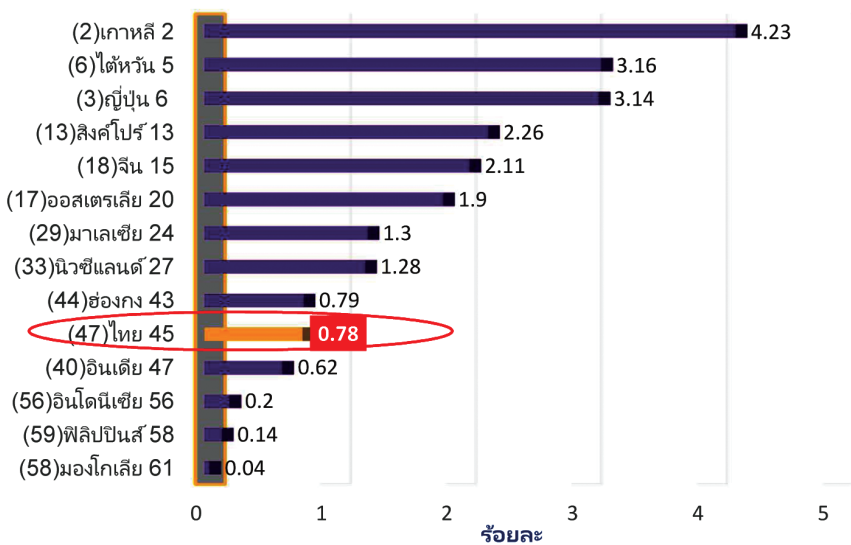
อ้างอิงข้อมูลจาก : OECD Main Science and Technology Indicators 2/2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

2) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP พบว่า ปี 2561 ประเทศไทยมีงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 0.78 ต่อ GDP (อันดับ 45) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้ว (อันดับ 47) สูงกว่าฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย แต่เป็นรองมาเลเซียและสิงคโปร์ หากเปรียบเทียบกับเกาหลี ซึ่งมีสัดส่วนของงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา ต่อ GDP สูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและเกือบสูงที่สุดในโลก (อันดับ 2 ร้อยละ 4.23) ต่อ GDP จะสูงกว่าไทยถึง 5 เท่า (แผนภาพ 62)

แผนภาพ 62 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

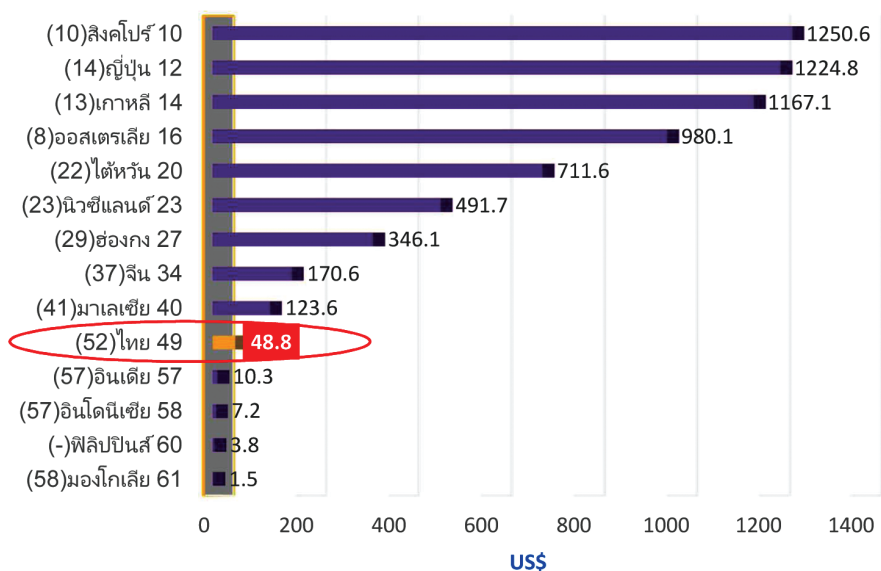
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

3) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร

เมื่อพิจารณางบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร หรืองบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว (คิดเป็นเหรียญสหรัฐ) พบว่า ประเทศไทย มีงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา เฉลี่ยต่อหัวเพียง 48.8 เหรียญสหรัฐ อยู่ใน ลำดับที่ 49 ต่ำกว่ามาเลเซียกว่า 2 เท่า หากเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับดีที่สุด คือ อันดับ 10 ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวม ด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 1,250.6 เหรียญสหรัฐต่อหัวประชากร หรือคิดเป็นเกือบ 26 เท่า ของไทย (แผนภาพ 63)

แผนภาพ 63 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

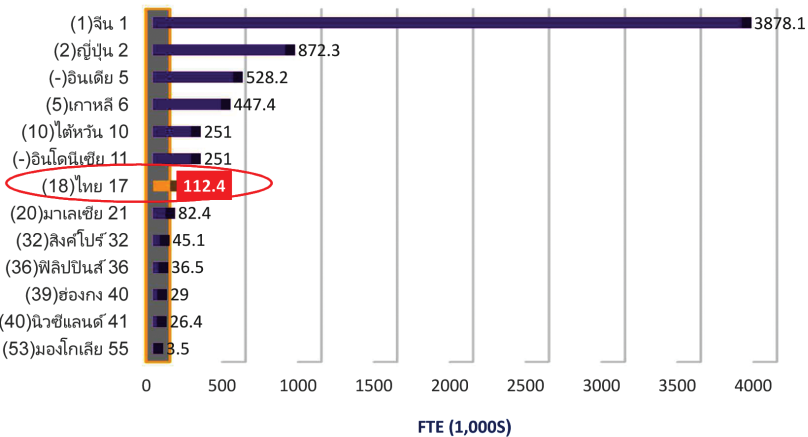
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

4) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า ในปี 2561 ประเทศไทยมีบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาเพียง 112.4 คน ต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 17 ต่ำกว่าปีที่แล้ว ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 89.6 คน ต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับ 18 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีน ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก (อันดับ 1 จำนวน 3,878.1 คน) จะสูงกว่าไทยถึง 34 เท่า และเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมด โดยไทยสูงกว่ามาเลเซียประมาณ 30 คน และสูงกว่าสิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ (ประเทศออสเตรเลียไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับ) (แผนภาพ 64)

แผนภาพ 64 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

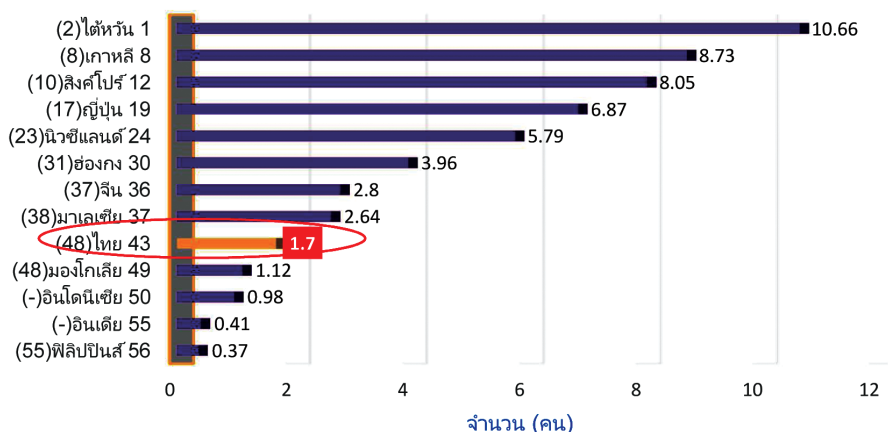
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

5) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (Full Time Equivalent: FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งหมายถึง จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีการนำสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา มาเทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล พบว่า ปี 2561 ประเทศไทยมีบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 1.7 คน ต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 43 ดีขึ้นกว่าปีที่แล้ว ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 1.35 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับ 48 เมื่อเปรียบเทียบกับไต้หวัน ซึ่งมีจำนวนบุคลากรรวมด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก กล่าวคือ มีจำนวน 10.66 พันคน หรือ 10,660 คน ซึ่งสูงกว่าไทย 6 เท่า หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่ามาเลเซียเกือบ 2 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 8 เท่า แต่เหนือกว่าฟิลิปปินส์เกือบ 5 เท่า ส่วนจีน (อันดับ 36) มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 2.8 คนต่อประชากร 1,000 คน มากกว่าไทยเกือบ 2 เท่า (ประเทศออสเตรเลียไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับ) (แผนภาพ 65)

แผนภาพ 65 บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

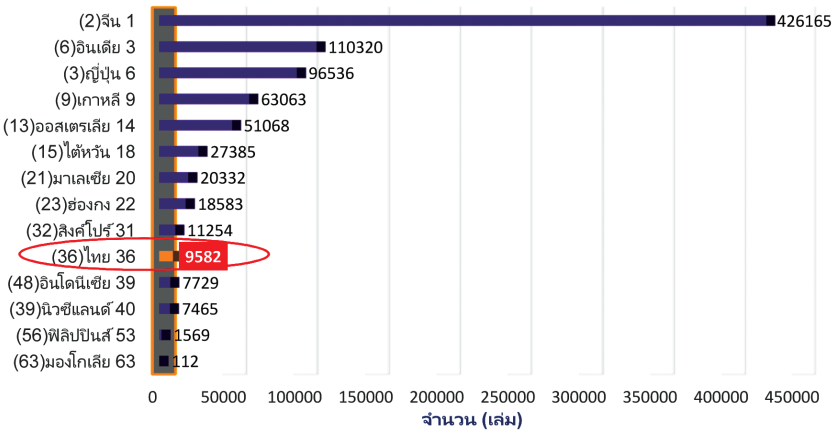
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

6) จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หากพิจารณาจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากล พบว่า ปี 2561 ประเทศไทยมีบทความทางวิทยาศาสตร์ 9,582 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว ซึ่งมีเพียง 8,631 เรื่องแต่อยู่ในอันดับ 36 คงเดิม ในขณะที่ประเทศจีน อินเดีย และญี่ปุ่น มีการพิมพ์เผยแพร่ 429,165 110,320 และ 96,536 เรื่อง ติดอันดับ 1, 3, และ 6 ตามลำดับ แต่ไทยยังมีอันดับที่ต่ำกว่าอินโดนีเซีย (อันดับ 39) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 53) ซึ่งมีบทความทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 7,729 และ 1,569 เรื่อง ตามลำดับ (แผนภาพ 66)

แผนภาพ 66 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

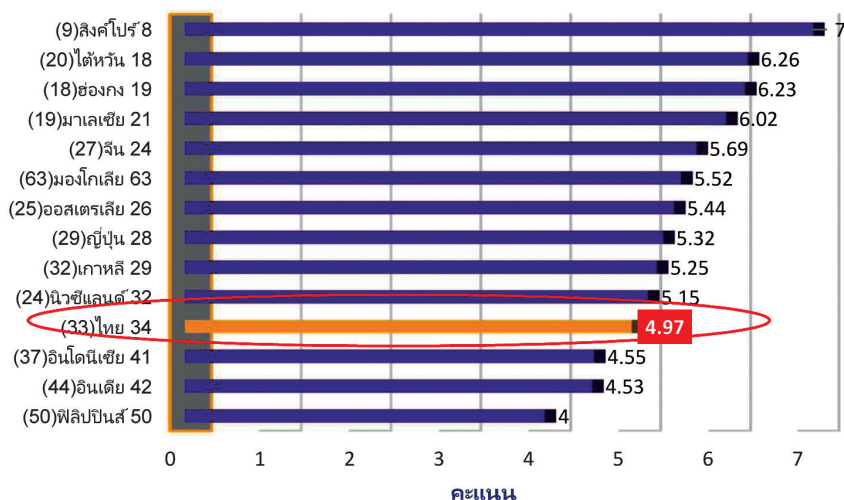
อ้างอิงข้อมูลจาก NSF Science & Engineering Indicators 2017

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

7) การถ่ายโอนความรู้

ปี 2561 ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจอยู่ในระดับน้อย ได้คะแนนเพียง 4.97 จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับที่ 34) มีอันดับที่เหนือกว่า 3 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย อินเดีย และฟิลิปปินส์ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วยกัน (แผนภาพ 67)

แผนภาพ 67 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

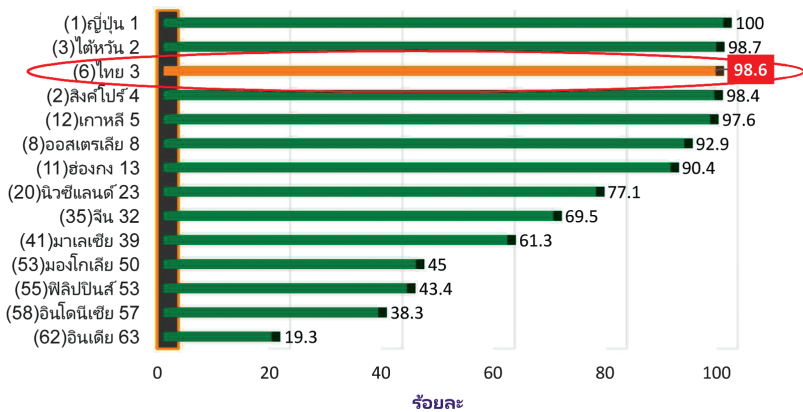
3.3.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

IMD ประเมินโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีจำนวน 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G (2) จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน (3) จำนวนใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน (4) ความเร็วของอินเทอร์เน็ต (5) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี โดยมีผลการประเมินดังนี้

1) ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ในปี 2561 พบว่า ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน ไทย สิงคโปร์ และเกาหลี ติดอันดับ 1 ใน 5 ของโลก ซึ่งประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 98.6 นับเป็นจุดแข็งของประเทศไทย ทำให้อันดับก้าวกระโดดแซงหน้าถึง 11 ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นรองเพียง 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น และไต้หวัน สาเหตุที่มีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G มากขึ้น อาจเนื่องมาจากมีการใช้เทคโนโลยีบรอดแบนด์ (Broadband) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการส่งข้อมูลความเร็วสูงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ประสบการณ์ในการท่องโลกอินเทอร์เน็ตมีชีวิตชีวาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยประสิทธิภาพในการรับข้อมูลขนาดใหญ่ จึงทำให้ผู้ใช้หรือนักท่องเที่ยวสามารถดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูลขนาดใหญ่ รูปภาพที่มีความละเอียดสูง เล่นเกมออนไลน์ หรือแม้กระทั่งการดูหนังฟังเพลงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ (แผนภาพ 68)

แผนภาพ 68 ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

อ้างอิงข้อมูลจาก Business Monitor International

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

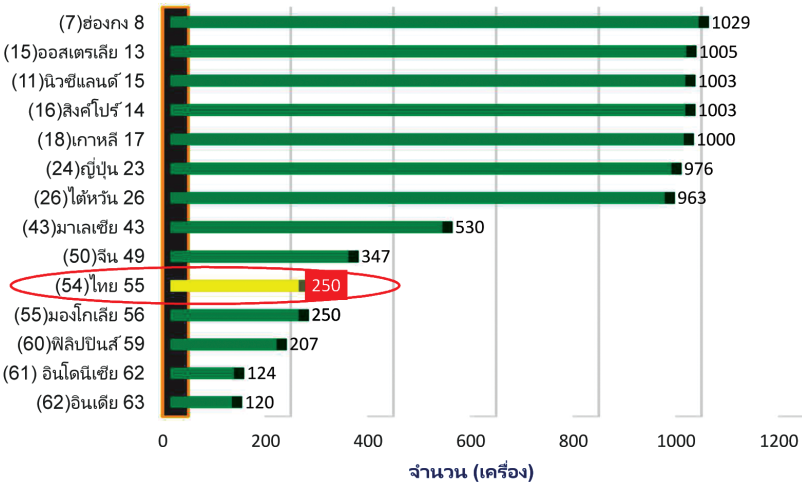
2) จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน

การใช้คอมพิวเตอร์ในประเทศกำลังพัฒนาจะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น อินโดนีเซีย และอินเดีย สัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ยังต่ำไม่ถึง 200 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทย มีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ 250 เครื่องต่อประชากร 1,000 คนอยู่ในอันดับที่ 55 จากทั้งหมด 61 ประเทศ

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2561 (IMD 2018)

ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่า 500 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุดคือ ฮองกง (อันดับ 8 จำนวน 1,029 เครื่อง) รองลงมา ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น และไต้หวัน ตามลำดับ ขณะที่จีน มีอันดับและสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าไทย แต่สัดส่วนของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ก็ยังต่ำกว่า 500 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน (แผนภาพ 69)

แผนภาพ 69 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2018

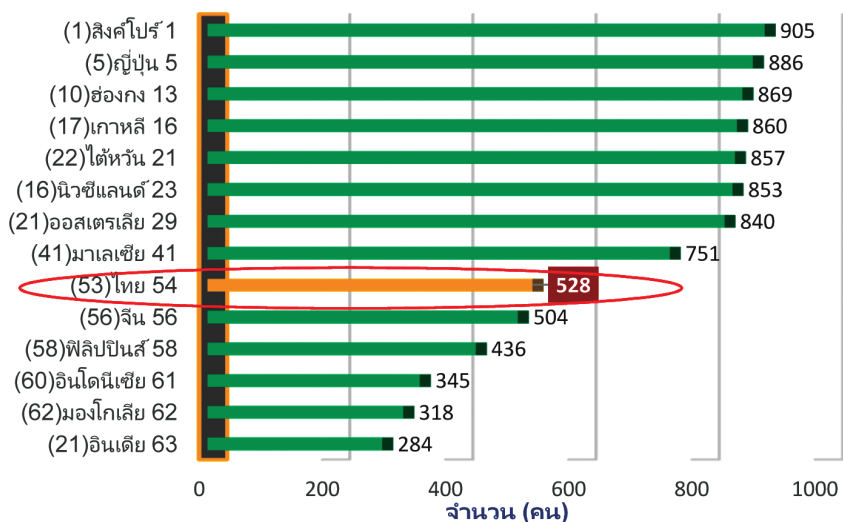
อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac Inc. April 2018

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

3) จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน

ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 528 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 54 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า 5 ประเทศ คือ จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มองโกเลีย และอินเดีย ส่วนสิงคโปร์เป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศเดียวที่มีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรสูงสุดมาเป็นอันดับที่ 1 คือ 905 คนต่อประชากร 1,000 คน รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี ไต้หวัน นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย ซึ่งประเทศเหล่านี้มีสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่า 800 คนต่อประชากร 1,000 คน (แผนภาพ 70)

แผนภาพ 70 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

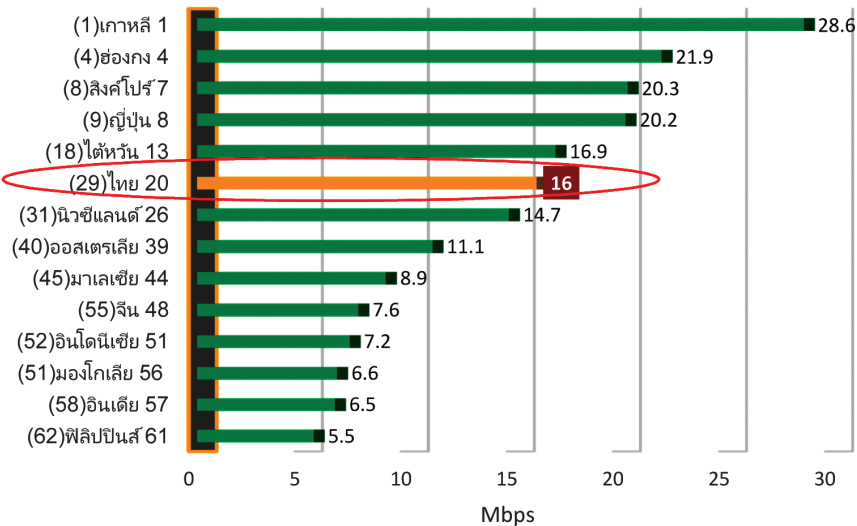
อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac Inc. April 2018

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

4) ความเร็วของอินเทอร์เน็ต

เมื่อพิจารณาอัตราการความเร็วในการรับส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พบว่าประเทศเกาหลี มีอัตราการความเร็วในการรับส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในจำนวนประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับในปี 2561 คือ สูงถึง 28.6 เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) มาเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก รองลงมาคือ ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และไต้หวัน สำหรับประเทศไทยมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเฉลี่ย 16 เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) อยู่ในอันดับที่ 20 สูงกว่าเพื่อนบ้านเกือบทุกประเทศ ยกเว้นสิงคโปร์ (แผนภาพ 71)

แผนภาพ 71 ความเร็วของอินเทอร์เน็ต ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018

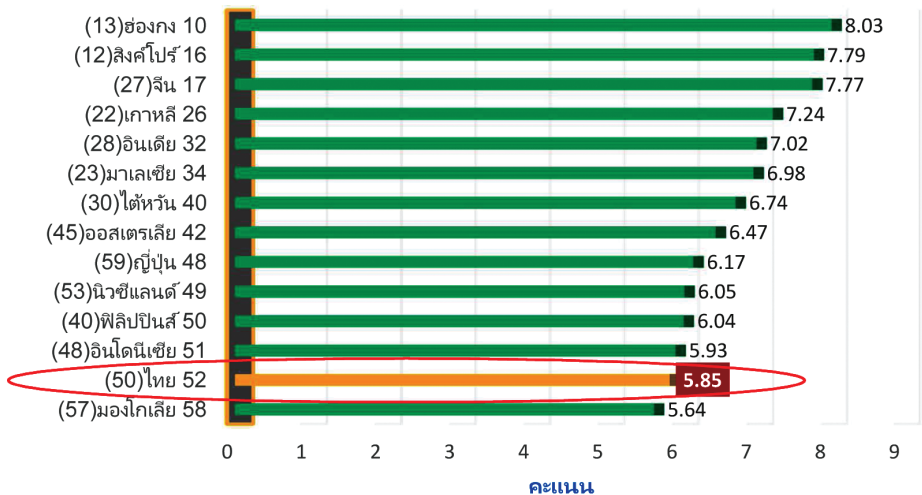
อ้างอิงข้อมูลจาก Akamai 2018 State of Internet Report 2018

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

5) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากข้อมูลการสำรวจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2561 พบว่า ฮังกง มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด ติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก (อันดับ 10 คะแนน 8.03) รองลงมา คือ สิงคโปร์ เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด (อันดับ 16 คะแนน 7.79) ส่วนประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 52 ลดลง 2 อันดับ จากปี 2560 และเป็นอันดับเกือบรั้งท้าย โดยได้คะแนน 5.85 ตีกว่าเพียงมองโกเลีย (แผนภาพ 72)

แผนภาพ 72 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2561

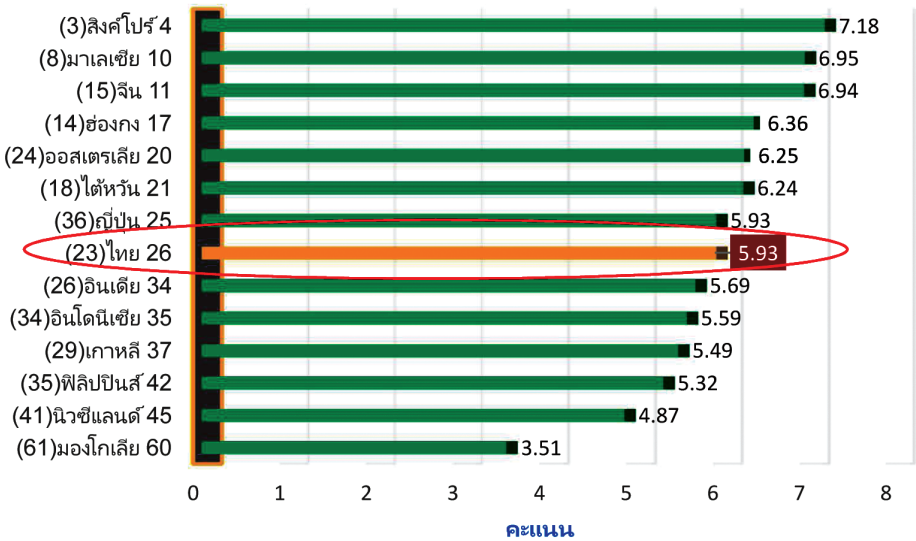

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

6) ร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

IMD สำรวจการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีพบว่า ปี 2561 ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 26 ดีขึ้น 3 อันดับ ด้วยคะแนน 5.93 และดีกว่าหลายประเทศ ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลี ฟิลิปปินส์ นิวซีแลนด์ และมองโกเลีย ส่วนประเทศสิงคโปร์อยู่ที่อันดับ 4 ลดลง 1 อันดับ ด้วยคะแนน 7.18 สำหรับประเทศที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ จีน ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น (แผนภาพ 73)

แผนภาพ 73 การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ปี 2561

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2018 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2560)

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

4.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม

ในปี 2561 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวมไว้ในอันดับที่ 30 จาก 63 ประเทศ ลดลงจากปี 2560 ที่ได้อันดับที่ 27

ความสามารถในการแข่งขันจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัยที่ใช้ประเมิน พบว่า มี 1 ปัจจัยที่มีอันดับดีขึ้นกว่าปี 2560 ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมี 2 ปัจจัยที่มีอันดับเท่าเดิม ได้แก่ ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ส่วนปัจจัยที่มีอันดับลดลงมี 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ และด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ ขณะที่ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานถือเป็นจุดอ่อนที่ฉุดรั้งให้อันดับภาพรวมไม่ดีขึ้นมากนัก

ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 10 โดยปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านการจ้างงาน ประกอบด้วย อัตราการว่างต่ำ การว่างงานในระยะยาวที่ต่ำ และร้อยละของกำลังแรงงานในเยาวชนที่มีจำนวนลดลง รวมทั้งปัจจัยย่อยด้านการค้าระหว่างประเทศ ประกอบด้วยรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยแล้ว จุดที่ยังเป็นจุดอ่อนคือ ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประชากรต่ำ

สำหรับปัจจัยหลักด้าน**ประสิทธิภาพภาครัฐ** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนคือ ปัจจัยย่อยด้านนโยบายการคลัง ซึ่งประกอบด้วยประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล อัตราภาษีการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่วนจุดอ่อนที่เป็นตัวจุดรั้งประสิทธิภาพภาครัฐ คือปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า และการลงทุนจากต่างชาติที่ต่ำ

ในปัจจัยหลักด้าน**ประสิทธิภาพภาครัฐกิจ** ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ที่ 25 โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงานโดยเฉพาะเรื่องสัดส่วนของชั่วโมงทำงาน จำนวนเงินค่าตอบแทนของผู้ใช้แรงงานที่มีจำนวนน้อย และร้อยละของกำลังแรงงานที่สูง อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่เป็นตัวที่เป็นตัวจุดรั้งปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ คือ ปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยผลิตภาพด้านแรงงาน ผลิตภาพในภาพรวม และความเสียหายในการลงทุนมาก

ด้าน**โครงสร้างพื้นฐาน** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 48 โดยมีปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน คือ ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วยจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ที่มีจำนวนมาก อัตราการพึ่งพิงของประชากรต่ำ และค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ อย่างไรก็ตาม **จุดอ่อนที่เป็นตัวจุดรั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน** ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยอัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนมาก บุคลากรทางการแพทย์มีจำนวนน้อย การลงทุนด้านสุขภาพที่ต่ำ สำหรับจุดอ่อนด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วยความเร็วอินเทอร์เน็ตต่ำ คอมพิวเตอร์ต่อประชากรมีจำนวนน้อย นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย เกมพ์ชีวิตในเรื่องโปรแกรมประยุกต์ (application) ที่ได้รับการจดสิทธิบัตรมีจำนวนน้อย รวมถึงปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่มีดัชนีชีวิตด้านการพัฒนามนุษย์ที่อยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น

4.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี 2561 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 56 จากทั้งหมด 63 ประเทศ ลดลงจากปี 2560 มา 2 อันดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่าง 2557 - 2561 พบว่าประเทศไทยได้อันดับ 54, 48, 52, 54 และ 56 ตามลำดับ

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา โดยมีตัวชี้วัดทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด และเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สามารถสรุปรายละเอียดดังนี้

ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 7 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้นมีเพียง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 28.5 : 1 (อันดับ 62) และ 2) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ได้คะแนน 4.6 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 45) สำหรับตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 16.88 : 1 (อันดับ 62) 2) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พบว่า มีผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 33.2 (อันดับ 41) 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (อันดับ 59) และ 4) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี (อันดับ 59) ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี (ผลการทดสอบ PISA) (อันดับ 49) จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดในด้านคุณภาพการศึกษายังไม่ดีมากนัก ทั้งผลการสอบด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีอันดับดีขึ้นแต่ยังมีอันดับเป็นรองอันดับสุดท้ายของการประเมินในปี นี้ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดส่วนมากมีอันดับลดลง และไม่มีตัวชี้วัดใดที่มีอันดับถึง 31.5 ที่อยู่จุดกึ่งกลางของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับรวม 63 ประเทศ รวมทั้งตัวชี้วัดบางตัวแม้จะมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อน แต่ยังมีอันดับเกือบสุดท้ายของประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน อีกด้วย

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD จำนวน 2 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดมีอันดับลดลงทั้ง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยมีอันดับลดลง จากร้อยละ 83.6 (อันดับ 53) ในปี 2560 มาเป็นร้อยละ 77.3 (อันดับ 55) ในปี 2561 ซึ่งต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัศึกษาร้อยละ 90 ขึ้นไป และ 2) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า ประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นสัดส่วนที่ลดลงมากและในการจัดอันดับลดลงถึง 21 อันดับ จากร้อยละ 60.9 (อันดับ 23) ในปี 2558 เป็นร้อยละ 22.8 (อันดับ 44) ในปี 2561

ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 3 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดมีอันดับดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ได้ 4.58 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 49) และตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ได้คะแนน 5.41 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 43) และ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนผลการประเมินเท่ากับ 4.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 46) จะเห็นว่าตัวชี้วัดด้านการสร้างสมรรถนะเพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีค่าคะแนนและอันดับไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยมีเพียงตัวชี้วัดเดียวที่มีอันดับและคะแนนดีขึ้น แต่มีอันดับที่ไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด

ด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ของ IMD จำนวน 6 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ

18 (อันดับ 41) 2) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในไทยต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) 3) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.45 (อันดับ 53) และ 4) ด้านระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ มีคะแนนการประเมิน 4.51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 46)) สำหรับตัวชี้วัดที่มี**อันดับลดลง 1 ตัวชี้วัด** ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2561 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.8 ของ GDP (อันดับ 45) โดยมีตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร จำนวน 236 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 54) จะเห็นได้ว่าตัวชี้วัดในด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษามีอันดับไม่ดีขึ้น และตัวชี้วัดส่วนใหญ่มีอันดับที่ต่ำ และมีอันดับที่ต่ำมากกว่าอันดับที่ 40

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งตัวชี้วัดด้านการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีแนวโน้มของอันดับและคะแนนที่ลดลง ทั้งด้านการยกระดับด้านคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงถูกจัดอันดับอยู่ในกลุ่มระดับล่างที่มีอันดับไม่เกินครึ่งจากประเทศที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด

อภิปราย

1. ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยหลัก ดังนี้

1.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ

มีอันดับคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ในอันดับ 10 โดยปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ไทยมีอันดับดีที่สุดใน โดยมีจุดแข็งอยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 4) และกลุ่มการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจ้างงานอยู่ในระดับสูง และอัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นจุดเด่นของไทย ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2561 สูงถึง 861,337.45 ล้านบาท ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP ด้านการท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 7.65 และก่อให้เกิดการจ้างงานด้านการท่องเที่ยว 4,506,763 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.07 ของการจ้างงานทั้งหมดทั่วประเทศ¹ จะเห็นได้จากรายงานการจัดอันดับเมืองจุดหมายปลายทางทั่วโลกปี 2561 ของ Euromonitor International ซึ่งประเทศไทยได้เป็นอันดับ 2 รองจากฮ่องกงที่ได้อันดับ 1 ของโลก โดยกรุงเทพมหานครของไทย มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงมากถึง 21.2 ล้านคน และกรุงเทพมหานครยังเป็นเมืองที่มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่ทันสมัย ผสมผสานอยู่ในเมืองเดียวกัน ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติหลายคนต่างปรารถนาต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่² นอกจากนี้ Trip Advisor ซึ่งเป็นเว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งได้รวบรวมความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก และสรุป 25 จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุด (Top Destination) ที่ควรค่าแก่การเดินทางไปเที่ยวมากที่สุดในปี 2018 ซึ่ง ภูเก็ต ได้รับการจัดอันดับเป็นลำดับที่ 11 จาก 25 จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดในโลก ประจำปี 2018 เนื่องจาก ภูเก็ต เป็นเกาะใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ทะเลที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของไทย แหล่งรวมนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบทะเล และการดำน้ำ รวมไปถึงกิจกรรมทางน้ำต่างๆ มากมาย รวมทั้งภูเก็ต ก็ยังมีสถานที่

¹ https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=10589 สืบค้น YOURISM ECONOMICS by MOTs เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย ไตรมาส 1 ของปี 2561 และแนวโน้ม ปี 2561 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561

² <https://today.line.me/th/pc/article/ไทยติดอันดับ2โลกนักท่องเที่ยวไปมากที่สุดใน สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561>

ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งย่านที่มีอาคารโบราณ วัดต่างๆ เป็นต้น³ เป็นที่น่าสังเกตว่าสมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ฟิลิปปินส์ ที่มีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจต่ำกว่าไทยถึง 25 อันดับ เนื่องจากฟิลิปปินส์มีจุดอ่อนในปัจจุบันด้านการค้าระหว่างประเทศ และการลงทุนระหว่างประเทศ ทั้งนี้ไทยยังได้คะแนนและอันดับด้านสมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมตามดัชนีของ IMD ซึ่งเน้นการเปิดให้ต่างประเทศมาลงทุนและค้าขายได้สะดวกสูงกว่า ไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลี อย่างไรก็ตาม มาเลเซียที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้คะแนนสมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมดีกว่าไทย เนื่องจาก มาเลเซียมีจุดเด่นในด้านค่าครองชีพ และการค้าระหว่างประเทศ สำหรับประเด็นที่ไทยต้องพัฒนาต่อไปให้ดีขึ้น คือ การลงทุนระหว่างประเทศ เศรษฐกิจภายในประเทศ และค่าครองชีพ

อย่างไรก็ตาม จากการคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปี 2561⁴ โดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ⁴ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 4.2 - 4.7 โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การปรับตัวดีขึ้นของเศรษฐกิจโลกซึ่งทำให้การส่งออก และภาคการผลิตสำคัญ ๆ ขยายตัวในเกณฑ์ดี และสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (2) แรงขับเคลื่อนจากการใช้จ่ายภาครัฐบาลและการลงทุนภาครัฐที่ยังมีแนวโน้มเร่งขึ้นตามการเบิกจ่ายและความคืบหน้าของโครงการลงทุนของภาครัฐ (3) การฟื้นตัวที่ชัดเจนมากขึ้นของการลงทุนภาคเอกชนตามการปรับตัวดีขึ้นของอัตราการใช้กำลังการผลิตในภาคอุตสาหกรรม การปรับตัวดีขึ้นของความเชื่อมั่นในภาคธุรกิจ และความคืบหน้าของการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ๆ และ (4) การปรับตัวดีขึ้นของฐานรายได้ในระบบเศรษฐกิจที่มีความชัดเจนมากขึ้น ตามลำดับ

³ <https://www.wonderfulpackage.com/article/v/650/> สืบค้น 25 จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดในปี 2018 จาก Tripadvisor สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561

⁴ http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7863&filename=QGDP_report ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สอง ปี 2561 และแนวโน้มปี 2561 สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561

1.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่า จุดอ่อนที่ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐลดลง 2 อันดับ คือ ปัจจัยย่อยด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ โดยมีจุดอ่อนอยู่ที่ค่าใช้จ่ายเข้าซื้อซึ่งมีอันดับรั้งท้าย (อันดับ 61) รองลงมา คืออุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (อันดับ 58) และการลงทุนจากต่างชาติในระดับต่ำ (อันดับ 47) รวมถึงการติดสินบนคอร์รัปชัน (อันดับ 44) ในขณะที่สิงคโปร์เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ (อันดับ 4) ญี่ปุ่น (อันดับ 13) จะเห็นได้จาก องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)⁵ จัดทำดัชนีวัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชัน ประจำปี 2560 (Corruption Perceptions Index 2017) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยได้คะแนน 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3 คะแนน ส่งผลให้มีอันดับที่ดีขึ้นจากอันดับที่ 101 ในปี 2559 จาก 176 ประเทศทั่วโลก เป็นอันดับที่ 96 จาก 180 ประเทศในปี 2560 โดยอันดับของประเทศไทยต่ำกว่ามาเลเซีย(อันดับ 62) แต่มีอันดับเดียวกันกับอินโดนีเซีย (อันดับ 96) และดีกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 111) ในขณะที่ประเทศที่มีคอร์รัปชันน้อยที่สุดในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 6)

อย่างไรก็ตาม จุดเด่นสำหรับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐ คือ กลุ่มนโยบายการคลัง มีอันดับดีที่สุด (อันดับ 4) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพการเก็บภาษีรายได้ส่วนบุคคล (อันดับ 5) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย (อันดับ 15) สิงคโปร์ (อันดับ 35) และจีน (อันดับ 36) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีจุดแข็งด้านการเก็บภาษีการบริโภค (อันดับ 8) และจุดแข็งด้านการกระตุ้นการลงทุน (อันดับ 10)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศไทยได้คะแนนสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะจีนซึ่งได้คะแนนสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐโดยรวมต่ำกว่าไทย 24 อันดับ เนื่องจากจีนมีจุดอ่อนด้านนโยบายการคลัง (Tax Policy) ในเกณฑ์ชี้วัดเรื่องอัตราภาษีการบริจจาคเพื่อช่วยเหลือ

⁵ https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 สืบค้น ณ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2561

ความมั่นคงปลอดภัยแก่สังคมของนายจ้างอยู่ในอันดับต่ำ (อันดับ 62) และอัตราการบริจาคเพื่อช่วยเหลือความมั่นคงปลอดภัยแก่สังคมของลูกจ้างอยู่ในอันดับต่ำ (อันดับ 61) เมื่อคิดเป็นร้อยละของรายได้เทียบกับ GDP ต่อประชากรเช่นกัน ในขณะที่ไทยมีเกณฑ์ชี้วัดอัตราการบริจาคเพื่อช่วยเหลือความมั่นคงปลอดภัยแก่สังคมของนายจ้างและลูกจ้าง อยู่ในอันดับ 12 และ 13 ตามลำดับ

1.3 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ การจัดอันดับองค์ประกอบภาพรวมของประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พบว่า ปี 2561 ไทยยังคงรักษาจุดแข็งอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 6) โดยมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี (อันดับ 3) ระดับค่าตอบแทน (อันดับ 8) และ ร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 8) หากลดจุดอ่อนในปัจจัยกลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 41) ซึ่งมีเกณฑ์ชี้วัดในเรื่องผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 58) ผลิตภาพในภาพรวม (อันดับ 53) ความเสี่ยงในการลงทุน (อันดับ 49) ประสิทธิภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ได้มาตรฐานระดับสากล (อันดับ 47) และการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท (อันดับ 39) รวมทั้งการวิเคราะห์และการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (อันดับ 33) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลซึ่งจะช่วยให้ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม **จุดอ่อนสำคัญในเรื่องผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 58) ของไทยนั้น** เนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น ความไม่สมดุลของตลาดแรงงาน แรงงานมีความชำนาญหรือทักษะ (Skill) ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกำลังแรงงานของประเทศไทย⁶ เป็นต้น

นอกจากนี้ ธนาคารโลก หรือ World Bank ได้รายงาน Doing Business 2019⁷ จัดอันดับให้ประเทศไทยมีความสะดวกในการประกอบธุรกิจสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อยู่ในลำดับที่ 27 จากทั้งหมด 190 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีอันดับลดลงจากปีก่อน 1 อันดับ แต่มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1.06 คะแนน เป็น 78.45 คะแนน โดยมีอันดับ

⁶ สถานการณ์ด้านแรงงานเดือนมกราคม 2561 และประมาณการไตรมาส 1 ปี 2561.เอกสารอัดสำเนา.

⁷ <https://thaipublica.org/2018/10/thailand-doing-business-31-10-2018> สืบค้นวันที่ 8 พ.ย.61

ดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย (อันดับ 73) และจีน (อันดับ 78) ในขณะที่ สิงคโปร์ (อันดับ 2) ฮองกง (อันดับ 4) เกาหลี(อันดับ 5) และมาเลเซีย (อันดับ 15) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ยังพบว่า จีน มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยมีอันดับดีขึ้นมากกว่า 30 อันดับ จากอันดับที่ 78 ในปีที่ผ่านมา มาเป็นที่อันดับ 49 ในปี 2019 ซึ่งติดอันดับ 50 ประเทศแรกเป็นครั้งแรก รวมทั้ง มาเลเซียที่มีอันดับดีขึ้น จากอันดับที่ 24 ในปีที่ผ่านมา เป็นอันดับ 15 ในปีนี้ เนื่องจากมาเลเซียได้มีการปฏิรูปขั้นตอนการค้าเงินธุรกิจ และทำให้การเริ่มต้นธุรกิจง่ายขึ้นด้วยระบบการลงทะเบียนออนไลน์สำหรับภาษีสินค้าและบริการ รวมทั้งปรับปรุงการโอนทรัพย์สินให้ง่ายขึ้นด้วยการใช้ระบบออนไลน์ที่ค้นหาทรัพย์สินได้ในหน้าเดียว สำหรับประเทศไทยได้มีการปรับปรุงระบบการชำระภาษีให้ง่ายขึ้นด้วยการพัฒนาเพิ่มเติมระบบออนไลน์ให้คำนวณภาษีและกรอกแบบฟอร์มภาษีบุคคลออนไลน์จึงทำให้มีคะแนนเพิ่มมากขึ้น แต่อันดับลดลง

1.4 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการจัดอันดับของไทยในด้านนี้ยังคงต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องถึงแม้จะมีอันดับดีขึ้นเป็นอันดับที่ 48 จากอันดับที่ 49 ในปีก่อน แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะ สิงคโปร์ (อันดับ 8) รองลงมาคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลี จีน ไต้หวัน ฮองกง นิวซีแลนด์ และมาเลเซีย โดยมีปัจจัยย่อย 2 กลุ่มที่ปรับตัวลดลง ได้แก่ กลุ่มด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อันดับ 58 ลดลง 1 อันดับ (อันดับ 57 ในปี 2560) และกลุ่มด้านการศึกษา อันดับ 56 ลดลง 2 อันดับ (อันดับ 54 ในปี 2560) สำหรับกลุ่มสาธารณูปโภคพื้นฐาน อันดับดีขึ้น 3 อันดับ เป็นอันดับ 31 (อันดับ 34 ปี 2560) และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ดีขึ้น 6 อันดับ เป็นอันดับ 42 (อันดับ 48 ปี 2560) โดยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีมีอันดับเท่าเดิมกับปีก่อน คือ อันดับ 36

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยกลุ่ม**โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์** พบว่า ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ดีขึ้นถึง 6 อันดับ แต่ยังคงมีอันดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย (อันดับ 29) สิงคโปร์ (อันดับ 17) และต่ำกว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่น จีน และญี่ปุ่น ที่มีอันดับการแข่งขัน

ด้านวิทยาศาสตร์ในภาพรวมโดดเด่นมาก อยู่อันดับ 2 และ 5 ตามลำดับ สำหรับจีนนั้น ได้อันดับดีขึ้น 1 อันดับ (อันดับ 3 ปี 2560) เลื่อนขึ้นมาจากอยู่ในอันดับ 2 แข่งหน้าญี่ปุ่นที่เคยอยู่อันดับ 2 ในปีที่ผ่านมา และมีอันดับเหนือกว่าสิงคโปร์ 15 อันดับ ดังนั้น จีนจึงเป็นประเทศที่น่าจับตามอง เนื่องจากจีนกำลังก้าวสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอีกสองทศวรรษข้างหน้า (2560 - 2593) ตามที่ IMD ได้เคยเสนอภาพแนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตไว้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทย มีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ดีขึ้น อาจเป็นเพราะประเทศไทยมีงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่เพิ่มขึ้น เฉลี่ยตัวหัวประชากร 48.8 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 49) ในขณะที่สิงคโปร์มีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (อันดับ 10) ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัวประชากรสูงถึง 1,250.6 เหรียญสหรัฐมากกว่าไทยถึง 25 เท่า ส่วนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ของไทยก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 0.78 (อันดับ 45) ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อน (อันดับ 47) ในขณะที่เกาหลีมีสัดส่วนของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP ร้อยละ 4.23 มาเป็นอันดับ 2 ซึ่งสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ และมากกว่าไทยถึง 5.4 เท่า นอกจากนี้ จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากลของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังมีจำนวนน้อย มีเพียง 9,582 เรื่อง (อันดับ 36) เมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ซึ่งมีประชากรน้อยกว่าไทยมาก แต่มีบทความทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 11,254 เรื่อง มากกว่าไทยกว่าเท่าตัว ในขณะที่จีน มีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศมากที่สุด (อันดับ 1) และก็มีจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุดเป็นอันดับ 1 เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยกลุ่ม**โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี**พบว่า การขยายตัวของเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้คนไทยมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ได้อย่างกว้างขวาง จะเห็นได้จากผลการจัดอันดับของ IMD พบว่า คนไทยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G สูงถึงร้อยละ 98.6 (อันดับ 3) จากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีความเร็วของอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 16 เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) (อันดับ 10) ขณะที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 528 คน ต่อประชากร 1,000 คน เป็นอันดับ 54

รวมถึงทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยอยู่ในอันดับ 52 ได้ 5.85 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน หากพิจารณาความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีระดับนานาชาติในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า จีน อยู่ในอันดับ 1 ดีขึ้น จากปี 2560 ถึง 3 อันดับ แข่งหน้าสิงคโปร์ที่ตกลงมาอยู่อันดับ 2 (อันดับ 1 ในปี 2560) สำหรับอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีได้อันดับรั้งท้าย (อันดับ 57) แต่อินโดนีเซียมีข้อได้เปรียบที่ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำอยู่เป็น อันดับ 4 ซึ่งมีอันดับดีกว่าไทย (อันดับ 13) แต่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงยังน้อยมาก อันดับเกือบสุดท้าย (อันดับ 62) อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับจากรายงาน The Global Competitiveness Index 4.0 โดย World Economic Forum ปี 2018⁸ พบว่า ประเทศไทย มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาปรับใช้อยู่ในอันดับ 64 จาก 140 ประเทศ ขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 4 มาเลเซียอันดับ 32 อินโดนีเซียอันดับ 50 และฟิลิปปินส์ อันดับ 67 รวมถึงทักษะด้านดิจิทัลของประชากรไทยอยู่ในอันดับ 61 จาก 140 ประเทศ ขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 6 มาเลเซียอันดับ 11 ฟิลิปปินส์อันดับ 24 และอินโดนีเซีย อันดับ 39 เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม IMD ได้นำเสนอแนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ที่อาจเกิดขึ้น ในอีก 3 ทศวรรษข้างหน้า (ปี 2560 - 2593)⁹ กล่าวคือ เทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นในช่วงปี 2559 - 2593 อุปกรณ์ และสิ่งของที่เชื่อมโยงกันผ่านระบบเครือข่าย (Internet of Everything) จะทำให้เกิด ระบบเศรษฐกิจใหม่ สร้างงานที่แตกต่าง เพิ่มค่าจ้างให้สูงขึ้น และมีธุรกิจเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งในอนาคตอันใกล้นี้ ข้อมูลและความรู้ทั้งหมดจะอยู่ในระบบคลาวด์ ส่งผลต่อการจัดการทางเลือกและความคล่องตัวที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยังคงเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญของการถ่ายโอนความรู้ไปทั่วโลก ตลาดเกิดใหม่ จะเกิดขึ้นมากในระบบอินเทอร์เน็ต และผลักดันให้การค้าขายผ่านทางออนไลน์ (E-commerce) เติบโตในอนาคตอันใกล้นี้ ข้อมูลและความรู้ทั้งหมดจะอยู่ในระบบคลาวด์ (Cloud) ซึ่งทำให้เกิดการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และเกิดความคล่องตัวและทางเลือกใหม่

⁸ <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018> สืบค้น วันที่ 12 พย 61.

⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2560.หน้า94

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น คือ การไหลเวียนของข้อมูลที่ยังคงไม่มั่นคง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นและการขาดการควบคุมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าแนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่กำลังจะเกิดขึ้นใน 3 ทศวรรษข้างหน้านี้อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศอย่างน่าสนใจ

นอกจากนี้ ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย ปี 2561¹⁰ จากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นเป็น 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน โดย Gen Y (อายุ 18-37 ปี) เป็นแชมป์การใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดติดกันเป็นปีที่ 4 เป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านชีวิตไปสู่ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ คนไทยนิยมใช้ Social Media อาทิ Facebook, Instagram, Twitter และ Pantip สูงมากถึง 3 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน ขณะที่การรับชมวิดีโอสตรีมมิ่ง เช่น YouTube หรือ Line TV มีชั่วโมงการใช้งานเฉลี่ยอยู่ที่ 2 ชั่วโมง 35 นาทีต่อวัน ส่วนการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคุย เช่น Messenger และ LINE เฉลี่ย 2 ชั่วโมงต่อวัน การเล่นเกมออนไลน์อยู่ที่ 1 ชั่วโมง 51 นาทีต่อวัน และการอ่านบทความหรือหนังสือทางออนไลน์อยู่ที่ 1 ชั่วโมง 31 นาทีต่อวัน ทั้งนี้ เมื่อดูการเปลี่ยนผ่านการใช้ชีวิตประจำวันไปสู่ชีวิตดิจิทัล พบว่า 5 อันดับแรกที่ใช้ใช้อินเทอร์เน็ตทำกิจกรรมทางออนไลน์มากกว่าแบบดั้งเดิม ได้แก่ การส่งข้อความ 94.5 % การจองโรงแรม 89.2 % การจองซื้อตั๋วโดยสาร 87.0 % การชำระค่าสินค้าและบริการ 82.8 % และการดูหนัง/ฟังเพลง 78.5 % ตามลำดับ

จากผลการสำรวจจึงพบว่า มีหลากหลายกิจกรรมที่คนไทยยังมีความสนุกสนานในการถูกละเมิดข้อมูลส่วนตัว แบ่งได้เป็น **กลุ่ม Baby Boomer (อายุ 54-72 ปี)** เมื่อทำธุรกรรมทางการเงินผ่านเว็บไซต์ธนาคารมักจะละเลยที่จะสังเกตว่าเป็นเว็บไซต์ที่ขึ้นต้นด้วย https:// หรือไม่ 55.94% และเมื่อสิ้นสุดการใช้งานคอมพิวเตอร์สาธารณะ/อุปกรณ์เคลื่อนที่ของผู้อื่นก็ไม่ลบประวัติการใช้งาน 46.96 % หรือไม่ลงชื่อออกจาก

¹⁰ <https://www.eta.or.th/content/eta-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html> สืบค้นวันที่ 12 พ.ย. 6

การใช้งานจากเครื่องดังกล่าว 26.14 % รวมถึงการที่ไม่ได้ล็อกหน้าจ้อัตโนมัติ 29.1 % ขณะที่ **Gen Z (อายุน้อยกว่า 18 ปี)** จะมีความสับสนเสี่ยงในเรื่องของการให้วันเดือนปีเกิดที่แท้จริงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 55.97 % การไม่เปลี่ยนรหัสผ่านทุกๆ 3 เดือน 53.73 % หรือเปิดอีเมล / คลิกลิงก์ที่ไม่รู้จัก 51.49 % รวมทั้งเมื่อใช้งานคอมพิวเตอร์สาธารณะ/อุปกรณ์เคลื่อนที่ของผู้อื่นมักตั้งค่าให้อุปกรณ์ดังกล่าวจดจำรหัสผ่านเพื่อจะได้ไม่ต้องพิมพ์ใหม่ทุกครั้ง 28.36% และคลิกลิงก์ของธนาคารที่ได้จากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่เว็บไซต์ของธนาคารโดยตรง 16.42 % ส่วน **Gen Y (อายุ 18-37 ปี)** มักจะชอบทำกิจกรรมเสี่ยงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยตั้งค่าเป็นสาธารณะ เช่น การอัปโหลดรูปถ่าย / วิดีโอทันทีหลังถ่าย 37.90 % รวมทั้งการอัปโหลดภาพตัวเครื่องบิน/Boarding pass ก่อนการเดินทาง 33.77 % และการแชร์ตำแหน่ง (Location) แบบ Real time 13.57 % ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ถือเป็นการสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับเจ้าของข้อมูล ดังนั้นจึงควรตั้งค่าดังกล่าวเป็นส่วนตัว เปิดให้เฉพาะเพื่อนหรือญาติที่พิน้อง หรือคนที่ไว้ใจเท่านั้น สำหรับ **Gen X (อายุ 38-53 ปี)** ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดในยุคเดียวกันหรือก่อนคอมพิวเตอร์เครื่องแรกทำให้ระมัดระวังในการให้ข้อมูลส่วนตัวมากกว่ากลุ่มคนในอายุอื่นๆ จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของทุกช่วงวัย ดังนั้นทุกภาคส่วนควรสร้างความร่วมมือร่วมกันเพื่อสร้างเครือข่ายและร่วมกันพัฒนาศักยภาพของบุคคล รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีเศรษฐกิจดิจิทัลที่เกิดขึ้นใหม่อย่างเท่าทัน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นสำคัญ พบว่า ถึงแม้ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภาพรวมจะลดลง แต่ผลการจัดอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นรากฐานของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาวเริ่มมีอันดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีอันดับดีขึ้นถึง 6 อันดับจากอันดับที่ 48 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 42 ในปี 2561 อันเป็นผลมาจากการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภาคเอกชนที่รัฐบาลมีมาตรการส่งเสริมโดยให้นักวิจัยภาครัฐสามารถทำงานร่วมกับภาคเอกชน นอกจากนี้ อันดับความสามารถด้านสาธารณสุขปีฐานก็มีอันดับดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจาก

การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ประเด็นที่ยังคงต้องให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาทางด้านสังคม การศึกษา และสาธารณสุข รวมทั้งสภาพการณ์และแนวโน้มภายนอก¹¹ ที่เกิดขึ้น ทั้งการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด การเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (Internet of Things) ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยฉับพลันสิ้นเชิง (Disruption) และการเข้าสู่วิกฤตสังคมสูงวัย เนื่องด้วย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้ประชาชนมีอายุยืนยาวมากขึ้น ประกอบกับอัตราการเกิดที่ลดลง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวต่อไป

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2561 อยู่ในระดับกลางๆ (อันดับ 30 ของ 63 ประเทศที่เข้าร่วมการประเมิน) ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเร่งพัฒนาความสามารถในปัจจุบันหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านสาธารณสุขภาคขั้นพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ รวมถึงด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ และด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ อันจะส่งผลต่อด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจและสมรรถนะเศรษฐกิจโดยรวม และสามารถยกระดับประเทศให้เท่าทันกับสภาพการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

¹¹ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.ร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. หน้า 25-26 เอกสารอัดสำเนา.กันยายน 2561

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำแนกตามวัตถุประสงค์โดยรวมของร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education)

พิจารณาจาก อัตราส่วนนักเรียนต่อครู พบว่า ประเทศไทยมีครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนระดับประถมศึกษาประมาณ 17 คน (อันดับ 40) ซึ่งมีอันดับที่ดีขึ้น ขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 29 คน อยู่อันดับ 62 ที่เป็นรองอันดับสุดท้ายและเป็นตัวจุดรั้งอันดับด้านการศึกษาของไทย เมื่อพิจารณาแนวโน้มสัดส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้น สำหรับประเทศมาเลเซียครูที่สอนระดับประถมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 11 คน (อันดับ 9) ซึ่งเป็นอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์ที่มีอันดับด้านการศึกษาเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 17 คน ซึ่งมากกว่าประเทศไทยเล็กน้อย แต่กลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเยี่ยม สะท้อนให้เห็นได้ว่าจำนวนครูต่อนักเรียนอาจไม่ใช่ปัจจัยหลักเพียงปัจจัยเดียวที่ทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น แต่อาจมีปัจจัยอื่นๆ เช่น คุณภาพของของครู ตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สภาพเศรษฐกิจชุมชน และความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครองอีกด้วย

นอกจากนี้ จากผลจากการศึกษาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับอำเภอของประเทศไทย พบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูในลำดับที่ต่ำกว่าภูมิภาคอื่นของประเทศ และต่ำกว่าพื้นที่ที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนของประเทศ¹² แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

¹² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย.พริกหวานหรรษาพิก.มีนาคม 2560 หน้า 32.

ของไทยได้ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2557 โดยครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบนักเรียน ในจำนวนที่ลดลง และน้อยกว่า 15 คน

สำหรับ ผลการทดสอบ PISA พบว่า ในปี 2561 IMD ได้จัดอันดับผลการทดสอบ PISA 2015 ของ OECD (ปี 2558) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 15 ปี ที่พยายามสะท้อน ภาพรวมของทั้งประเทศ พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 49 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD และต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีคะแนนดีกว่าเพียง 1 ประเทศ คือ ประเทศอินโดนีเซีย ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ได้อันดับ 1 รองลงมา ได้แก่ ไต้หวัน อันดับ 2 และฮ่องกง อันดับ 3 นอกจากนี้ จากรายงานผลการประเมิน โครงการ PISA ได้รายงานผลเกี่ยวกับระดับความรู้และทักษะ (หรือสมรรถนะ/ ความสามารถ) ของผู้เรียน กำหนดเป็น 6 ระดับ จากระดับ 1 (ต่ำสุด) จนถึงระดับ 6 (สูงสุด) พบว่า นักเรียนของไทยยังมีความรู้และทักษะหรือสมรรถนะทั้งด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับ 1 มากที่สุด ซึ่งมีระดับต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่กำหนดโดยกำหนดให้ระดับ 2 เป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงว่ารู้และพอใช้ประโยชน์จากความรู้ในการดำรงชีวิต ได้ ขนาดที่ประเทศในกลุ่ม OECD ส่วนใหญ่นักเรียนมีความรู้และทักษะหรือสมรรถนะ ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ 3 ระดับ 4 และระดับ 5 ในสัดส่วน ที่มากกว่า ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทย ในเชิงพื้นที่ พบว่า นักเรียนจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีคะแนนสูงสุด สำหรับนักเรียนจากพื้นที่ภาคอีสานตอนล่างมีคะแนนต่ำสุด สำหรับคะแนนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนตามกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มโรงเรียนเน้นวิทย์ มีคะแนนสูงกว่า ทุกกลุ่มโรงเรียน รองลงมาได้แก่ กลุ่มโรงเรียนสาธิต ซึ่งมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD¹³ สะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำในคุณภาพการศึกษาของไทยอีกเช่นกัน

ในขณะที่ผลการประเมิน TIMSS 2015 (ปี 2558) พบว่า นักเรียนชั้น ม.2 ของไทย ได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อยู่ในอันดับที่ 26 (431 คะแนน) และ 26 (456 คะแนน) จาก 39 ประเทศ ซึ่งน้อยกว่าค่ากลางที่กำหนดไว้ที่ 500 คะแนน

¹³ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี .สรุปผลการวิจัย PISA 2015 .(เอกสารอัดสำเนา) หน้า7-8

ซึ่งเป็นระดับความสามารถทางการเรียนในระดับต่ำ (มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 400-474 คะแนน) โดยมีสิงคโปร์มาเป็นอันดับ 1 คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ 621 คะแนน คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ 597 คะแนน ซึ่งเป็นระดับความสามารถทางการเรียนในระดับสูง (มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 550-624 คะแนน)¹⁴

IMD ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจ เกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ในปี 2561 เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พบว่าการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทย อยู่ในอันดับ 45 ได้คะแนน 4.6 จากคะแนนเต็ม 10 **อยู่ในอันดับสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่ปี 2557 - 2559 และมีคะแนนสูงกว่ามองโกเลียเพียงประเทศเดียวในปี 2560-2561** ขณะที่ในปี 2561 ประเทศสิงคโปร์ยังคงรักษารายอันดับ 1 มาโดยตลอด 5 ปี สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของไทยยังไม่มีคุณภาพมากนัก

ขณะที่ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 5.9 (อันดับ 50) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 7.7 (อันดับ 49) ในปี 2561 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มการไม่รู้หนังสือลดลง โดยมี ประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียง ร้อยละ 1 และยังคงอันดับ 1 มาโดยตลอด นอกจากนี้ จากการสำรวจข้อมูลการอ่านหนังสือของประชากรในปี 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยวัยเด็ก 6 -14 ปี อ่านหนังสือมากที่สุด ร้อยละ 90.7 รองลงมา ได้แก่ วัยเยาวชน (15-24 ปี) ร้อยละ 89.6 วัยทำงาน (25-59 ปี) ร้อยละ 79.1 และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 52.8 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ปี 2558 การอ่านของประชากรทุกกลุ่มวัย มีอัตราการอ่านลดลงจากปี 2556¹⁵

¹⁴ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.สรุปผลการวิจัย TIMSS 2015.(เอกสารอัดสำเนา) หน้า 1-5

¹⁵ <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-3-1.html> สืบค้นวันที่ 19 พ.ย. 61

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินการอ่านของนักเรียนไทย PISA 2012 กับ PISA 2015 พบว่า คะแนนการอ่านของนักเรียนไทยโดยเฉลี่ยลดต่ำลง ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนเน้นวิทย์ และกลุ่มโรงเรียนสาธิตมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD สำหรับกลุ่มโรงเรียนอื่นมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD เมื่อพิจารณาเชิงพื้นที่ พบว่า นักเรียนจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีคะแนนการอ่านสูงกว่านักเรียนจากพื้นที่อื่นๆ¹⁶ นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศดีกว่า เพียงประเทศเดียว คือ ประเทศอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่า นักเรียนไทยได้คะแนนด้านความรู้เรื่องการอ่าน 409 คะแนน โดยนักเรียนมีความรู้เรื่องด้านการอ่านอยู่ในระดับ 1 (ร้อยละ 32.1) มากที่สุด รองลงมา ระดับ 2 (ร้อยละ 31.1) ในขณะที่ประเทศในกลุ่ม OECD มีนักเรียนที่มีความรู้เรื่องการอ่านอยู่ในระดับ 2 และระดับ 3 มากกว่าระดับอื่นๆ ซึ่งระดับ 2 นั้น ถือเป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงว่ารู้และพอใช้ประโยชน์จากความรู้ในการดำรงชีวิตได้เท่านั้น

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการส่งเสริมทักษะความรู้ด้านการอ่าน ทักษะการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ทักษะการแปลข้อมูลที่มีประโยชน์ โดยปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่านและการศึกษาค้นคว้าต่อการอ่านตั้งเด็กจากพ่อและแม่¹⁷ เนื่องจากปัจจุบันพฤติกรรมการอ่านของคนไทยได้เปลี่ยนไป เมื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ฉะนั้น รัฐควรมีนโยบายการผลิตสื่อและช่องทางการเผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงประชากรทุกช่วงวัย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา) สื่อดิจิทัล (ซีดี วีซีดี) สื่อดิจิทัล (สื่อออนไลน์) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เนื่องจากสังคมปัจจุบัน ประชาชนมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในโลกยุคปัจจุบันและในอนาคตซึ่งเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป

¹⁶ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. สรุปลผลการวิจัย TIMSS 2015. (เอกสารอัดสำเนา) หน้า 1-5

¹⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนรองรับโลกศตวรรษที่ 21. 2558. หน้า 349

สำหรับ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ในปี 2561 IMD พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2016 (ปี 2559) พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับที่ 59 ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้าย มีอันดับสูงกว่าเพียง 2 ประเทศ คือ ประเทศมองโกเลีย (อันดับ 61) และญี่ปุ่น (อันดับ 62) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2557 - 2561 ของประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่าประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้ายตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สอดคล้องกับรายงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของ Education First (EF)¹⁸ ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลและจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก 88 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 64 จาก 88 ประเทศ มีคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ที่ 48.54 จาก 100 คะแนนเต็ม ซึ่งในเกณฑ์ Low Proficiency และถ้าถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับต่ำกว่านี้ 2 อันดับ จะอยู่ในกลุ่ม Very Low Proficiency ทั้งนี้ โดยทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของไทยอยู่ในอันดับที่ 6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ตามหลังสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าทักษะทางภาษาของประเทศไทยนั้น อยู่ในอันดับที่ไม่ดี ควรดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา IMD ได้พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ในปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรวัยดังกล่าวสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป อยู่ในอันดับ 41 (ร้อยละ 33.2) เมื่อพิจารณาแนวโน้มระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น ในขณะที่ ประเทศสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ฮ่องกง และญี่ปุ่น ยังคงเป็นอันดับ 1 ถึงอันดับ 4 ของโลกมาโดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศกลุ่มเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Ranking : Asia พบว่า ในปี 2561 อันดับของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีมหาวิทยาลัยติดอันดับ 300 อันดับแรกเพียง 1 มหาวิทยาลัย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 271) รองมาคือ มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 380) ในขณะที่มหาวิทยาลัยของสิงคโปร์ติดอันดับ 20 อันดับแรกของโลก 2 แห่ง และเป็นที 1 ในภูมิภาคเอเชีย รองลงมา

¹⁸ https://www.ef.co.th/_/~/media/centralefcom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2018-english.pdf
สืบค้นวันที่ 16 พ.ย. 61

ได้แก่ จีน (อันดับ 25) ฮังการี (อันดับ 26) และญี่ปุ่น (อันดับ 28)¹⁹

จะเห็นได้ว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ดีมากนัก ไม่ว่าจะเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่ครูสอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่มากกว่า 25 คน และมากกว่าทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งความสามารถของนักเรียนในด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ต่ำลงซึ่งเห็นได้จากผลการสอบ PISA และการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มลดลง รวมถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ที่อยู่ในระดับไม่ดีมากนัก

ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์ มีอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนอยู่ในอันดับ 1 มาโดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของสิงคโปร์ตระหนักว่าภาษาและการอ่านเป็นวิชาแรกที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ถัดมาคือวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เบื้องต้น โดยเน้นการฝึกการคิด การเข้าใจอย่างเป็นเหตุผลเชื่อมโยง และเป็นระบบ การเน้น 3 วิชาชั้นประถมศึกษา โดยพยายามวิจัย ค้นคว้า หาวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย สนุกกับการเรียน ผลิตรูที่สอนใน 3 ด้านนี้อย่างได้ผลดีอย่างพอเพียง ทำให้นักเรียนสิงคโปร์ได้รับการปูพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง²⁰ สำหรับฮ่องกงที่มีอันดับจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาของเด็ก 15 ปี จากโครงการ PISA 2015 ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เป็นอันดับ 3 ของโลก พบว่า การพัฒนาการศึกษาของฮ่องกงเน้นเรื่องหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมเป็นแกนกลางมีความโดดเด่นในการให้ความสำคัญกับ “การรู้วิทยาศาสตร์” (Science Literacy) และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ โดยมีจุดเด่นคือการพัฒนาทักษะของการรู้วิทยาศาสตร์อย่างบูรณาการ แบ่งออกเป็น 1) การรู้วิทยาศาสตร์ : ตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวัน 2) การรู้วิทยาศาสตร์เชิงกลไก : สามารถใช้

¹⁹ <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018> สืบค้นวันที่ 19 พ.ย. 61

²⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 2559.หน้า112

หลักการและเหตุผลเป็นเครื่องอธิบายสิ่งต่างๆ และ 3) การรู้วิทยาศาสตร์เชิงวัฒนธรรม : เห็นคุณค่าของวิทยาศาสตร์อย่างยั่งยืน รวมทั้งเห็นบทบาทของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในบริบททางสังคม²¹ เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี 2561 ที่ได้จัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 ประจำปี 2561 พบว่า การสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ของไทย อยู่ในอันดับ 97 ได้คะแนน 3.1 จากคะแนนเต็ม 7 อยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีอันดับดีกว่าเพียง 2 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม และมองโกเลียเท่านั้น²² จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการนำไปใช้ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลที่กำลังเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตอันใกล้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย จากการศึกษาของทีดีอาร์ไอ พบว่า ปัจจุบันจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย มีอยู่เป็นจำนวนมาก และโรงเรียนเกือบทั้งหมดสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งสัดส่วนจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กต่อโรงเรียน สพฐ.ทั้งหมด (ปี 2556) กรณีที่ใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่า 20 คน มีจำนวน 21,000 แห่ง คิดเป็น 68 % อีกทั้งจำนวนนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่รวมทั้งประเทศกว่า 1 ล้านคน ซึ่งปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กก็มีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งการที่มีครูไม่ครบชั้น การได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอ นักเรียนมีผลการเรียนในระดับต่ำ และคุณภาพการเรียนการสอนที่ต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่²³ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพ คงไม่ใช่วิธีการเดียวกันในการแก้ไขปัญหาทุกพื้นที่ และควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาร่วมด้วย

²¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. พรักหวานกราฟฟิค. มิถุนายน.2557. หน้า 133.

²² <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018> สืบค้น วันที่ 22 พย 61.

²³ <https://tdri.or.th/2014/09/tdri-factsheet-28/> TDRI .ยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. สืบค้นวันที่ 14 พ.ย.61

2.2 ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education)

เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่ง IMD ได้นำเสนอ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 - 17 ปี ที่เรียนเต็มเวลา ต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน พบว่าประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2561 ร้อยละ 77.3 (อันดับ 55) ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่ส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าวร้อยละ 90 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีขึ้น จากร้อยละ 74.1 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 83.6 ในปี 2560 และลดลงในปีนี้เป็นร้อยละ 77.3 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า เกือบทุกประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี 2560 - 2561²⁴ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (อายุ 12-17 ปี) ร้อยละ 129.0 (อันดับ 8) จากทั้งหมด 137 ประเทศ เป็นที่สังเกตได้ว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เป็นรองเพียงประเทศเดียว ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย ร้อยละ 137 (อันดับ 4) และมีอันดับดีที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา (อายุ 6-11 ปี) ร้อยละ 90.8 (อันดับ 100) น้อยกว่าเกือบทุกประเทศในเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ 89.7 (อันดับ 106) โดยมีประเทศสิงคโปร์ และจีน ร้อยละ 100 (อันดับ 1) ในส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 48.9 (อันดับ 60) ดีกว่าหลายประเทศในเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นเกาหลี ร้อยละ 93.2 (อันดับ 3) สิงคโปร์ ร้อยละ 92.2 (อันดับ 4) ออสเตรเลีย ร้อยละ 90.3 (อันดับ 5) นิวซีแลนด์ ร้อยละ 83.9 (อันดับ 10) มองโกเลีย ร้อยละ 68.6 (อันดับ 29) และฮ่องกง ร้อยละ 68.5 (อันดับ 31)

²⁴ <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018> สืบค้น วันที่ 13 พย 60.

จากรายงานการศึกษาสภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559²⁵ โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ และข้อมูลการสำรวจเด็กและเยาวชนของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้นในทุกระดับอายุ ในช่วงระยะ ปี 2543 ถึง ปี 2553 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงอายุระหว่าง 12-14 ปี และอายุ ระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับครอบคลุม ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการให้บริการการศึกษาในระดับปฐมวัยที่ทั่วถึงมากขึ้น ขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ จากรายงานการศึกษาสภาวะการศึกษาไทย ปี 2559/2560²⁶ พบว่า อัตราการเข้าเรียนของเด็กประถมศึกษา (3-5 ปี) เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 94.4 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 118.3 ในปี 2558 ซึ่งแสดงให้เห็น ว่าเด็กมีโอกาสรับการศึกษาปฐมวัยช่วงอนุบาลเพิ่มขึ้น และมีเด็กจำนวนหนึ่ง เข้าเรียนก่อนวัย แต่จากนี้ไปการศึกษาปฐมวัยควรเน้นคุณภาพเพื่อวางรากฐาน การพัฒนาที่ดีให้แก่เด็ก เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สำคัญและเป็นรากฐานของ การพัฒนาไปตลอดชีวิต รวมทั้ง ประชากรกลุ่มวัยเรียนมีโอกาสรับการศึกษาใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ส่งผลให้ ประชากรในวัยเรียนมีโอกาสรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เช่นกัน อย่างไรก็ตาม อัตราการเข้าเรียนต่อประชากรช่วงอายุ 12-14 ปี มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 99.4 ในปี 2553 เหลือร้อยละ 88.3 ในปี 2558 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีประชากรที่อยู่ใน วัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษ่อีกประมาณร้อยละ 11.7 หรือจำนวนประมาณ 310,000 คน อาจกล่าวได้ว่า ประชากรของไทยได้รับโอกาส ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ได้ เข้าการศึกษาก็ยังคงมีจำนวนมาก ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสร้างโอกาส ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม และสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพ ของการศึกษาซึ่งเป็นปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ต่อไป

²⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจ ในระบบการศึกษาไทย. 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.หน้า 15-25

²⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. พรักหวานกราฟฟิค จำกัด .หน้า 15-25

เมื่อพิจารณาอัตราการเข้าเรียนตามภูมิภาค ในปี 2543 พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีอัตราการเข้าเรียนสูงสุดในทุกช่วงอายุ ขณะที่พื้นที่ที่มีอัตราการเข้าเรียน ในช่วงอายุ 12-17 ปี ต่ำที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูล ในปี 2553 ชี้ให้เห็นว่า กรุงเทพมหานครมีอัตราการเข้าเรียนต่ำกว่าภูมิภาคอื่น อย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกัน อัตราการเข้าเรียนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลับเพิ่มขึ้น อย่างชัดเจนเช่นกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจากการขยายตัวของโรงเรียนในเขต ชนบทที่เกิดจากการกำหนดให้การศึกษาภาคบังคับครอบคลุมถึงระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในขณะที่กรุงเทพมหานครกลับมีอัตราการเข้าเรียนที่มีแนวโน้มลดลง จากประมาณร้อยละ 67 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 62 ในปี 2553 ซึ่งสาเหตุหนึ่ง อาจเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนบุตรหลานของแรงงานต่างด้าวที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครและอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้เข้าเรียน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการ เข้าเรียนของผู้เรียนในทุกภูมิภาครวมทั้งกรุงเทพมหานคร พบว่าอัตราการเข้าเรียน ที่เพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ถึง ร้อยละ 80 ในทุกภูมิภาค เนื่องจากปัญหาของภูมิภาคที่มีความแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม สหประชาชาติได้ประกาศ“เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) เป็นวาระการพัฒนาภายหลังปี 2015 ระยะ 15 ปี (ค.ศ. 2016-2030) ที่ผู้นำประเทศสมาชิกสหประชาชาติ จำนวน 193 ประเทศ ได้ร่วมกันลงนามรับรองพันธสัญญาทางการเมืองระดับผู้นำ ในเอกสาร “Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development” เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก 15 ปีข้างหน้า เพื่อเป็นย่นเจตนาารมณร่วมกันที่จะผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายหลัก 17 ข้อ ครอบคลุม 3 สาขาหลัก ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ยังได้กำหนดให้ อัตรา การเข้าเรียนสุทธิตะดับประถมศึกษา ร้อยละ 100 และอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับ มัธยมศึกษา ร้อยละ 100 เป็นเป้าหมายของตัวชี้วัดหนึ่งในเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกัน ว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก 15 ปี

ข้างหน้า²⁷ อีกด้วย

นอกจากนี้ IMD พิจารณาจากร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นในปี 2558 พบว่า ประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลง 21 อันดับ จากอันดับที่ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็น อันดับที่ 44 (ร้อยละ 22.8) ในปี 2561 เมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า มองโกเลีย มีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมากที่สุดเป็นอันดับ 4 (ร้อยละ 62) สำหรับ ฮองกง และสิงคโปร์ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้ ทั้งนี้ ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่มีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปลดลง

จะเห็นได้ว่า การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของไทย เมื่อพิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนจากตัวชี้วัดจากการประเมินของ IMD ปี 2018 และ WEF (ปี 2017-2018) นั้น มีแนวโน้มที่ดีในบางประเด็น แต่ยังไม่ดีมากนักเมื่อเทียบกับประเทศที่มีอันดับการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดในกลุ่มภูมิภาคนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังสร้างโอกาสทางการศึกษาได้ไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายมากนัก และมีความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ ซึ่งจะพบปัญหาที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อสะท้อนภาพการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างแท้จริง คือ การมีข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงทุกคน รวมถึงข้อมูลต้องสะท้อนความเป็นจริงได้ตามบริบทพื้นที่ รวมถึง การมีระบบเครือข่ายการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงได้เช่นกัน เนื่องจาก ในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่มีความแตกต่างกัน และมีความยากง่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เหมือนกัน

2.3 ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage Excellence and Competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง และสอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อน

²⁷ [http://bps.sueksa.go.th/wp-content/uploads/2017/07/A6.-SDG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals \(SDGs\) \(พ.ศ.2559-2573\) สืบค้น วันที่ 20 พ.ย. 61](http://bps.sueksa.go.th/wp-content/uploads/2017/07/A6.-SDG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) (พ.ศ.2559-2573) สืบค้น วันที่ 20 พ.ย. 61)

ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ IMD พิจารณาจาก การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน อันดับ 46 การบริหารจัดการ ศึกษาศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 43 และประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ อยู่ในอันดับ 52 จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของการสร้างสมรรถนะและ คุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศดีขึ้นเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในกลุ่มนี้

ดังนั้น การศึกษาของประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะ ของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ดีมากนัก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ในยุคดิจิทัล หรือยุคอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ซึ่งเทคโนโลยีทำให้ประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มสูงขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยี Drone มาใช้ในการสำรวจพื้นที่ การนำระบบ 3D Printing มาช่วยสร้างบ้าน เพื่อลดต้นทุนและลดค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้รับเหมา รวมทั้งการเชื่อมต่อ เทคโนโลยีเข้ากับอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานในรูปแบบ ของ internet of Things และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ผลิต ระบบการขนส่ง และความต้องการของผู้บริโภค เป็นต้น

ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้จะส่งผลกระทบต่อตำแหน่งงานในอีก 10-15 ปีข้างหน้า และทำให้งานจำนวนหนึ่งหายไป แต่จะมีการสร้างงานรูปแบบใหม่ขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่ง โดยรูปแบบงานจะเปลี่ยนไปภายหลังจากการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1) งานที่หายไปจากการถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักร 2) งานที่ทำร่วมกับ เครื่องจักร เช่น เครื่องมือหุ่นยนต์ทางการแพทย์ที่ต้องใช้คนในการควบคุมและ สั่งการ 3) งานเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องกับการคีย์ข้อมูล การเก็บข้อมูลแต่ไม่สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลได้ และต้องอาศัยคนในการวิเคราะห์ข้อมูล และ 4) งานที่เครื่องจักรไม่สามารถ ทำได้ คืองานเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับโดย World Economic Forum 2018²⁸ ที่ได้จัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 ประจำปี 2561 จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 61 ได้คะแนน 4.1 ด้านทักษะด้านดิจิทัลของประชากร อยู่ในอันดับที่ 61 ได้คะแนน 4.4 และด้านลูกจ้างสามารถพัฒนาทักษะได้โดยง่ายของไทย อยู่ในอันดับ 88 ได้คะแนน 3.9 จากคะแนนเต็ม 7 จะเห็นได้ว่า ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา ทักษะด้านดิจิทัล และความสามารถในการพัฒนาทักษะโดยง่ายของลูกจ้างอยู่ในอันดับเกือบสุดท้ายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีอันดับดีกว่าเพียง มองโกเลีย กัมพูชา เวียดนาม และลาว เท่านั้น

นอกจากนี้ จากผลการสำรวจระดับความสามารถด้านต่างๆของแรงงาน ในปี 2560²⁹ โดยกระทรวงแรงงาน พบว่า ในทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีอยู่กับความคาดหวังของสถานประกอบการ โดยช่องว่างด้านความรู้ที่แตกต่างกันมาก จะเป็นความรู้ด้านกฎหมาย และกฎระเบียบในวิชาชีพ และความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่วนช่องว่างด้านทักษะที่แตกต่างกันมากจะเป็นทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของกำลังคนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบกับทักษะยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งทักษะด้านภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และทักษะการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม แรงงานมีคะแนนและคุณลักษณะมากที่สุดทั้งในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ สอดคล้องกับผลการสำรวจความสามารถของแรงงานของสถานประกอบการทั้งประเทศในปี 2556 พบว่า ระดับความรู้ความสามารถของแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยความรู้ความสามารถในระดับมาก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันอดทน ส่วนความรู้ความสามารถน้อย คือ ด้านภาษาต่างประเทศและด้านคอมพิวเตอร์

²⁸ <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018> สืบค้น วันที่ 22 พย 61.

²⁹ กระทรวงแรงงาน.ภาวะสังคมไทยไตรมาสแรก ปี 2560 .ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2560 (เอกสารอัดสำเนา)

สำหรับ ประเทศไทย 4.0 มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการนำ Big Data มาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ผู้ใช้จำเป็นต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เพื่อสามารถเปลี่ยนข้อมูลให้กลายเป็นการปฏิบัติงานที่มีประโยชน์ได้ ดังนั้น ทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นทักษะจำเป็นพื้นฐานในยุคประเทศไทย 4.0 เพราะเป็นยุคของการหลั่งไหลด้านข้อมูลข่าวสารที่ปราศจากโครงสร้างหรือรูปแบบที่ชัดเจน ดังนั้น การจัดการศึกษาคควรมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องและดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีประเทศที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาและเตรียมคนเพื่อรองรับสังคมดิจิทัล ตัวอย่างเช่น ประเทศมาเลเซีย มีเป้าหมายการพัฒนาคนเพื่อเตรียมพร้อมรองรับสังคมดิจิทัล โดยเริ่มต้นจากโรงเรียน และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน มีการจัดทำหลักสูตร ตัวชี้วัด รวมทั้งการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและทักษะกระบวนการทางความคิด เพื่อมุ่งสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลในอนาคต ประเทศฟินแลนด์ มีการประกาศอย่างเป็นทางการให้ยกเลิกวิชาเรียนออกจากหลักสูตรการศึกษา โดยจะไม่มีการสอบรายวิชาต่างๆ ในโรงเรียน แต่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ ประเทศอิสราเอลประสบความสำเร็จด้านการสร้างธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยมีการสอนให้ผู้เรียนเขียนโปรแกรมประยุกต์ได้ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน เป็นต้น ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลและการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม เช่นกัน

ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถของแรงงานทั้งด้านทักษะเทคโนโลยี และภาษา เพื่อสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ และรองรับระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่ต้องการคนทำงานที่มีความรู้ทักษะแบบใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจาก คนที่ไม่มีความรู้ทักษะแบบใหม่ คิด/ทำ

อะไรใหม่ๆ แก้ปัญหายาก ซับซ้อนไม่เป็น ต้องตงงาน หรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปทำงานแบบใช้แรงงาน ซึ่งงานบางอย่างเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก และยังใช้คอมพิวเตอร์ทำแทนไม่ได้ เช่น งานทำความสะอาด เก็บขยะ ฯลฯ โดยได้ค่าจ้างในอัตราที่ต่ำ³⁰ เป็นต้น รวมถึงการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนกับภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนทั้งด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่เป็นวิชาพื้นฐานหลักในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาประเทศ และการให้ความสำคัญของการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้น หลักของผู้เรียนโดยเฉพาะความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน (Student Care Competencies)³¹ ที่เป็นสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการทำงาน และการเรียนรู้ของผู้เรียนในโลกยุคปัจจุบัน ได้แก่ 1) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 2) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 3) การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ 4) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 5) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 6) ทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ 7) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม 8) การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล 9) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและภาวะผู้นำ และ 10) การเป็นพลเมืองที่รู้ และสำนึกสากล ซึ่งสมรรถนะทั้ง 10 นี้ จะช่วยให้เด็กไทยมีคุณสมบัติเป็นคนไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม เนื่องจากความสามารถเหล่านี้จะเป็นความรู้พื้นฐานที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลกำลังเกิดขึ้น

2.4 ด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (Improve Efficiency, Agility and Good Governance) IMD พิจารณาจาก งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ใน

³⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. พิมพ์ดีการพิมพ์. 2559. หน้า 64

³¹ <https://www.thaiedreform.org/news/1393/> สืบค้นวันที่ 26 พ.ย. 61 การประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 31/2561. กอปส. วางแนวทาง 10 สมรรถนะหลักเพื่อให้เด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม.

ปี 2561 IMD 2018 ใช้ฐานข้อมูลปี 2016 เป็นหลักในการคำนวณ พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 3.8 ของ GDP ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าประเทศจีน ฮองกง ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ แต่ประเทศไทยกลับมีคุณภาพทางการศึกษาที่ต่ำกว่าประเทศดังกล่าว ขณะที่งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ของประเทศไทย อยู่ที่ 236 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 8,330 บาท³² ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก โดยจะเห็นได้จากงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรของประเทศจีน 306 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 10,801 บาท มากกว่าไทย 1.3 เท่า มาเลเซีย 466 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 14,931 บาท มากกว่าไทย 1.79 เท่า และสิงคโปร์ 1,568 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 56,829 บาท มากกว่าไทยถึง 6.8 เท่า นอกจากนี้ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 18 (อันดับ 41) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 - 2561 พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีงบประมาณด้านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ใกล้เคียงกัน

จะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮองกง และจีน ซึ่งมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ต่ำกว่าประเทศไทย แต่กลับมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อหัวประชากรมากกว่าประเทศไทย ประกอบกับประเทศดังกล่าว ยังมีคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารและการจัดการงบประมาณด้านการศึกษาของไทยยังไม่สอดคล้องและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษามากนัก นอกจากนี้ จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2561 มีเพียงร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) โดยมีประเทศออสเตรเลีย มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศต่อประชากร 1,000 คน เป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด รองลงมาได้แก่ นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ อยู่ในอันดับ 2 และอันดับ 3 สลับกัน สำหรับนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2561 มีเพียงร้อยละ 0.45 (อันดับ 53) สำหรับประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่

³² https://www.bot.or.th/thai/_layouts/application/exchangerate/exchangerate.aspx (อัตราแลกเปลี่ยน 35.298 บาท ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ) สืบค้น วันที่ 22 พ.ย. 61

ประเทศฮ่องกง รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งฮ่องกงมีจำนวนนักศึกษาในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มากที่สุดมาโดยตลอด จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยยังมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาค่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจำนวนที่มากกว่าสิงคโปร์ ตั้งแต่ปี 2558-2560 (ปี 2561 สิงคโปร์ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้) อาจเนื่องมาจาก นโยบายการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบต่างๆ อาทิ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ โครงการเรียนฟรี 15 ปี โดยสนับสนุนเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน แต่จากการสำรวจติดตามการใช้จ่ายภาครัฐของโครงการเรียนฟรี 15 ปี โดยองค์กรยูนิเซฟร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ระบบการติดตามการดำเนินงานโครงการยังไม่เข้มแข็ง โรงเรียนบางส่วนยังขาดศักยภาพในการจัดทำระบบบัญชีและการเงินที่ถูกต้อง รวมทั้ง การลงทุนด้านการศึกษาของภาครัฐในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพในหลายมิติ อาทิ การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีต้นทุนทางการศึกษาเฉลี่ยต่อหัวนักเรียนสูงกว่าในสถานศึกษาขนาดใหญ่ นอกจากนี้ รายจ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐส่วนใหญ่เป็นเงินเดือนและค่าตอบแทนของครูและบุคลากร ส่วนรายจ่ายเพื่อกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพมีสัดส่วนน้อย³³

นอกจากนี้ จากการศึกษารายงานการจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน³⁴ พบว่า อัตราการอุดหนุนรายหัวที่รัฐอุดหนุนโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นค่าจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีอัตราเท่ากันสำหรับโรงเรียนทุกขนาด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนต้นทุนการจัดการที่แท้จริงที่มีความหลากหลายตามขนาดได้ ทั้งนี้ แนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เป็นการอุดหนุนโรงเรียนยังขาดความเป็นธรรม เนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรให้ส่วนใหญ่ใช้ไปกับการจัดสรรแบบเท่าเทียมกัน หรือ เน้นที่กระจายให้ทั่วถึงเพื่อเน้นความเป็นธรรมในแนวนอน ส่วนงบประมาณที่เหลือเพื่อจัดสรรให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจน นักเรียนพิการเรียนรวม หรือนักเรียนด้อยโอกาส ยังมีสัดส่วนน้อย ประกอบกับการขาดระบบการกำกับดูแล และระบบสารสนเทศ

³³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2558.(เอกสารอัดสำเนา). กันยายน 2560. หน้า39

³⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.การจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน.(เอกสารอัดสำเนา.กันยายน.60.หน้า89, หน้า 97

ด้านการเงินที่ดีของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนยังขาดความพร้อมในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้การลงบันทึกรายรับและรายการใช้จ่ายคลาดเคลื่อน และมีการใช้จ่ายที่ล่าช้ากว่าที่ควร ซึ่งความล่าช้าในการใช้จ่ายในการจัดซื้อหนังสือ หรือการช่วยเหลือนักเรียนยากจน ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อีกด้วย รวมทั้งการใช้จ่ายงบประมาณการศึกษาในภาพรวมสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่สัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษา กล่าวคือ งบประมาณที่ใช้ไปเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปี ขณะที่จำนวนนักเรียนลดลงทำให้ต้นทุนต่อหัวในการผลิตบริการสูงขึ้น ขณะที่คุณภาพการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ได้เพิ่มมากขึ้นในทิศทางเดียวกัน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นผลคะแนนทดสอบระดับประเทศ หรือผลการทดสอบเทียบกับนานาชาติ

ระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศได้อันดับที่ 46 มีคะแนนการประเมิน 4.51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 และหากพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยมีอันดับเกือบท่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ ต่ำกว่าเพียงประเทศเดียวคือ ประเทศมองโกเลีย โดยมีประเทศสิงคโปร์ที่มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้การจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี 2560 - 2561 โดยการสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจต่อคุณภาพของระบบการศึกษา พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 65 ได้คะแนน 3.7 จากคะแนนเต็ม 7 เมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยมีอันดับต่ำกว่า เพียง 3 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา และเกาหลี ดังนั้น ระบบการศึกษาของไทยไม่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศได้ดีมากนัก รวมถึงตัวชี้วัดด้านคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 78 ได้คะแนน 4.1 จากคะแนนเต็ม 7 และเมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยมีอันดับต่ำกว่า เพียง 4 ประเทศ ได้แก่ ลาว เวียดนาม กัมพูชา และมองโกเลีย ซึ่งก็ควรปรับปรุงในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ดีมากนัก ไม่ว่าจะเป็น ด้านการลงทุนทางการศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อคุณภาพการศึกษา อาจเนื่องมาจากการลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐส่วนกลางจะเป็นกิจกรรมประเภทการจัดการศึกษาที่เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคคลากรมากที่สุด และยังคงขาดการมีส่วนร่วมในการ

ลงทุนจากภาคส่วนอื่น ประกอบกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป ทำให้รัฐบาลบริหารจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า นอกจากนี้ ระบบการศึกษาของไทย ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้มากนัก รวมถึงจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน และจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศระดับอุดมศึกษา ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งอยู่ในอันดับที่เกือบท้ายในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีสากลอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก ทั้งด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังคงมีคุณภาพการศึกษาต่ำ และมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ประกอบกับสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนของไทยยังมีศักยภาพที่ไม่สอดคล้องรับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งสมรรถนะการศึกษาของไทยยังไม่ดีมากนัก อาจเนื่องมาจากการผลิตบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในยุคของสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยควรสร้างระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นฐานหลักในการสร้างทักษะระดับสูงของแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะและระดับทักษะการทำงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล และการเกิดธุรกิจใหม่ๆ ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดย IMD ซึ่งเป็นการพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน สรุปได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของไทยที่ยังเป็นรองประเทศอื่นอีกมาก โดยเฉพาะประเทศในอาเซียน นอกจากนี้ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงสร้างประชากรไทย ที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตราการเกิดลดลง และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่จะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นและสามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษา สูงขึ้นในเวทีสากล ดังนี้

ด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

1. ควรจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยการให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่างๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปได้ รวมทั้งครูนำสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอน และการวัด ประเมินผล

2. ควรพัฒนาและจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ครูและนักเรียน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถ คิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด มีความรู้ความสามารถในเรื่องดิจิทัล Digital Literacy เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่างๆในการแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ที่จะสร้างนวัตกรรมได้ในอนาคต

4. ควรพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-based Budgeting) และกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Pool Resources) สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดและพื้นที่ๆ แตกต่างกัน ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน ภาษา ทักษะการคิด และความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองในระดับสากล

5. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูที่แท้จริง และครูมีสมรรถนะสูงที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง รวมถึงมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะเจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่างๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

6. ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big data) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ สะท้อนข้อมูลการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ทั้งในด้านอัตราการเข้าเรียนในระดับต่างๆ ตามบริบทพื้นที่ของประเทศไทยรวมถึง การแก้ไขปัญหาอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสมในเชิงพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาสำหรับปัญหาการขาดแคลนครู และครูต้องรับผิดชอบสูงขึ้นในสถานศึกษาขนาดเล็กและอยู่พื้นที่ห่างไกล รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามความต้องการ สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนตามบริบทพื้นที่ของประเทศไทย

7. ควรศึกษาความเหมาะสมของงบประมาณที่รัฐจัดสรรสำหรับการศึกษาตามนโยบายเรียนฟรีสำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดและพื้นที่ๆ แตกต่างกัน เพื่อนำผลการศึกษา

ไปใช้ในการปรับปรุงนโยบายการจัดสรรงบประมาณที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มคุณภาพการศึกษา

ด้านการมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

8. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศและเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาการเรียนการสอนใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคต รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

9. ควรพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งฐานสมรรถนะ (Competency-based) และการฝึกปฏิบัติในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่เชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะทางภาษา ทักษะด้านดิจิทัล และทักษะการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรืออุตสาหกรรม ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้คนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

10. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

11. ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ในชุมชนทุกช่วงวัย ทั้งวัยเรียนวัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง และดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ด้านการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

12. ควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารสถานศึกษา และรัฐควรปรับลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรการลงทุนทางการศึกษา โดยมีการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส ทำให้งบประมาณส่งถึงตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน

แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

1. ควรสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่ใช้ในการจัดอันดับประเทศต่างๆ ทั่วโลกของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาเร่งรัดพัฒนางานจัดการศึกษา โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีอันดับค่อนข้างต่ำไปทางท้ายแถว คือ เกินอันดับที่ 50 เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และผลการทดสอบ PISA เป็นต้น เพื่อเพิ่มอันดับของตัวชี้วัดย่อย ซึ่งจะส่งผลให้อันดับสมรรถนะด้านการศึกษาโดยรวมของประเทศไทยดีขึ้น

2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการจัดการศึกษา และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานที่ใช้กำลังแรงงาน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (IMD) ในตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา การบริหารจัดการศึกษา

ที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานมีความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามมากขึ้น

3. ควรวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบที่ส่งผลต่อการเพิ่มหรือลดลง ของอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาจำแนกตามตัวชี้วัด และถอดบทเรียนการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ ที่มีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับนโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับต่างๆ ของประเทศ อีกทั้งทบทวนการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการกำกับติดตามสภาวะการณ์การศึกษาของประเทศอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงแรงงาน.(2560). **ภาวะสังคมไทยไตรมาสแรก ปี 2560**. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2560. เอกสารอัดสำเนา.

กระทรวงแรงงาน. (2561). **สถานการณ์ด้านแรงงานเดือนมกราคม 2561 และ ประเมินการไตรมาส 1 ปี 2561**. มกราคม - มีนาคม 2561. เอกสารอัดสำเนา.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561) **ร่าง แผนการปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษา**. หน้า 25-26 เอกสารอัดสำเนา. กันยายน 2561

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560) **สรุปผลการวิจัย PISA 2015**.เอกสารอัดสำเนา.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559) **สรุปผลการวิจัย TIMSS 2015**.เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **การจัดอันดับขีดความสามารถในการ แข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558 - 2559 (World Economic Forum : WEF 2015 - 2016)**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวาน กราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนา การศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนรองรับโลกศตวรรษที่ 21. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 - 2559). กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานโครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ. เอกสารอัดสำเนา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สรุปผลการจัดสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 14 เรื่อง “การพัฒนากำลังคนเพื่อสนองความต้องการของประเทศยุคไทยแลนด์ 4.0”. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศไทย ปี 2555-2559. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2559/2560
แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. กรุงเทพมหานคร.
เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานด้านการศึกษาของประเทศไทย
ปี 2558. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559
ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย.
กรุงเทพมหานคร : 21เซ็นจูรี่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2559
(IMD 2016). กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สรุปผลการจัดสภาการศึกษาเสวนา (OEC
Forum) ครั้งที่ 13 เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงการศึกษาในยุคดิจิทัล”. เอกสาร
อัดสำเนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาการศึกษาเสวนา 2016-2017: บทบาท
การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล
ปี 2560 (IMD 2017). กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การจัดสรรงบประมาณผ่านตัวผู้เรียน.
(เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการ
ศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : พริกหวาน
กราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2558. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. กรุงเทพมหานคร: พรึททวนกราฟฟิค.

เว็บไซต์

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2017. (2560). [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา. https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 สืบค้น ณ วันที่ 8 พ.ย. 61

EF English Proficiency Index . (2561). [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา. <https://www.ef.co.th/~/media/centralefcom/epi/downloads/full-reports/v8/ef-epi-2018-english.pdf> สืบค้นวันที่ 16 พ.ย. 61

ETDA.(2561). ETDA เปิดพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตปี 61 คนไทยใช้เน็ตเพิ่ม 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.etda.or.th/content/etda-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html>. สืบค้นวันที่ 12 พ.ย. 61

LINETODAY. (2561). ไทยติดอันดับ 2 โลกนักท่องเที่ยวยาวไปมากที่สุด. [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา <https://today.line.me/th/pc/article/>. สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561

QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS.(2561). [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018> . สืบค้นวันที่ 19 พ.ย. 61

- THAIPUBLICA.(2561). เปิดรายงาน Doing Business 2019 ธนาคารโลก - ไทยอันดับ
หล่นมาที่ 27- การขอใช้ไฟ-การชำระภาษีอันดับดีขึ้น. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://thaipublica.org/2018/10/thailand-doing-business-31-10-2018>. สืบค้นวันที่ 8 พ.ย.61
- The Global Competitiveness Report 2017-2018.(2561). [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา. <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018> สืบค้น วันที่ 13 พย 60.
- The Global Competitiveness Report 2018.(2561). [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา. <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2018>. สืบค้น วันที่ 12 พย 61.
- Wonderfulpackage.(2561). 25 จุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดในปี 2018 จาก Tripadvisor.
<https://www.wonderfulpackage.com/article/v/650/>. สืบค้นวันที่ 2
พฤศจิกายน 2561
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.(2561). YOURISM ECONOMICS by MOTS เศรษฐกิจ
ด้านการท่องเที่ยวของไทยไตรมาส 1 ของปี 2561 และแนวโน้ม ปี 2561.
[ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา <https://www.mots.go.th/ewt>. วันที่ 2 พฤศจิกายน
2561
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development
Goals (SDGs) (พ.ศ.2559-2573). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://bps.sueksa.go.th/wpcontent/uploads/2017/07/A6.-SDG>. วันที่ 20 พ.ย. 61

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). การประชุมคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 31/2561. กอปศ.วางแนวทาง 10 สมรรถนะหลักเพื่อให้เด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thaiedreform.org/news/1393/> สืบค้นวันที่ 26 พ.ย.61

ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2561). อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มาhttps://www.bot.or.th/thai/_layouts/application/exchangerate/exchangerate.aspx (อัตราแลกเปลี่ยน 35.298 บาท ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ) สืบค้น วันที่ 22 พ.ย. 61

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).(2561). ยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.<https://tdri.or.th/2014/09/tdri-factsheet-28/> TDRI. สืบค้นวันที่ 14 พ.ย.61

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สอง ปี 2561 และแนวโน้มปี 2561. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มาhttp://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7863&filename=QGDPR report. สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). สสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2558. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา<http://service.nso.go.th/nso/web/survey/sur-pop2-3-1.html> สืบค้นวันที่ 19 พ.ย. 61

International Institute for Management Development. (2014). World Competitiveness Yearbook 2014.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2015). World Competitiveness Yearbook 2015.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2016). World Competitiveness Yearbook 2016.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2017). World Competitiveness Yearbook 2017.Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. (2018). World Competitiveness Yearbook 2018.Switzerland: Lausanne.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์

นายกวิน เสือสกุล

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

พิจารณารายงาน

รศ.วิทยากร เชียงกุล

รศ.ดร.ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์

นางสาวสุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ

นางโชติกา วรรณบุรี

อดีตคณบดีกิตติคุณ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา
มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์ทางการศึกษา

รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

นางสาวบรรณาภรณ์ อมรพรสิน

นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์ทางการศึกษา

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2311,2312

โทรสาร 0 2243 7915

WWW.ONEC.GO.TH

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 7915

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 48/2561
ISBN : 978-616-270-186-3

